

Zaupamo v ustvarjalno moč ljudskih množic

S programsko volilne
seje RK SZDL Slovenije

23. decembra je bila v Ljubljani programsko volilna seja republiške konference SZDL, na kateri so delegati ocenili delo Socialistične zveze v preteklih štirih letih in sprejeli usmeritve za nadaljnje delo.

Tako v poročilu kot v razpravah številnih delegatov so bili nanizani problemi in težave, s katerimi se je soočala SZDL, prav tako pa prikazani tudi doseženi uspehi. Lahko rečemo, da ni bilo področja družbenega delovanja, ki mu SZDL ne bi posvetila pozornosti. Veliko aktivnosti je bilo namenjenih gospodarskim razmeram in stabilizaciji, zlasti pa seznanjanju delovnih ljudi in občanov o nastalih razmerah in njihovi mobilizaciji za odpravljanje težav. V tem času se je krepil in utrjeval frontni značaj SZDL, ki pa je bil včasih tudi oviran. Zlasti so k temu pripomogli razni administrativni ukrepi, sprejeti po hitri poti in prepogosta gradiva z oznako „strogo zaupno“. Zato je tudi za današnji čas, še posebno v teh zaostrenih družbenoekonomskih razmerah pomembno, da zaupamo v ustvarjalno moč ljudskih množic. „Več moramo storiti za to“, je dejal Franc Šetinc, „da se mnenja, pobude in kritike občanov ne bi izgubile, ostale brez odmeva. Kajti ljudje pričakujejo povratno informacijo. Odpraviti moramo strah pred tem, da bi kdo vedel več od nas, predlagal boljše rešitve in si s tem pridobil tudi večji ugled in veljavo. V materialnem in duhovnem razvoju bomo želi več uspehov, če bomo v sleherni celici naše družbe, predvsem pa v najbolj odgovornih forumih, bolj zagnani, bolj moč beseda. Tisti, ki slabo opravljajo svoje odgovorne funkcije, naj se umaknejo ljudem, ki se ne uspejo trajno bremeniti, ki v težkih razmerah ne izgubljajo živcev, volje in vere v našo ustvarjalno moč.“

Ob koncu je konferenca izvolila tudi svoje organe. Predsednik bo še naprej Franc Šetinc, za podpredsednika sta bila izvoljena Božena Ostrovršnik in Jože Knez, za sekretarja pa Geza Bačić.

KSENJA KHALIL

V ŠMARJEŠKIH TOPLICAH ŠE NEKAJ PROSTORA

NOVO MESTO – Krkin tozd Zdravilišča pripravlja v renoviranjem hotelu Šmarješke Toplice silvestrovanje, katerega cena bo 1.800 din. Poleg pestrega silvestrskega menija ponujajo Krkini gostinci tudi glasbo dveh ansamblov, igrali bosta skupini Korg s pevcem Andrejem Plevnikom in ansambel Most. „Repriza“ silvestrskega rajanja bo tudi na prvi večer novega leta.

KVIZ O PETNAJSTI – Mladi novomeški šol so na OŠ XV. divizije Grm v petek pokazali toliko znanja, da jim strokovna komisija tudi po treh dodatnih vprašanjih ni mogla do živga. Tako so na koncu določili kar tri zmagovalce z enakim številom točk: OŠ XV. divizije, XII. SNOUB Bršljin in OŠ Janez Trdina Stopiče. Na sliki: Andrej Šurla iz ekipe Stopiče prejema pravkar izdano knjigo XV. divizije. (Foto: J. P.)

V NOVOLETNEM PRIČAKOVANJU – Zadnji dnevi starega leta, še posebej pa srečanja z dedkom Mrzom, se otrokom najbolj vtisnejo v spomin. Polni so radosti in napetih pričakovanj. Novomeški Glavni trg je v teh dneh postal pravcata pravljična ulica. Za široko odprte otroške oči je posebej zanimiv sprevod z jezdec in dedkom Mrzom v kočiji, s snežno kraljico in snežinkami, pa hišica Janka in Metke, kjer ponujajo srečo v obliki srečk. Prireditve so na sporedu še danes popoldne. Na sliki: k svečani okrasitvi so veliko prispevali tudi učenci šol srednjih tehničnih usmeritev še tik pred zdrajci v torek dopoldne. (Foto: J. Pavlin)

Od IMV odvisna usoda občine

Predsednik republiške skupščine Vinko Hafner obiskal IMV, Labod, kartuzijo Pletjerje in se pogovarjal z aktivom novomeške občine – Laskava ocena o Labodu

NOVO MESTO: 21. decembra se je na celodnevem obisku v novomeški občini mudil Vinko Hafner, predsednik slovenske skupščine. Zelo zadovoljen z napredkom v tovarni IMV in prvim obiskom v Labodu ter kartuziji Pletjerje se je seznanil še s splošnim gospodarskim položajem občine in se zanimal posebno za delovanje delegatskega sistema.

Na pozno popoldanskem pogovoru s člani predsedstva občinske skupščine in vodstvi družbenopolitičnih organizacij je predsednik Hafner, ki je že večkrat prejel obiskal IMV, med drugim dejal, da je zelo zadovoljen s tem, kar je tokrat videl novega. Poudaril je, da je IMV in uresničitev sanacijskega programa tovarne izrednega pomena

ne samo za novomeško občino, ampak za celotno Slovenijo. Med drugim je tudi rekel: „Po mojem morate Novomeščani s kolektivom IMV vzdržati še kakšnih pet let pod hudim pritiskom, potem se bodo razmere izboljšale in pretvorile v vaš prid. Če zdaj zaostajate za povprečnimi osebnimi dohodki v Sloveniji, boste bržkone potem na boljšem kot poprečen Slovenec. Če pa boste v občini v pripravljenosti pomagati IMV popustili, potem bo tudi združeno delo Slovenije verjetno stalo ob strani. Morate pa skrbeti, da navzlic že močni kadrovski okrepitvi v IMV pride v ta kolektiv še večje število sposobnih ljudi, sicer sanacijskega programa ne bo možno izpeljati. In ne dovolite, da bi pritisk na uravnilovko onemogočal plačati resnično dobre strokovne delavce.“

Novomeščani so dali pobudo oziroma zahtevo za revizijo republiške zakonodaje, predpisov in podobnih dokumentov, češ da je preobsežna, zapletena in preveč stane.

Decembrski rekord Livarne

Po zastojih v tem Belto-
vem tozdu v zadnjem
času veliki uspehi

ČRNOMELJ – Po velikih težavah, ki so pestile Beltove tozde Livarne v začetku letošnjega leta, ko so jih zaradi občutne krize v avtomobilski industriji zapustili nekateri stalni kupci, je njihova proizvodnja ob koncu prvega polletja, zlasti pa še v zadnjem četrtletju dosegla pravi razcvet. Ne le, da so bile zmogljivosti zasledene v največji možni meri, tudi nova vlaganja so takoj po zagonu začela dajati pričakovane rezultate.

V Livarni danes delajo tonažno manjše, vendar tehnično zahtevnejše ulitke, novembra in zlasti še decembra pa so delavci dosegli zelo dobre rezultate. Tako so v začetku decembra dosegli v topilnici rekordno litje 123 ton na dan (povprečna dnevna količina je 110 ton). Rekordne decembrske dni so imeli tudi delavci težke linije, ko so v enem dnevu izoblikovali 143 okvirjev. Delavci strojne oblikovalnice si štejejo za največji uspeh 1.447 izoblikovanih okvirjev dnevno, v čistilnici pa 104 tone očiščenih ulitkov, prav tako v enem dnevu. B. M.

Kongres gasilske strumnosti

Priprave na 10. kongres slovenskih gasilcev, ki jih je ta čas že okoli 100.000 – Na Dolenjskem in v Posavju kmalu vsi izprašani gasilci?

KRŠKO – Jubilejni 10. kongres Gasilske zveze Slovenije, ki bo poleti prihodnje leto v Mariboru, naj pokaže strumnost in množičnost te zelo pomembne družbene organizacije. To so menili predstavniki občinskih gasilskih zvez Dolenjske in Posavja prejšnji četrtek na posvetu v Krškem.

Če naj bo to resnično kongres vseh gasilcev, ki jih je ta čas v Sloveniji okrog 100.000, potem morajo v slehernem okolju preveriti, kje so napredovali in zakaj ponekod dejavnost vendarle še ni skladna s smernicami 9. kongresa GZS. O kongresih in članstvu bodo zlasti veliko govorili gasilcem – pionirjem. Vpetost v stabilizacijska prizadevanja pa bodo gasilci, ki so ponosni, da imajo v svojih vrstah veliko kmečke mladine, skušali dokazati

tudi tako, da bodo na 10. kongres GZS dosledno potovali z vlakom.

Pri podružljanju gasilstva prevzemajo sredstva javnega obveščanja enake naloge kot gasilci, zato bi bilo zelo škodljivo zanemarjanje ali celo podcenjevanje. Žal govori v prid tej domnevi dejstvo, da je bil na tem posvetu le novinar Dolenjskega lista,

časnika, ki ima po mnenju gasilcev največjo odmevnost, ker pa je med ljudmi razširjen in prijubljen, pričakujejo od njega še več dobrih informacij.

Gasilski muzej v Metliki je del kulturne dediščine in požarnega varstva, čeprav po komaj 1.030 članih tega muzeja, žal, ne bi mogli tako sklepati. Za dograditev in primerno opravljanje poslanstva bi jih potrebovali 20.000. P. PERC

KONCERT ZA JUTRANJKO

SEVNICA – Tukajšnja delavska pihalna godba bo letošnje uspešno leto zaključila s tradicionalnim novoletnim koncertom, tokrat za delovni kolektiv Jutranjke. Godbeniki bodo v Jutranjki nastopili jutri ob 8.30, nakar bo imel kolektiv te tovarne delovno zborovanje.

O DELOVANJU ZDRAVSTVENEGA CENTRA

NOVO MESTO – V torek, 20. decembra, je medobčinski svet Zveze sindikatov za Dolenjsko zasedal skupaj s konferenco sindikata Zdravstvenega centra Dolenjske. Obpravljali so družbenoekonomske in samoupravne vidike delovanja Zdravstvenega centra ter pri tem izpostavili vse ključne probleme v centru od samoupravnih aktov, dohodkovnih odnosov do kadrovske in investicijske problematike ter težave glede delitve dela in tesnejšega sodelovanja med tozdi oz. tozdi in „centralo“. Veliko besed je bilo izrečenih tudi na račun zaostajanja osebnih dohodkov zdravstvenih delavcev. Na koncu so sprejeli vrsto usmeritev, ukrepov in zadolžitve, ki naj bi prispevale k hitrejšemu odpravljanju problemov v Zdravstvenem centru. Več o tem bomo še poročali.

Težave s plačili

V Iraku delo za TGP še
najmanj pol leta

METLIKA – TGP – tozd Transport – ima v Iraku, kjer delajo v okviru delovne organizacije Slovenijaceste Tehnika, okoli 50 svojih ljudi in 42 sodobnih tovornjakov. Kljub težavam je še sedaj jasno, da bo za Transport v Iraku delo še najmanj do polovice prihodnjega leta, s Slovenija cestami Tehniko pa si bodo prizadevali, da bi delali tam še dalj časa in dela še razširili. Največ težav je z likvidnostjo, zaradi česar trpi tako dohodek TGP kot izplačevanje osebnih dohodkov delavcem v Iraku. Vendar v TGP upajo, da bodo skupaj s SCT težave z likvidnostjo odpravili.

Tako je Transport letos kar okoli 70 odstotkov svoje realizacije dosegel z delom v Iraku, vendar so ti rezultati zaradi težav z likvidnostjo na papirju slabši. A. B.

DELAVCA ZASULO V JASKU

KRŠKO – 23. decembra okoli 11.20 ure je prišlo na delovišče Kostaka v Krškem, kjer so delali kanalizacijo iz kemične čistilnice do Save, do hude delovne nevarnosti. 42-letni Rado Jurkovič iz Rimša in 29-letni Janez Bradula iz Velikih Malenc sta v dva metra globok in meter širok izkop jarek polagala betonske cevi. Zaradi pomanjkanja ustreznih varnostnih ukrepov se je na delavca vsul plaz zemlje in ju zasul. Za 42-letnega Jurkoviča ni bilo več nobene pomoči.

NAJVEČ O REBALANSU PLANA

NOVO MESTO – V torek, 20. decembra, je bila zadnja letošnja seja skupščine novomeške zdravstvene skupnosti. Največ časa so se delegati zadržali ob obravnavi rebalansa letošnjega finančnega načrta skupnosti ter v zvezi s tem ob osebnih dohodkih zdravstvenih delavcev. Sprejeli so poročilo o devetmesečnem poslovanju skupnosti in zdravstvenih delovnih organizacij, okvirni finančni načrt skupnosti za leto 1984, akontacijske cene za izvajalce za čas, dokler ne bodo sklenjeni sporazumi o svobodni menjavi dela, pa poročilo o konkretnih programih delovnih organizacij za preventivno delovanje in zmanjšanje bolniških izostankov.

Prav laskave ocene pa je predsednik Hafner dal o Labodu, tovarni tekstilne stroke, ki jo je prvič obiskal. R. BACER

PREDSEDNIK HAFNER NA OBISKU – Pri ogledu Labodovih proizvodnih prostorov v Ločni se je predsednik republiške skupščine Vinko Hafner pogovarjal z delavkami o osebnih dohodkih in delovnih razmerah. (Foto: J. Pavlin)

Porazno stanje vodnih virov

Skoraj vsi vodni viri v novomeški občini so oporečni – Podobno je tudi stanje cevovodov – Denarja za sanacijo od območne vodne skupnosti ne bo

NOVO MESTO – Na seji skupščine območne vodne skupnosti Dolenjske, 23. decembra so delegati sprejeli poročilo o poslovanju v preteklem letu, samoupravni sporazum o ustanovitvi skupnosti, višino vodnih prispevkov v prihodnjem letu, samoupravni sporazum o združevanju sredstev za gradnjo vodovodnega sistema Krupa itd.

Medtem ko ob teh točkah dnevnega reda ni bilo spornih vprašanj, razen tega, da jedrska elektrarna Krško ne plačuje svojih prispevkov, se je razprava o finančnem načrtu za prihodnje leto dotaknila vrste perečih vprašanj.

Vsekakor je najteže v novomeški občini, za katero je predstavnik izvršnega sveta navedel osupljive podatke. Analiza vodnih virov v tej občini je pokazala, da je večina

zaščititi vodne vire ter zagotavljati vodni režim.

Podobna usoda je doletela tudi predlog tovarne Beti iz Metlike, ki namerava zgraditi črpališče za tehnološko vodo. Denar pa bi potrebovala oziroma bi bila upravičena do njega zaradi tega, ker bi razbremenila metliški vodovod, kjer pogosto zmanjkuje vode.

Skratka, potreba je veliko, denarja pa malo, zato bo še naprej imela prednost sistemska rešitev preskrbe z vodo v Beli krajini, Suhi krajini in na Bizeljskem. Vsekakor pa bo največji zalogaj gradnja vodovodnega sistema Krupa, ki je prišel tudi v republiške načrte. J. SIMČIČ

VREME
V drugi polovici tedna bo toplo, deloma jasno vreme z zmerno oblačnostjo in jutranjo meglo po dolinah.

Kosovski dogodki razgalili globlje bistvo

Razlike v razvitosti bodo še dolgo obstajale

Za celoten povojni razvoj Jugoslavije so značilna organizirana prizadevanja subjektivnih sil za premostitev jezua med industrijsko razvitimi in manj razvitimi kraji in predeli ter za enakomernjšo izkoriščenost gospodarskih zmogljivosti države. Do gospodarske reforme leta 1965 smo manj razvitim področjem Jugoslavije pomagali v glavnem z neposrednimi investicijami federacije, nato pa ustanovili sklad federacije za kreditiranje nezadostno razvitih republik in pokrajine Kosovo.

Znatnejša sredstva smo začeli v razvoj nezadostno razvitih republik in pokrajine Kosovo vlagati šele v zadnjih petnajstih letih. Za razvoj manj razvitih republik in Kosova smo v tem obdobju namenili okrog 3% družbenega proizvoda države. Od leta 1966 do leta 1976 je pokrajina Kosovo prejela 1,5-krat več, v letih od 1976 do 1980 pa že dvakrat več sredstev od njenega lastnega poprečnega letnega družbenega proizvoda.

Vendar pa so kljub nevdornim rezultatom, ki so jih manj razviti s pomočjo celotne skupnosti dosegli v zadnjih letih, kljub prizadevanjem za hitrejšo družbenoekonomsko rast, razlike v razvitosti naraščale, namesto da bi se zmanjševale. Od leta 1953 do leta 1979 je družbeni proizvod v razvitih republikah narasel za 5,5-krat, v nerazvitih pa le za 5-krat. Pa tudi tu so očitne razlike: Makedonija in Črna gora sta v nekaterih obdobjih povečevali družbeni proizvod hitreje kot država, BiH in Kosovo pa sta zaostajali celo glede na poprečje manj razvitih.

Med glavne vzroke tega zaostajanja je treba uvrstiti predvsem dejstvo, da v gospodarski sestavi manj razvitih prevladuje proizvodnja surovin. Upoštevat je tudi treba, da sredstva sklada niso vedno najbolj smotno porabljali. Zanemariti ne moremo niti opozorila, da izhajajo pomembni deleži pri zaostajanju nerazvitih tudi iz socialno-ekonomske sestave njihovega prebivalstva. V Sloveniji in na Hrvaškem je n. pr. razmerje med skupnim in delavnostno aktivnim prebivalstvom daleč ugodnejše kot na Kosovu. Zato pa je tudi družbeni proizvod na prebivalca v naši republici šestkrat večji kot na Kosovu.

Prav kosovski dogodki so eksplozivno in neprijetno opomnili na nekatera dejstva, o katerih smo prej premalo premišljali. Na Kosovu je namreč zaposlenih 165.000 prebivalcev, kar predstavlja le petino delovno sposobnega prebivalstva. Dijaki in študenti (okrog 130.000) predstavljajo 66% prebivalstva. Zaradi nepremišljene politike razvoja in zaposlovanja imajo na Kosovu zdaj cel stot milijonov ljudi; kruh so našli v administraciji in družbenih službah, namesto v proizvodnji. Iz vseh teh podatkov izhaja, da še ne moremo tako kmalu pričakovati radikalnega zmanjšanja razlike med razvitimi in manj razvitimi. Poleg številnih razlogov - predvsem še neugodne sestave gospodarstva, ki je ne moremo spremeniti čez noč - bodo razlike v razvoju še obstajale in celo naraščale.

Izhod iz protislovijs neenakomernega razvoja bomo lahko poiskali samo v istočasnem razvoju vseh republik in avtonomnih pokrajin in v hitrejšem razvoju gospodarsko manj razvitih republik ter Kosova. Bistveno zaostajanje katerekoli republike ali avtonomne pokrajine, pa četudi razvitejše, bi prej ali slej postal gospodarski, socialni in mednacionalni politični problem. Uspešno reševanje tega problema torej zahteva sodelovanje naše celotne jugoslovanske skupnosti na podlagi skupne razvojne politike s povezovanjem in združevanjem,

VINKO BLATNIK

SLOVESNOSTI OB DNEVU JLA - Ob Dnevu JLA so bile slovesnosti povsod, kjer prebivajo vojaki. V vojašnici Milana Majcna so slavnost pričeli s sprejemom pionirjev pri komandantu in podelitvijo nagrad za najboljšo nalogo ter jo nadaljevali s slavnostnim zborom, ki so se ga udeležili mnogi družbenopolitični delavci novomeške občine, krajanji, mladina in borci Gubčeve brigade, katere tradicije nadaljujejo vojaki te vojašnice. Ob tej priložnosti so prebrali mnoge pohvale vojakom, napredovanja in proglasili najboljšo enoto. (Foto: J. Pavlin)

Plaketi ob dnevu JLA

Republiško priznanje Karlu Levstku iz Loškega potoka

RIBNICA - Na proslavi ob dnevu JLA, ki je bila 21. decembra v Domu JLA v Ribnici, je govoril komandant ribniške vojaške enote Miroslav Lilić, v kulturnem programu pa so nastopili pevski zbor ribniške osnovne šole, mešana recitatorska skupina vojakov in mladine ter zabavni ansambel doma JLA iz Ribnice.

Na proslavi so sporočili tudi letošnja napredovanja rezervnih vojaških starešin in vojakov ter podelili priznanja. Plaketo občinske konference ZRVS sta prejela komandant Miroslav Lilić in podpolkovnik Stjepan Novosel. Priznanje republiškega sekretariata za ljudsko obrambo je bilo podeljeno Karlu Levstku iz Travnika v Loškem potoku.

Podelili so še priznanja občinskega sveta za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozavest, ki so jih prejeli: Jože Košmrlj s Hriba v Loškem potoku, oddelek iz občinskega centra za OJOJA in njegovega komandirja Francetu Petku iz Ribnice, ekipi PMP tozda INLES iz Dolenje vasi in Francetu Pečku iz Prigonice.

Za praznik je bilo slavnostno tudi v drugih krajih občine, akademiji pa sta bili še v Sodražici in Loškem potoku. Na sam praznik, 22. decembra, pa je bilo slovesno seveda tudi v vojaški enoti v Ribnici. Vojake so obiskali predstavniki družbenopolitičnih organizacij in občinskih skupščin iz Kočevja in Ribnice, borci, mladina in pionirji. V počastitev praznika je bilo več športnih tekmovanj.

tičnih organizacij in občinskih skupščin iz Kočevja in Ribnice, borci, mladina in pionirji. V počastitev praznika je bilo več športnih tekmovanj.

J. P. in M.G-č

ŠOPROVIMA PRIZNANJE ZA POZRTVOVALNOST

NOVO MESTO - Ob dnevu JLA je poveljstvo novomeške garnizije podelilo posebno pismeno priznanje Rihardu Šopru, novinarju, dolenjskemu dopisniku ljubljanskega radia, in njegovi ženi Slavki, in sicer za njuno požrtvovalnost in človečnost ob reševanju življenja vojaka. Poleti, ko se je neurje zneslo nad Dolenjsko, je podrtro drevo na cesti med Novim mestom in Bršljinom hudo ranilo vojaka. Promet je bil onemogočen, Šoprov pa sta priselno potegnila vojaka izpod

drevesa in poklicala nekega vozniaka z druge strani ovire, da je ranjenca odpeljal v novomeško bolnišnico. Pomoč je bila pravočasna, vojaku so kljub hudi poškodbi glave rešili življenje.

Dobra likvidnost bank

KRŠKO - Na 6. letnem zboru LB - Temeljne posavske banke (TPB) v Krškem so sporočili, da bo po ocenah analitikov do konca leta bančni potencial presegel 10 milijard dinarjev, kar kaže na zadovoljivo rast sredstev. Porast je bil za 21 odstotkov večji, kot so načrtovali, v primerjavi z lanskim letom pa celo za 26 odstotkov.

Banka je doslej uresničila vse, kar je bilo pogodbeno dogovorjeno za investicijske naložbe, pospešila je kreditiranje izvoza od priprave izvoza do stimulacij, sprotno pa je izpolnila tudi vse obveznosti do naložb v stanovanjsko-komunalnem gospodarstvu. Banka je do sedaj dinarsko zadovoljivo likvidna, nemalo po zahtevi dobre devizne likvidnosti, ki omogoča prelivanje. Pri tem mora biti banka zelo pazljiva, da obdrži normalna razmerja med sredstvi in viri, je poudaril predstavnik banke Dejan Avsec.

Navzlic dobri likvidnosti banke pa je imelo posavsko združeno delo velike težave s svojo likvidnostjo. Te težave skuša TPB reševati s tekočimi računi in povečanim eskontom menic ter z dobrim sodelovanjem Zavarovalne skupnosti Triglav Krško.

P. PERC

PROSLAVA OB DNEVU JLA

TREBNJE - Minuli petek je bila tu proslava ob dnevu JLA. Po kulturnem programu, ki ga je pripravil in organiziral, v njem pa sodeloval tudi mešani pevski zbor z Mirne, so na njej podelili priznanja. Priznanja občinskega sveta za ljudsko obrambo so prejeli osnovna organizacija Zveze borcev na Mirni, Gozdno gospodarstvo Brežice - enota Puščava, med posamezniki pa dr. Jernej Kranjc in Polde Grebenc. Priznanje republiškega sekretariata za ljudsko obrambo pa je prejela občinska organizacija Zveze borcev Trebnje.

Enotno k strateškim točkam

Tako, kot je v novomeški občini uspela varčevalna akcija z električno energijo, bi lahko še katera, če bi se je lotili enako zagnano

NOVO MESTO - O najvažnejših nalogah za direktorje in poslovodne organe ter predsednike delavskih svetov v letu 1984 so spregovorili 23. decembra na posvetu, ki ga je organiziral izvršni svet novomeške občinske skupščine v Domu kulture.

Taka oblika sodelovanja bo v prihodnje pogostejša, tokrat pa so govorili predvsem o strateških točkah dolgoročnega načrta gospodarske stabilizacije in občinske resolucije za leto 1984. Oba dokumenta sta še v javni razpravi. Varčevanje z energijo, ki se je doslej prav v novomeški občini izkazalo za dobro organizirano splošno akcijo, naj bi se v prihodnje z nezmanjšano zagnanostjo nadaljevalo, pri tem pa imajo prav poslovodni organi lahko veliko vlogo. Okrog 75 odst. delovnih organizacij je doslej privarčevalo celo več energije, kot bi bilo potrebno,

pri četrtini kolektivov pa so ugotovili neizpremenjeno obnašanje in v nekaterih primerih celo večjo porabo kot poprej.

Sicer pa je o slabih energetskih razmerah Dolenjske nasploh tudi širše spregovoril Zvone Čampa, direktor tozde Elektro Novo mesto. Ko so poudarili še neodločljive naloge poslovodnih organov pri pripravi yarnostnih in obrambnih načrtov, so obravnavali pobudo za uvedbo novega krajevne samopriskevka na območju občine. Sedanji samopriskevak poteče maja 1984, evidentiranih potreb po gradnjah važnejših

Plaketa Petku, značka Prazniku

Ob dnevu JLA sprejeli v TO mlade prostovoljce

KOČEVJE - Na proslavi ob letošnjem dnevu JLA, ki je bila v Seškovem domu v Kočevju so podelili letošnja priznanja.

Najvišji priznanji sta dobila Alojz Petek (plaketa ZRVS Jugoslavije) in Matija Praznik (zlato značko ZRVS Jugoslavije).

Za čimenne uspehe pri krepitvi SI in družbene samozavesti je podelila posameznikom priznanja tudi občinska organizacija ZRVS. Prejeli so jih: Jože Novak, Ivan Okrajšek, Tanja Svetličič, Andrej Klun, Jože Košir, Drago Aupič, Vukoje Mrdakovič, Vladimir Turk (Kočevje), Vlado Turk (Stari log), Ivan Maršenič, Martin Južnič, Franc Debeljak in Jože Selan.

Podelili so še priznanja štabov teritorialne obrambe ter prebrali seznam rezervnih oficirjev in nižjih oficirjev, ki so napredovali v letošnjem letu; Ze po tradiciji so na proslavi sprejeli v teritorialno enoto tudi mladince in mladinke - prostovoljce.

PRIZNANJE IN MEDALJA - Predsednik pokrajinskega odbora Posavja Valentin Dvojmoč je odlikoval tudi Miroslava Kambiča, predsednika občinske skupščine iz Brežic.

Obrambni jež

Priznanja Posavcem

SEVNICA - Letošnja osrednja posavska prireditel v počastitev dneva oboroženih sil je bila na predvečer praznika v tukajšnjem gasilem domu.

Slavnostni govornik, predsednik medobčinskega sveta SZDL za Posavje, Ignac Vintar, je nanizal nekatere uspehe pri obrambnih aktivnostih regije. V lanskim vaji je sodelovalo nad 25.000 ljudi.

Podeljena so bila številna priznanja. Ivan Božič ml. iz Sevnice je prejel plaketo ZRVS Jugoslavije, tukajšnji predsednik občinske organizacije ZRVS, inž. Jože Peternej, pa zlato značko ZRVS Jugoslavije. Priznanje republiškega sekretariata za ljudsko obrambo je bilo podeljeno Ivanu Grmovšku iz Brežic. Predsednik pokrajinskega odbora za Posavje, Valentin Dvojmoč, je podelil priznanja z medaljo Miroslavu Kambiču iz Brežic, Ignacu Vintarju iz Sevnice in Jožetu Peterkoču iz Krškega. Pohvale komandanta republiškega štaba TO sta prejela Jože Knez iz Krmelja in Gorazd Šoštar iz Krškega. Priznanji komandanta TO Posavja so izročili Blažu Kolarju iz Krškega in Stanetu Preskarju, pomočniku komandirja tamkajšnje postaje milice. Pohvale komandanta TO za Posavje so izrekli: enoti protioleptne čete, Vojku Kovariču, Antonu Ravnikarju, Branku Zoriču, Francu Baškoviču - vsem iz Brežic, Viliju Libenšiču, Francu Zupančiču, Džordžu Vukeliču, Antonu Gajšku, Dejanu Preskarju, Vasiliju Čuku, Zvonku Skalickiju in Antonu Vodišku iz Krškega ter Sevnicanom Bojano Lipoglavšku, Antonu Kullettu in Leopoldu Horjaku. Sevnški komandant TO je izročil priznanje krmeljški Metalni, pohvale pa Francu Lipovšču, Mileni Skrlec, Borutu Vrtovsku, Frideriku Naroglavu, Aljožu Divjaku, Petru Žuraju in Janezu Hrovatu.

A. Z.

Še želje so skromnejše

Je že tako, ko se leto preveša v novega, želimo sebi, prijateljem, znancem, pa tako nasploh vse najboljše, veliko sreče, zdravja, razumevanja in vse bolj tudi miru v svetu, ki je z vseh strani ogrožen. Mnogo želja je tudi povsem konkretnih, naj gre za pridobitev stanovanja, srečno rojstvo itd. Zakaj bi bilo letos drugače? Saj ni. Vendar pa so ljudje očitno celo v željah bolj skromni in bolj na tleh kot v časih, ko sta se nam še „cedila med in mleko“...

IVAN LESKOVEC iz Obrežja: „Pričakujem, da se bo v letu 1984 končno stabiliziralo vse tisto, kar imamo že dolgo na jeziku, v rokah pa skoraj nič. Kot gasilec pa želim, da bi bilo v tem letu čim manj škode in žrtev zaradi ognja ter da bi ljudem prišlo v zavest, da sami s svojim ravnanjem lahko največ pripomorejo k temu. Letos je bilo v občini 21 požarov in vse je zakrivilo nepazljivo ravnanje krajanov. Želim še, da bi bilo v svetu več miru, da nam na TV ne bi kazali samo vojnih grozot.“

JOŽICA JANES, prodajalka v trgovini Peko v Metliki: „V novem letu si želim v službi veliko prometa, saj je od tega odvisen moj osebni dohodek, pa več tobe, kot je dobimo sedaj, predvsem takih izdelkov, po katerih sprašujejo naši ljudje. Njihove potrebe so povsem drugačne kot na primer potrebe ljubljancov. Seveda zase in svoje najbližje, prijatelje in znance želim zdravja, sreče in da na svetu ne bi bilo vojne. Tega se najbolj bojimo, saj vsepovsod samo grozijo in bobnijo.“

ZVONKA PEČELIN, prodajalka v Dolenjski blagovnici v Trebnjem: „Kaj si želim? Miru in elektrike. Rada bi tudi, da bi bila naša trgovina vseskozi dobro založena s kvalitetnim blagom in s takim, ki ga je doslej manjkalo. Pa dinar naj bi spet dobil nekdanji ugled in veljavo. Želim si tudi, da bi popolnoma ukinili prodajo na devize.“

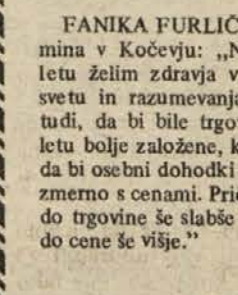

ERIK KUPEC, mesar iz Novega mesta: „Želim si, da bi bilo v novem letu vsaj tako, kot je sedaj, da ne bi bilo še slabše. A sem prepričan, da bo slabše; verjetno bodo že februarja cene spet ogromno poskočile. Kdor danes živi z družino v bloku - in jaz živim - in ima le povprečno plačo, resnično že zelo težko shaja. Želim tudi, da bi imeli v trgovini več mesa.“

VIDA ŠUTEJ, učiteljica na črnomaljski osnovni šoli s prilagojenim programom: „Iztekajoče se leto je bilo težje kot prejšnja. Standard pada, slabša se razpoloženje ljudi, vendar pa se politična situacija pri nas v primerjavi s tem ni poslabšala. V svetu je bilo preveč vojn, oboroževalna tekma med Vzhodom in Zahodom pa kot v posmeh prizadevanjem za mir. Za prihodnje leto imam veliko želja, vendar vem, da si moramo vsi zastaviti takšne načrte, ki bodo čim bolj realni. Toda glede na razmere, kakršne so, moramo biti majčkeno tudi optimisti, da bomo lažje vzdržali.“

BOJAN VONČINA, poklicni gasilec iz Krškega: „Ne samo za prihodnje leto, ampak za daljšo prihodnost želim, da bi velesile spoznale, da ne delajo prav. S tolikšnimi denarji, ki jih dajejo za oborožitev, bi zagotovili, da ne bi bilo lačnih otrok. Grozno je to, da še danes ljudje umirajo, ker nimajo vode in hrane! Ljudje bi lahko pokazali več strpnosti za uresničitev stabilizacije, ker se tako težak položaj ne more spremeniti čez noč. Želim si, da bi bilo na voljo več stanovanj in da bi ga zmoželi tudi sam odkupiti. Predvsem pa želim sebi, svoji družini in ljudem obilo zdravja.“

FANIKA FURLIČ, uslužbenka Melamina v Kočevju: „Najbolj si v novem letu želim zdravja v družini, miru na svetu in razumevanja. Seveda si želim tudi, da bi bile trgovine v prihodnjem letu bolje založene, kot so bile letos, pa da bi osebni dohodki naraščali vsaj sorazmerno s cenami. Pričakujem pa, da bodo trgovine še slabše založene in da bodo cene še višje.“

PAVLA ARKO, uslužbenka ribniške občinske skupščine: „Želim si miru v svetu, zdravja v družini in da cene ne bi naraščale, ampak da bi bile prilagojene našim osebnim dohodkom. Standard naj bi ostal vsaj tak, kot je, sicer bomo mi s povprečnimi ali podpovprečnimi osebnimi dohodki zelo težko živeli. V resnici bo standard verjetno še naprej padal. To pomeni, da se nam obeta standard tam nekje iz leta 1960 ali 1950. Upam, da se mi bosta uresničili vsaj največji želji, da ne bo vojne in da bomo zdravi.“

HERMINA SIMONČIČ, ravnateljica otroškega vrtca Ciciban v Sevnici: „Predvsem želim našim najmlajšim in staršem kar največ zdravja, s slednjimi pa tudi kar največ sodelovanja. Tako bomo najbolj uspešno premagovali vse težave in pripomogli k razvoju otrok in h kar najbolj brezskrbni mladosti. Želim tudi to, da bi bili v otroškem varstvu vendar že boljše nagrajevani.“

»Dolenjski list« v vsako družino

kmetijstvo

SPET NAGRADE ZA STEKLE LISICE

SEVNICA - „Stajerski“ delovniško občinske letos spet ogrožajo stekle lisice. Vodja sevniške veterinarske postaje Hinko Maver nam je naštel kar šest primerov, ko so pse obrizle domnevno stekle lisice. Žal niso ljudje ujeli ali ubili niti ene osumljene živali, da bi lahko s preiskavo ugotovili, če je bila zares stekla. Da bi okrepil samozaščito, je občinski izvršni svet 20. decembra sklenil znova uvesti nagrado 1.000 dinarjev za uplenjeno lisico. Lovci morajo zanj vnaprejšnji založiti 1.300 dinarjev; če se izkaže, da žival ni bila stekla, dobijo njeno kožo, če pa je bila stekla, dobijo vrnjen založeni denar in nagrado.

DOMAČE TRNJE

V gospodarstvu se vse prepogosto držimo izreka: obljubiti in storiti je preveč.

Sejmišča

NOVO MESTO - Promet s pujski je bil na ponedeljkovem sejmu precej večji, za okrog 500 dinarjev pa se jim je dvignila tudi cena. Tako je bilo napredaj 250 prašičev, starih od 7 do 10 tednov, ter 57 od 10 do 12 tednov starosti. Prodanih je bilo 307 živali, cena pa je bila za mlajše od 5.000 do 6.000 dinarjev, za starejše pa od 6.000 do 7.500 dinarjev.

BREŽICE - Rejci prašičev so pripeljali 466 živali, starih do tri mesece, ter 14 starejših od treh mesecev. Mlajši so bili napredaj po 300 dinarjev, starejši pa po 200 dinarjev za kilogram žive teže.

Sporno kritje tečajnih razlik

Na skupščini republiškega sklada za intervencije v kmetijstvu sprejeli program in dogovor - Iz sklada denar tudi za pokrivanje tečajnih razlik

LJUBLJANA, TREBNJE - Skupščina samoupravnega sklada za intervencije v kmetijstvu je pred dnevi soglasno sprejela program pospeševanja pridelovanja hrane v naši republiki in dogovor o enotni politiki ter ukrepih za njegovo izvajanje.

Program intervencij je v glavnem usmerjen k načrtovani družbeni proizvodnji. Premije bodo plačevali za meso in mleko. Da bi bila dosežena čim večja tržna proizvodnja, bodo premije izplačevali v obliki mineralnih gnojil, sredstev za zaščito rastlin, semen ipd. Pravico do premij bodo lahko izkoristili samo tisti kmetje, ki bodo v celoti izpolnili svoje pogodbenne obveznosti.

Levji delež denarja bo porabljen za povečevanje črede plemenskih krav, za pospeševanje službo na manj razvitih področjih, a podobno kot pretekla leta tudi pot selektivno. Premije bodo višje za hribovske kmete in manjše za ravninske. Denar za intervencije po tem programu bodo prispevali republiški intervencijski sklad, občinski skladi in živinorejska poslovna skupnost.

Na seji so delegati razpravljali med drugim tudi o tem, da bi moral biti del denarja namenjen za naložbe v kmetijstvo in za regresiranje reprodukcijskega materiala, katerega rast cen znatno prehitava cene kmetijskih pridelkov. Ker so sredstva iz sklada strogo namenska in njih poraba določa zakon, bi bilo zaradi take pobude delegatov nujno spremeniti zakon o intervencijah v kmetijstvu. Zato so na seji skupščine sprejeli sklep, naj se o teh vprašanjih izvršni odbor posvetuje z odgovornimi na republiški ravni.

Tako program kot dogovor sta bila prej usklajena med vsemi odločujočimi dejavniki v republiki. Zato na seji skupščine niti ni bilo slišati kaj dosti razprave, pač pa je nekaj pripomb slišati v kmetijskih združenjih.

Direktor Kmetijske zadrage Trebnje in delegat v skupščini republiškega intervencijskega sklada, inž. Drago Kotar se sicer strinja s programom, ki pa ima tudi slabosti. Po njegovem mnenju bi bilo vsekakor boljše, če bi ves denar namenili za regresiranje mineralnih gnojil. Cene teh so v zadnjem času izredno po-

skočile, torej bi bil tak način najbolj učinkovit, hkrati pa bi se izognili preštivilnim administrativnim opravkom. Tudi to pot bo verjetno prihajalo do tega, da se bo denar prelivaj v potrošnjo, zlasti pri mesu. Najbolj vprašljivo pa je, da bodo iz sklada plačevali tečajne razlike. Kmetijstvo ni koristilo deviznih kreditov in bi moral te razlike pokriti tisti, ki je kredite uporabljal. Tudi v občinskih skladih za intervencije še ni čisto vse v redu. Največ denarja se nabere v občinah, ki nimajo velikih tržnih presežkov. Navedel je primer novomeške občine, ki v sklada zbere štirikrat več denarja kot trebanjska občina, pa ima relativno manj tržnih presežkov. Vse to so neskladja, ki jih bo potrebno v prihodnosti odpraviti, če naj republiški in občinski skladi še bolje opravljajo svoje naloge.

J. SIMČIČ

Res v prave roke Usmeriti v kmetijstvo

SEVNICA - Znano je, da je toča letos naredila v sevniški občini za nad 220 milijonov dinarjev škode. Do 20. decembra so zbrali od 36 kolektivov 1.735.477 dinarjev pomoči, večinoma iz sevniške občine. V brežiški in kriški občini akcija še teče, vendar jo nameravajo zaključiti do 15. januarja. Sevniški center za socialno delo je pripravil določila za delitev te pomoči. Prejelo naj bi jo 370 oškodovancev. Na vpogled bodo poimenski sezname.

Po zadnjih podatkih naj bi sevniška občina prejela tudi okrog 29 milijonov dinarjev republiške pomoči. Za škodo na komunalnih napravah je namenjeno 3,5 milijona dinarjev, za škodo v kmetijstvu pa nekaj nad 25,5 milijonov dinarjev. Od tega naj bi prejeli kmetje kooperanti 13,9 milijonov dinarjev, za družbeno proizvodnjo pa naj bi bilo namenjenih 11,8 milijonov dinarjev. Nadrobnejša določila za delitev pomoči kooperantom še izdelujejo.

A. Z.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Ponedeljkova tržnica na prehranjevalnem delu ni dajala videza tržnega dne, saj je bilo malo prodajalcev, le obrtniki niso umanjali. Teh se je trlo. Jajca so tokrat vrljala 20 din, zelena solata od 120 do 180 din kilogram, pomaranče so prodajali po 130 din kilogram, dovolj izbere pa je bilo tudi pri smrečicah raznih velikosti. Prodajalci z juga so spet imeli banane, ampak cena je težko določljiva. Stranke pravijo, da je uradna cena večkrat nižja od dejanske. „Pomotam“ pri zaračunavanju pa bo bržkone kmalu konec, kajti novi predpisi zavzeto prodajalce k nabavi registrskih blagajn.

Neodgovorno o odgovornosti

Ni še ugotovljeno, kdo je kriv za sklep, da bi prodajali meso za devize, kar je razburilo občane

KOČEVJE - Predsedstvo občinskega komiteja ZK Kočevje zahteva, da osnovna organizacija ZK ponovno obravnava njeno zahtevo o ugotavljanju odgovornosti vodilnih delavcev v Kmetijskem gospodarstvu glede prodaje prašičev, piščancev in svežega mesa za dinarje deviznega porekla.

Na zadnji obravnavi tega vprašanja so komunisti osnovne organizacije menili, da krivcev sploh ni, ker ni prišlo do prodaje za devize, ampak je vse ostalo pri poizkusu. Do takega sklepa je prišlo, ker organizaciji združenega dela manjka deviz in ker je prihajalo do splošnega izsiljevanja za plačevanje v devizah, saj naj bi na primer tudi Kmetijsko gospodarstvo plačalo koruzno delno v devizah.

Člani predsedstva komiteja ZK pa so menili, da taka ugotovitev ni pravilna, saj so samoupravni organi sprejeli sklep o prodaji za devize že potem, ko je bilo znano stališče inšpekcije in drugih, da taka prodaja ni zakonita. OO ZK pa vse zadeve ni obravnavala kot kršenje predpisov, ampak kot (koristno) pridobivanje deviz za delovno organizacijo. To stališče OO ZK pa je napačno, zato ga predsedstvo zavrača in zahteva, da OO ZK ponovno razpravlja in sklepa o odgovornosti vodilnih delavcev - komunistov.

J. PRIMC

Žito na doslejš neplovdnih tleh

Za kmetijstvo bo v brežiški občini na voljo 460 hektarov novih zemljišč

BREŽICE - Okoli 400 lastnikov zemljišč ob Sromljici bo najkasneje do 15. januarja ustanovilo melioracijsko skupnost, da bo kmetijska zemljiška skupnost lahko izpeljala investicijo za pridobitev novih rodovitnih površin.

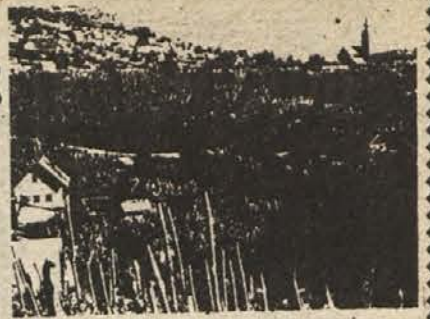
Melioracije načrtujejo pretežno v povodju Sromljice in delno v povodju Volčjega potoka na 460 hektarjih. Površine segajo v tri krajevne skupnosti, v globoško, artiško in šentlenarsko. Hkrati z osušitvijo bodo z nekaterimi posegi izboljšali tudi kemijsko in fizikalno sestavo tal.

Za zdaj je za melioracije ob Sromljici zagotovljenih 90 odst. sredstev. Največji delež, to je 66 odst., daje za to investicijo zveza vodnih skupnosti Slovenije, udeleženci bodo prispevali 10 odst., približno za četrtino vrednosti pa bodo najeli kreditov pri temeljni posavski banki.

Časa za izpeljavo začete akcije ni veliko, saj mora biti delo opravljeno v dveh letih. Po melioraciji načrtujejo še združbo zemljišč, da ne bodo tako razdrobljena. Na novo pridobljenih tleh ne bodo sejali, kar bo komu prišlo na pamet, ampak izključno pšenico in koruzo (za silažo in za zrnje).

Pridelava žita na večjih kompleksih bo zagotovo cenejša kot na

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja Tit Dobersek

Pomisliki ob iztekanju leta 1983

Vinogradniki smo s pridelkom vina v letu 1983 lahko zadovoljni tako glede količine kakor tudi glede kakovosti. Tudi čez vreme se ne smemo pritoževati, saj ni bilo nobenih večjih vremenskih škod. Toplote je bilo za trto dovolj, zlasti jeseni. Tako smo lahko vinogradniki z vinsko letino 1983 na splošno še kar zadovoljni, ne moremo pa biti zadovoljni z dejanji, ki škodujejo vinogradnikom mimo narave.

Cviček so obsodili

Po 21. čl. pravilnika o označevanju vina (Ur. l. SRS št. 18/77) je „cviček“ namizno vino z geografskim poreklom, ki je pridelano v bizeljsko-sremiškem in dolenskem vinorodnem okolišju iz grozdja žametovke, modre frankinje in kraljevine. Cviček, pridelan izključno v dolenskem vinorodnem okolišju, se lahko označi kot „dolenski cviček“. S tem je „cviček“ obsojen v najnižjo kakovostno skupino, to je med namizno vino z geografskim poreklom, in sicer klub določilom 38. čl. pravilnika o kakovosti vina (Ur. l. SFRJ št. 17/81), ki vina s 16. in več točkami (pri organoleptični oceni) uvršča med kakovostna vina. Tako smo pričeli, da v desetdajski praksi ocene vin noben cviček ni bil uvrščen med kakovostna vina, ampak vedno le „med namizna vina, čeprav so vina iz istih sort grozdja v sosednjem belokranjskem in bizeljskem vinorodnem okolišju uvrščena med kakovostna vina. Tako „cviček“ dosega v Sloveniji najnižjo ceno in je potisnjen na najnižjo kakovostno stopnjo med slovenskimi vini.

Vinske kleti „cvička“ in drugih vin ne odkupujejo

Pred zadnjo vojno so slovenski vinogradniki imeli svoje kletarske zadruge, ki so od vinogradnikov prevzemale tržne presežke vina ter jih s tem obvarovale pred izkoriščanjem vinskih trgovcev. Te zadruge so delovale še nekaj let po zadnji vojni. Kletarske zadruge so vinogradnike reševale pred težkim problemom prodaje presežka vinskega pridelka. Sedanje družbene kleti,

ki bi morale prevzeti vlogo nekdanjih kletarskih združenj, odstopajo od glavnega poslovanja nekdanjih kletarskih združenj s tem, ko odklanjajo odkup vina in vztrajajo le pri odkupu grozdja. Izgovor zastopnikov družbenih kleti na različno kakovost vin, odkupljenih od zasebnih vinogradnikov, je nesporemljiv, saj vendar vino pred odkupom organoleptično preizkusijo, pri čemer imajo vso možnost, da slabo vino zavrnejo. Prav družbene kleti pa so poklicane, da manjše razlike med posameznimi vini v skupni kleti tipizirajo. Če lahko tipizirajo in odkupujejo vina z juga, bi lahko laže odkupovali in tipizirali vina slovenskih vinogradnikov. V tem oziru sedanje družbene kleti vinogradnikom ne nudijo tiste pomoči, kot so jo nekdanje kletarske zadruge.

Odlok o posebnem občinskem davku na pridelek vina

ki ga ob koncu decembra 1983 sprejemajo občinske skupščine, bo brez dvoma zavrl razvoj vinogradništva. Z uvedbo plačila tega davka je najbolj siromašna panoga kmetijstva, to je vinogradništvo, obdavčeno trikrat in to:

- s katastrskim dohodkom, po katerem je lestvica katastrskega dohodka za v bistvu najslabšo zemljo, ki jo vinogradniki uporabljajo za vinograde, v resnici najvišja;
- z novo obdavčitvijo pridelka vina pri vinogradnikih;
- s plačilom prometnega davka pri prodaji vina končnim potrošnikom.

Pri določanju kvote neobdavčenega vina na družinskega člana so predlagatelji tega odloka pozabili, da ima vsaka družina otroke in bližnje sorodnike, ki ne prebivajo doma, so pa krepki potrošniki vina. Ničče ne more svojim otrokom in bližnjim sorodnikom obračunavati spitega vina in jim šteti kozarcev. To so čisto človeški odnosi, preko katerih ni mogoče iti. Poleg tega ima vsaka družina priložnostne delavce, ki pomagajo občasnno pri delu in so veliki potrošniki vina, saj vemo: če delavcu ne boš dal dovolj vina, ga drugič ne boš več dobil na delo.

Tako ob uspešnem vinskem pridelku 1983 ugotavljamo mnogo negativnih pojavov, ki kalijo vinogradnikom veselje ob dobri letini.

T. DOBERŠEK

Kmetijski nasveti

Koruzi preti nevarnost

Kruhova pijanost je najhujša, pravi ljudska modrost in včasih res ne bi škodovalo, če bi bolj pognili lakotna leta, ko je v marsikaterem kmečkem domu iz dneva v dan pel močnik, v hlevu pa slama in koruznica. Pustimo moraliziranje, ki ne spada v to rubriko in si oglejmo, kakšne posledice ima sedanji spremljen način prehrane živine za polja in razširjenost rastlinskih boleznih in škodljivcev.

Se ne tako dolgo nazaj so kmetovalci kar se da skrbno koruzno slamo-nizko poželi, pokrmili ali vsaj uporabili za nastilj. Tega danes marsikdo ne dela več, koruznico raje tako površno pospravi, da strclji ostanejo na njivi, v njih pa preživi bolezen ali škodljivec. Koruza je zaradi tega nenadoma postala ogrožena, pridelovanje pa vprašljivo, če okužba zavzame večji obseg.

Nekdaj skoraj nedolžni bulavi sneti, ki je zaenkrat kmetijska znanost še ne zna učinkovito zatreti s fungicidi, so se pridružile sovke, koruzna vešča in glivično trohnenje koruznih stebel. Napadenih je vse več polj, tudi pri nas, kjer svoj čas koruzne vešče skorajda nismo poznali. Če hočemo nevarnost zaustaviti, moramo več skrbni posvetiti kolobarjenju in skrbnemu spravilu, zaoravanju in uničevanju koruznice. Ne le posebna odredba, ki so jo izdali v zvezi s tem, predvsem škoda bo pridelovalce prisilila v to.

Vse kaže, da bo treba tudi s škropilnico vse češče v koruzni posevek. Ne le, da bi zatrl plevel, marveč tudi, da bi ustavili razplod škodljivcev. K sreči je mogoče z monokrotofom, permetrinom ali diazinom dokaj učinkovito onemogočiti sovke, ki so zlasti nevarne zapoznelim posevkom, kjer lahko povzročijo prava razdejavanja. Mnogo manj upanja je pri fužarični trohnboli korenin in bulavi sneti.

Tudi zaradi njiju in ne le zaradi pravil smotrnega kolobarjenja je treba, kjer je le mogoče, opuščati gojenje koruze kot monokulture. Koruza sicer sama sebe dobro prenaša in si lahko na isti njivi sledi več let zapored, vendar so stranski učinki vse bolj nezaželjeni, zlasti iz razlogov, opisanih v tem sestavku.

Inž. M. L.

PREPIRI ZARADI PITNE VODE

RIBNICA - Pred trinajstimi dnevi je končno prišlo vodo iz vseh pip v Jurjevici, Kotu in Dolenskih lažih. Priskok vode je tak, kot pravijo v šali, da „kar pipe ven meče“. Vendar so se krajani po prvem presenečenju hitro opomogli, posebno še, ko so zvedeli, da sodi njihov vodovod zdaj pod Hidrovod in da bodo morali plačevati vodarino. Kot smo zvedeli, pa Jurjevčani, ki ne bi radi plačevali vodarine, že zbirajo delegacijo, ki bo romala na pristojno mesto. Pravijo, naj bo na Hidrovodov vodovod priklonjen le vodovod za Dolenje laze, oni pa hočejo imeti svojega, da jim ne bo treba plačevati vodarine.

VINOGRADNIKOM PLAČILO ZA GROZDJE

BREŽICE - Pri Slovini bodo klub težavam, ki spremljajo letošnje poslovanje, zaključili leto brez izgube. Za izplačilo grozdja potrebujejo okoli 110 milijonov dinarjev, ker pa tolikšnih obratnih sredstev nimajo, so si pomagali s krediti. Najeli so jih za 59 milijonov dinarjev. Trenutno izplačujejo grozdje na treh krajih - v Pišecah, na Bizeljskem in v Brežicah. Kmetom vpisujejo na hranilno knjižico celotno vsoto, priporočajo pa jim, da ne dvignejo takoj vsega denarja, ampak ga pustijo vsaj 30 odstotkov še na knjižici.

majhnih, razdrobljenih parcelah. Za kmetijstvo brežiške občine bo melioracija Sromljice velik korak naprej, saj se bo pridelava pšenice že čez tri leta močno povečala.

J. TEPPEY

„Vampir“ ni neuničljiv

SEVNICA - Tajnik sevniškega čebelarskega društva Viktor Kladnik prizadevno zbira vso literaturo o preteči nevarnosti, hudi čebelji nadlogi varoozi, ki jo zloglasno imenujejo tudi „čebelarski vampir“ in ki sta jo v sevniški občini prva odkrila čebelarja Franc Stopar in Darko Abram. Še pred tremi leti je pisalo, navaja Kladnik, da te bolezni pri nas ni. „Verjetno bi pri tem tudi ostalo, če bi čebelarji, ki prevažajo čebele na pašo, spoštovali predpise,“ meni Kladnik in pohvali sevniške veterinarje za uspešno ukrepanje ob pojavu bolezni v okolici Studenca.

Upanje prinašajo nekateri izkušnje, ki kažejo, da varooza ni

neuničljiva. Do neke mere so ji kos že naravni načini uničevanja, saj je znano, da priscam ne godi toplota v plodišču in jih je mogoče poloviti tako, da čebelarji v hladnejši del plodišča vstavljajo prazno satje, ki ga, napolnjenega s priscami, potem izrežejo in zažgejo.

K uspešnemu zatiranju nadloge so sevniški veterinarji pripomogli tudi s tem, da so pravočasno nabavili zdravila, med njimi celo uvožena. Kot zelo uspešen se je izkazal apiakaridin, izdelan čebelarske zadruge iz Splita, ki je primernejši za dimljenje kot Krkin varitan. Izkušeni čebelar Mitja Brinovar, ki je tudi čebelarski preglednik, je v svojem čebelnjaku uspešno pregan varooz s trikratnim dimljenjem z uvoženim preparatom folloxom. Pri tem je prizadel tudi čebele, vendar je nato oslabilene družine združil in se bodo, če bo vse po sreči, spet okrepile.

Da bi učinkovito preprečili razmah varooze, je tudi občinski izvršni svet sprejel ustrezne ukrepe. Lastnik mora vsak panj prijaviti na krajevem uradu, sicer utegne biti kaznovan. Člani društva se namreč bojijo, da prav zaradi morebitnih „divjih“ čebelarjev boj z nadlogo ne bo uspešen.

A. Z.

Viktor Kladnik: resno upoštevati vse ukrepe

Za vse programe SIS ni na voljo dovolj denarja

Potrebno, a ni možno

NOVO MESTO - Za javno razpravo, ki bo trajala do konca januarja 1984, so nared poročila vseh občinskih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje, hkrati pa le-te nakazuje svoje programe za leto 1984. V razpravah bo potrebno izluščiti mnenje, kaj je občanom najbolj potrebno.

Za zdravstvo, kulturo, izobraževanje, otroško varstvo in ostale sis družbenih dejavnosti je bila v letošnjem letu dovoljena poraba sredstev 1,5 milijarde dinarjev, v prihodnjem letu pa je možno računati le na 14 odst. več sredstev. Čeprav so v vseh interesnih skupnostih že nekajkrat sedli za mizo in reševali svoje programe, še vedno manjka okrog 89 milijonov dinarjev za kritje predvidenih dejavnosti. Nekateri interesne skupnosti namreč širijo programe, kar pa je v načelu proti določbam in usmeritvam republiške resolucije.

Bolj usklajeni so programi interesnih skupnosti materialne proizvodnje (stanovanjska, komunalna, cestna in druge sis), ki so pri planiranju za leto 1984 dosledno upoštevale, da ni računati na večje obremenitve gospodarstva in le na neizpremenjene prispevne stopnje. Očitno pa je, da programi nekaterih takih interesnih skupnosti zaradi prepričljivih sredstev ostajajo neuresničeni in se prenašajo iz leta v leto.

R. B.

MODNA REVIVA V KRKINEM KLUBU

NOVO MESTO - V sodelovanju s SKUC in projektom Linije sile iz Ljubljane pripravljajo Krkin klub v petek, 30. decembra, ob 20. uri modno revijo. V revijo je vključeno tudi prikazovanje diapozitivov, videa, fotografij in filma. Že danes pa je v Krkinem klubu ob 20. uri na sporedu ameriški film Božanski dnevi. Film predvajajo v programu kinotečnih filmov.

Adria - celovita ponudba

V soseski ob Cesti herojev odprt salon pohištva reške Solidarnosti - Delata arhitekt in šivilja

NOVO MESTO - Med blokoma, od katerih je eden nakazal, drugi pa praktično zaključil podoba nove stanovanjske soseske ob Cesti herojev v Novem mestu, so v sredo, 21. decembra, s krajšo slovesnostjo odprli nov salon pohištva "Adria". Prodajalna je last zagrebškega Exportdruva, tozda Solidarnost z Reke, ki se lahko pohvali z zelo uspešnim poslovanjem.

To je druga trgovinska hiša Solidarnosti v Sloveniji, da pa so prišli na naše območje, so si prizadevali polnih 5 let. Trgovina Adria, ki jo je iz nekdanjih garaž novomeškega komunalnega podjetja SGP Pionir v 7 mesecih postavil tako rekoč nanovo, ima 1.060 m² prodajne površine. Investicija, ki je največja za reško Solidarnost v letošnjem letu (pred odprtjem ima sedaj še 3 trgovine), pa je stala ta kolektiv v celoti 55 milijonov dinarjev.

Adria je že ob otvoritvi predstavila izdelke (pohištvo vseh vrst,

Vodovodni klic v sili

Vsi vodovodi v novomeški občini so v kritičnem stanju, zato je nujno več dati za vzdrževanje

NOVO MESTO - Leto 1984 bodo občani novomeške občine začeli z udarcem po žepu v obliki 30-odstotne podražitve vodarine v zasebnih gospodinjstvih, v družbenem sektorju pa gre še za večji skok v ceni navzgor. Komunalci so izvršnemu svetu dokazali, da imajo s sedanjo ceno izgubo, hkrati pa bi bila v interesu zdravja ljudi nujna boljše vzdrževalna dela na vseh vodovodnih sistemih. Se to: če bo potrebno, bo spomladi prišlo do nove podražitve vode.

Ker je bila v prejšnjih letih pri vodovodni politiki občine težnja po gradnji novih vodovodov in se je z dodeljenimi sredstvi zapostavljalo vzdrževanje, je vseh 20 docela različnih vodovodnih sistemov v občini prišlo v položaj, ko so nujna večja sanacijska ali vzdrževalna dela. Marsikateri vodovod je bil tudi grajen začasno, ostal pa je trajna rešitev, ki pa že postaja zdravju ljudi nevarna.

Na vodooskrbi pri Komunalni dela vsega 14 delavcev, imajo pa na skrbi 370 km vodovodnega omrežja, nimajo sodobne opre-

me, tako da znotraj delovne organizacije pri tem ni kaj privarčevati, marveč narobe. V letu 1982 je oskrba z vodo prinesla komunalni 9 milijonov dinarjev izgube, do 30. septembra letos je izguba še nar-

Ob takem stanju, ki je pomembni klic v sili, je izvršni svet občinske skupščine 21. decembra (ne prvič!) dodobra pregledal gradivo o stanju na področju oskrbe z vodo in menil, da ni druge rešitve kot občutna podražitev vode, če jo hočemo sploh še uživati. Odločili so se za 30-odstotno podražitev vodarine za zasebna gospodinjstva, 34-odstotno višjo ceno za negospodarstvo in 40-odstotno višjo ceno za vodo v gospodarskih delovnih organizacijah. S tem bi zbrali 16 milijonov dinarjev za investicije in nujna vzdrževalna dela. Program za uporabo tako zbranih sredstev pa bo Komunalna še dala v pretes tako izvršnemu svetu kot komunalni skupnosti. Kljub taki hudi podražitvi so ugotovili, da je novomeška voda še vedno med najcenejšimi v Sloveniji.

R. B.

Ni vseeno kje, kaj in zakaj

Prostorski plan novomeške občine bo v javni razpravi do 25. januarja 1984, dotlej pa temeljita razlaga in razprava po krajevnih skupnostih - Pritegniti občane

NOVO MESTO - Zavod za družbeno planiranje je pripravil osnutek prostorskega plana novomeške občine, ki bo mesec dni v najširši javni razpravi. Namen prostorskega plana je določiti namensko uporabo za vsak kvadratni meter površine v občini.

Težko si je predstavljati, za kako obsežno strokovno delo gre, kdor si gradiva ni od blizu ogledal. Vsa neskladja, posebno med kmetijci in urbanisti še vedno niso razrešena. Za javne razprave, ki se bodo vrstile med 19. in 29. decembrom v 9 krajih novomeške občine, bodo pripravili še dodatnih 243 kart. Za vsako krajevno skupnost je priprav-

ljen komplet gradiva. Ker gre za pomemben dokument, bi morali organizatorji javnih razprav paziti, da s prostorskim planom ne bi seznanjali le krajevnih funkcionarjev, ampak da bi k razpravam pritegnili kar najširši krog občanov. Krajevne skupnosti so že leta 1978 dale v javnost svoje vizije napredka, v marsičem pa se njihove želje razlikujejo od strokovno pripravljenih predlogov, zato je pričakovati, da tudi usklajevanje po krajevnih skupnostih in med njimi ne bo potekalo posem gladko. Pripombe na osnutek prostorskega plana morajo biti zbrane do 15. februarja, ko jih bo izvršni svet občinske skupščine ocenil ter ustrezno vgradil v predlog dokumenta, o katerem bodo rekli končno besedo delegati vseh treh občinskih zborov.

Prostorski plan pa spremlja še cela vrsta spremljajočih dokumentov in predvideno je, kdaj bodo posamezni akti naredi sprejeti. Sprejem urbanističnega reda je, denimo, predviden šele čez leto dni, toda dotlej interesantom za gradbeno in lokacijska dovoljenja ne bo potrebno več čakati. Cim bo prostorski plan sprejet, tudi ne bo več ovir za izdajo teh dokumentov.

Poudariti velja, da je bil občinski srednjeročni družbeni plan sprejet spomladi 1981, bela lisa v tem dokumentu pa je bil manjkajoči prostorski plan. Tega je novembra lani prevzel v izdelavo zavod za družbeno planiranje in ga v letu dni

Mala šola enaka za vse?

Le dobra polovica predšolskih otrok v novomeški občini lani vključena v celoletno malo šolo

NOVO MESTO - V prejšnjem šolskem letu so bili vsi šoloobvezni otroci v novomeški občini vključeni v organiziran program priprave na šolo. Mala šola je potekala kot celoletna priprava otrok na šolo v vseh vrtcih, sicer pa kot 150-urni krajši program. Celoletno malo šolo je obiskovalo 579, krajši program pa 559 otrok.

Celoletne priprave na šolo je bila torej deležna dobra polovica otrok. To je nekoliko več kot leto poprej, še vedno pa premalo, posebno zato, ker so imeli na voljo le krajši program predvsem otroci iz bolj oddaljenih krajev, ki bi bili celoletne male šole najbolj potrebni, ker preje niso bili vključeni tako rekoč v nobeno obliko družbenega varstva in vzgoje predšolskih otrok. Dejstvo je, da krajša priprava seveda omogoča otrokom uspešnejši prehod iz predšolskega v šolsko obdobje, ne more pa dati toliko kot celoletni program. Da tega ni deležnih več otrok, pa so seveda krivi predvsem prostorski, denarni in tudi kadrovski problemi.

V novomeški občini oblikujejo program male šole že 15 let, vendar še vedno ni dodelan tako, da bi bili

z njim lahko zadovoljni. Odbor za družbeno varstvo otrok pri občinski skupnosti otroškega varstva je še pred letošnjim pričetkom male šole v septembru sklenil, da program male šole zahteva prenovitev. Celoletni program male šole sicer poteka organizirano preko celega šolskega leta, želijo pa ga še v nekaterih krajih, kjer ni vrtca, za kar bo potrebno zagotoviti materialne, prostorske in kadrovske možnosti. Tečejo še prizadevanja, da bi čimbolj podaljšali tudi krajšo pripravo otrok na šolo, tako da bi sčasoma le zagotovili 600 ur male šole vsem predšolskim otrokom pred vstopom v šolo. Dokler to ni mogoče, bi bila ena od možnosti za uspešnejšo pripravo male šole ta, da bi za pelletne malčke pripravili 80-urni vzgojni program, naslednje leto pa skrajšani program male šole.

Z. LINDIČ-DRAGAS

Čedalje bolj zapleteno

Zbor Temeljne dolenske banke o novostih v letu 1984 in novi v organih banke

23. decembra so delegati zobra Ljubljanske banke - Temeljne dolenske banke v Novem mestu obravnavali predvsem dogovor o uresničevanju naloga v prihodnjem letu in predlog programa za uresničitev srednjeročnega plana banke s poudarkom na poslovanju v letu 1984, obravnavali pa so tudi pomemben predlog o politiki obrestnih mer.

Tudi dolenska banka bo po slesj zaračunavala višje obresti - na eni strani za najemnike posojil, na drugi strani pa bodo obrestvi višje tudi za varčevalce.

Bančno poslovanje zaradi naglo menjajočih se predpisov in omejitev postaja čedalje bolj zapleteno, zato tudi na novo izvoljeni organi banke ne bodo imeli lahkega dela. Za predsednika zbora banke v novem dvoletnem mandatu je bila izvoljena dipl. oec. Marija Kraševc iz tovarne Krka, predsednik izvršilnega odbora je Karel Vardijan iz Pionirja, predsednik kreditnega odbora pa Jože Jevnikar iz Trebnjega.

R. B.

VIŠJA PRISPEVNA STOPNJA

NOVO MESTO - V prvih treh mesecih leta 1984 bo skupna prispevna stopnja iz bruto osebnih dohodkov za interesne skupnosti družbenih dejavnosti v novomeški občini 20,13 odstotka. To je nekoliko manj od povprečne letošnje prispevne stopnje, ki znaša 20,36 odst., pa nekaj več od sedanje, ki je 18,34 odst. Žal brez povečanja ne gre, saj bi po sedanji prispevni stopnji interesne skupnosti ne zbrale dovolj denarja za financiranje programov v prvem trimesečju 1984.

POVEZOVANJE SOSEDNIH ŠOL

METLIKA - Kaže, da bo prišlo do trdnjega sodelovanja med srednje tekstilno šolo iz Metlike in črnomaljskim centrom usmerjenega izobraževanja. No, nekaj oblik povezovanja je že obstajalo, a so oboji, tako Metličani kot Črnomalci, prepričani, da vseh možnosti še niso izkoristili. Srednji tekstilni šoli manjkajo predvsem prostori za pouk v posebnih učilnicah, črnomaljskemu učnemu osebju pa ur do polne obveznosti.

JOŽE NEMANIČ NOVI SEKRETAR

METLIKA - Na zadnji seji OK ZKS Metlika so razrešili dosedanega sekretarja predsedstva OK ZKS Jožeta Matekoviča. Za to so se odločili zato, da bi tako čim učinkoviteje pomagali sanirati več let trajajoče slabo poslovanje delovne organizacije TGP oziroma njenega tozda Transport, ki bo z novim letom samostojna delovna organizacija Metko, kjer bo Matekovič prevzel novo delovno dolžnost. Za novega sekretarja je občinski komite izvolil Jožeta Nemanica, dosedanega sekretarja občinskega Rdečega križa in občinske Zveze društev prijateljev mladine.

A. BARTELJ

BOLJŠA ZALOŽENOST - Lani pred Novim letom je po trgovinah manjkalo več artiklov, da omenimo le kavo in pralne praške, letos pa pomanjkanja v prehranjevalnih trgovinah ni čutili. Od surovega masla do mesa in praškov je vsega dovolj. Redko je dobili le pravo čokolado, izjemno dobro pa so trgovine založene z igračami.

VSE ZA SARAJEVO! - Da so izdelki Iskre namenjeni zlasti pripravam na bližnje olimpijado v Sarajevu, čutijo tudi Novomeščani. Za letošnje leto je PTT Novo mesto naročilo 20 telefonskih govorilnic, pa niso dobili niti ene. Počkati bo potrebno, da olimpijadi mine.

CENE SKACEJO - Septembra letos so bile cene na drobno v novomeški občini za 40,2 odst. višje kot lanskega decembra, storitve pa so se v devetih mesecih podražile za 30,7 odstotkov. Ob koncu leta 1983 bodo po oceni številke o podražitvah še precej višje.

DANES ŠIFRER ZA OTROKE

NOVO MESTO - Zadnji dan novoletnega živčava na novomeškem Glavnem trgu bo otrokom od 16. do 17.30 zabaval pevec in kantavtor Andrej Šifer. Vabljeni!

Ena gospa je rekla, da so že pred prejšnjo zimo „hiteli“ postavljati kioske na novomeški tržnici, pa ti še vedno ne koristno samejajo. Naglica, kakršno bi si želela poslati po smrt...

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Od 15. do 21. decembra so novomeški porodnišnici rodile: Ljubica Eršte iz Srednjeje Gričevja - Julijano, Simona Janc iz Vavte val - Jaka, Vesna Magovac iz magovce - Tatjano, Jožica Tomšič iz Lopat - Klemena, Marjeta Pirnar Magova iz Magovcev - Tatjano, Jožica Tomšič iz Lopate - Klemena Marjeta Pirnar iz Radatovičev - Renato, Vida Pavlič iz Orehovice - Karmen, Janja Umek z Senogve - Iztoka, Slavka Lah iz migolice - Suzano, Ivanka Brajkovič iz Zele beja - Senogve - Iztoka, Slavka Lah iz Migolice - Suzano, Ivanka Brajkovič iz Zelebeja - Marjeta Kraševc iz Metlike - Simona Darinka Gliha iz Veliškega Vidma - Simono, Jožica Kovačič iz Vrha - Lidijo, Marija Brgan iz Lovčev Prekriškega - Katarino, Jožica Ljarkovič iz Grobelj - Matejo, Stefka Bevec iz Stana - Sabino, Marija Jožica Lajkovič iz Grobelj - Matejo, Stefka Bevec iz Stana - Sabino, Marija Jaklič z Jame pri Dvoru - Primoža, Marija Ajdič iz Cemš - Suzano, Marija Vlahušič iz Krškega - Žiga, Marija Oberč iz Kržišča - Gorazda in Ruža Čutura iz Zaloga - dečka.

IZ NOVEGA MESTA: Lučka Gačnik s Ceste herojev 23 - Tina, Silva Jeralič iz Mačkovca - Slavka, Irena Stanič iz Mačkovca - Darjo, in Rajka Baržič iz Kristanove 12 - Nikola. Cestitamo!

Sprehod po Metliki

METLIŠKA FOLKLORNA SKUPNA IVAN NAVRATIL pripravila prospekt, s katerim bo seznanila zainteresirane za dejavnostjo. Z barvnimi fotografijami, opremljenimi lističi bodo služili tudi kot dodatek k ponudbi za nastopanje po drugih krajih Slovenije. Mladi zatrjujejo, da bo prospekt lično oblikovan, saj so zaprosili za to opravilo Tonija Vovka iz Novega mesta, znanega slikarja in pesnika.

SKORAJ ŠTIRINAJST DNI PRED SILVESTROVANJEM je vladalo v mestu novoletno razpoloženje, ki se je najbolj odražalo v zasedenosti gostinskih lokalov. Pilo se je na veliko, kot da ne bi bilo stabilizacije, celo leto skregani so se pobotali, posamezniki so obežali v jarku, utrujeni od alkoholnih hlapov. Saj, prazniki bodo minili kot blisk in spet bo treba strestni glave, kajti, kot napovedujejo, prihajajoče 1984. leto ne bo posuto z rožicami. Niti treznim niti okajenim.

Vsako oblikovanje je boj, brez katerega ne more nastati nič nazorno jasnega.

J. VIDMAR Srečen je, kdor premaga nemirno željo po sreči. M. MAETERLINCK

Šibko znanje topi udarno ost

Metliški komunisti kritično o idejnopolitičnem usposabljanju

METLIKA - Zadnja letošnja seja občinskega komiteja Zveze komunistov v Metliki je bila v glavnem posvečena oceni stanja na področju idejnopolitičnega usposabljanja komunistov v tej belokranjski občini.

Posebno v osnovnih organizacijah bi morali, je menila ena od razpravljalk, nameniti precej več pozornosti temu izobraževanju in bi idejnopolitično izobraževanje v osnovnih organizacijah moralo postati najbolj množična oblika tega izobraževanja in usposabljanja članov Zveze komunistov. Isto velja tudi za samoizobraževanje članov. V metliški občini z uspehi na tem področju nasploh niso najbolj zadovoljni, čeprav so kljub raznim težavam in dokajšnji pasivnosti na tem področju dosegli tudi nekaj uspehov. Vsekakor vsi programi izobraževanja v zadnjem času vsebujejo tudi aktualno družbenopolitično problematiko. V vsakdanji praksi je predvsem zakrbljujoče, da upada število novoprijetih članov ZK, saj so v metliški občini v zadnjem letu v ZK sprejeli samo osem osnovnih organizacij.

vsem pa seveda sprotnega samozobraževanja.

Spremeniti bo treba tudi odnos delovnih organizacij do usposabljanja in izobraževanja. Marsikdaj se zataknje že pri evidentiranju kandidatov za razne oblike usposabljanja, ko je treba kandidatu omogočiti odsotnost z delovnega mesta. Tako sta na primer lani obiskovala trimesečni seminar o teoriji in praksi marksizma, namenjen predvsem kandidatom iz neposredne proizvodnje, dva, sedanje pa obiskuje en sam slušatelj, in to kljub drugačnim dogovorom z delovnimi organizacijami.

Da bi izboljšali uspešnost idejnopolitičnega usposabljanja v občinski organizaciji ZK, so na seji komiteja sprejeli več sklepov in stališč. V prvi vrsti mora biti to usposabljanje tako, da bo pomagalo izgrajevati takega člana ZK, ki bo znal vedno kritično, ustvarjalno in analitično pojasnjevati in reševati številna družbeno vprašanja.

A. B.

OD MAGNETOFONOV DO DENARNIC - V prostorih Črnomaljske skupščine občine bo že prvi dan po praznikih, 4. januarja, zagotovo zelo živahno. Imeli bodo javno licitacijo, na kateri bo moč kupiti raznovrstne predmete od magnetofona, računskega stroja, svetilk, merilnih trakov, ročnih ur, denarnic do parketa in čelade. Katera od teh in mnogih drugih reči je danes najbolj iskana, to se bo seveda pokazalo na sami licitaciji.

TRANSFORMATOR ZA OKRAS - V krajevni skupnosti Semič so imeli oziroma imajo še danes zaradi velike porabe električne energije prešibak tok. Da bi ga ojačali, so že pred dvema letoma postavili z udarniškim delom transformator za vasi Kašča, Sela in Coklovca. Transformator pa še danes ni vključen v omrežje, marveč stoji le za okras. Prizadevi sprašujejo, zakaj tako in prosijo odgovorne za odgovor. Pravijo, da bi tudi oni radi naredili konec nenehnemu kvarjenju električnih strojev in zvečer kdaj pa kdaj posedeli pred televizijo.

Ribniški zobotrebci

GOLE KRAVE - Pred približno dvema letoma smo poročali, da je na območju ribniške občine precej golih krav, saj so kmetje prodali njihove kože Koteks-Tobusu, mesa pa ni bilo nikjer. Iz zanesljivih virov smo zvedeli, da je tudi letos izginilo „neznano kam“ okoli 450 odraslih goved ali 90 ton mesa. Prav gotovo gre za črne zakole, se pravi, da je bilo govedo zaklano brez veterinarskega pregleda in na neprimernih mestih. To pomeni, da je lahko okuženo in da lahko zbolijo ljudje, ki so tako meso jedli. Kaže, da se ribniški občani zastrupitve ne bojijo, ker so prepričani, da so proti „golim kravam“ in drugim golim lepoticam imuni.

- Zakaj se prebivalci ribniške občine najbolj boje dolgotrajnih izpadov elektrike?
- Ker imajo v hladilnih skrinjah 90 ton govejega mesa.

Drobne iz Kočevja

NAJODGOVORNEJŠI NE VE-DO - Že več let razpravljamo in pišemo, koliko kmetijske zemlje je na Kočevskem neobdelane. Pred kratkim je o tem razpravljalo tudi predsedstvo občinskega komiteja, seje pa so se udeležili tudi predstavniki kmetijstva. Slednji so zatrjevali, da na Kočevskem ni toliko neobdelane kmetijske zemlje, kot se govori in piše. Ko jih je sekretar predsedstva OK ZK vprašal, koliko je te zemlje, ni nihče, niti predstavnik ZKGP niti TOK niti Kmetijske zemljiške skupnosti, vedel povedati zanesljive številke. Kdo pa naj ve več, kot oni?

Trebanjske iveri

JIH VLEČE DOMOTOŽJE? - Nekateri trebanjski zdravniki, ki so že zapustili tamkajšnji zdravstveni dom, se menda še radi vračajo med nekdanje delovne tovariše. Tudi na seje občinske skupščine se podajo. Nekam težko zapuščajo to zdravstveno ustanovo in tudi občino. No, njih vsaj nihče ne preganja in ne podi, medtem ko zobodravnik Ante Lončar po prekinitvi delovnega razmerja ni smel več prestopiti praga zdravstvenega doma.

USPEŠNI LOVCI - Čeprav je vest precej stara - do nje smo prišli po ovinkih - je pa le vredna vse pozornosti. Trebanjski občinski mošje so namreč uspešni lovci. Pred mesecem ali kaj so se namreč udeležili velikega lova v lovišču Moravici. V treh dneh lova so odstrelili nekaj divjih prašičev. Poročil o tem, ali je bila zaradi tega kaj izboljšana prehrana z mesom v občini, pa za zdaj še ni.

DRUŠTVO PRIJATELJEV MLADINE ZAČELO Z DELOM

TREBNJE - Šele letos decembra so v trebanjski občini ustanovili društvo prijateljev mladine. Čeprav je društvo komaj začelo z delom, se je že dejavno vključilo v priprave na sprejem dedka Mraza. Dedek Mraz bo obiskal vse trebanjske krajevne skupnosti, kjer bodo šole pripravile kulturni program in darila. Zanj se denar prispevali skupnost otroškega varstva, krajevne skupnosti in delovne organizacije.

IZ NAŠIH OBČIN IZ NAŠIH OBČIN

Težave so že pozabljene

Novoteksov tozd na Vinici Konfekcija II v soboto praznoval 10. obletnico obstoja - Začetek razširitve

VINICA - Pred kratkim je minilo 10 let, odkar je začelo v viniškem tozdu Novoteksa Konfekcija II, s

Mirko Mihelič

proizvodnjo 45 delavc. Čeprav so takrat nekateri dvomili o smotrnosti takšne naložbe, pa so delavci -

Prihodnje leto bodo na vrsti krajevne poti

Za javna dela 28 milijonov dinarjev

ČRNOMEJ - V črnomaljski občini predvidevajo, da bo v prihodnjem letu prišlo za javna dela od samoprispevka od osebnega dohodka, pokojnin, katastrskega dohodka in dohodka obrtnikov 28 milijonov dinarjev. Od tega bodo petino porabili za plačilo anuitet, obresti in bančnih stroškov, ostala sredstva pa za dela v krajevnih skupnostih.

Tako bodo v KS Vinica nadaljevali in dokončali vodovod Vinica-Perudina-Hrast ter asfaltni cestni skoki Preloko (soudeležba), v KS Semič pa plačilo obveznosti za že asfaltno cesto Semič-Crešnjevec-Krvavci vrh. Sredstva iz programa javnih del bodo soudeležena tudi pri asfaltiranju ulice Nova Luka in Otona Zupančiča ter krajevne poti v Dolenji vasi ter pri izgradnji telefonskega omrežja v črnomaljskih krajevnih skupnostih. Krajevne poti bodo posodobili v KS Petrova vas, Talčji vrh, Dragatuš, Butoraj, Dobljice-Kanižarica, v Tribučah pa poleg tega še napeljali telefon. V KS Griblje bodo prihodnje leto dokončno napeljali vodovod, iz programa bodo morali plačati tudi obveznosti pri asfaltiranju ceste do bližnjice ovinek - Stari trg, ki je bilo zaključeno letos.

B. M.

SPOSOJENO TRNJE

- Devizna politika in vodna ujma imata nekaj skupnega - zaradi obeh se mnogi utapljajo.

Cestna skupnost zaživela

Največ denarja porabijo za vzdrževanje lokalnih cest

TREBNJE - Po enem letu je trebanjska cestna skupnost zaživela in v tem letu opravila celo več nalog, kot si jih je naprtla ob ustanovitvi. Zato na seji skupščine, ki je bila pretekli teden v Trebnjem, delegati niso imeli pretranih pripomb niti na poročilo o opravljenem delu v preteklem letu niti na program del za prihodnje leto. Tudi predlog kategorizacije lokalnih cest je bil opravljen tako, da so zdaj vsi več ali manj zadovoljni.

Nemara je k temu prispevalo tudi redno dotekanje denarja, ki so ga v tej skupnosti v prvih devetih mesecih zbrali celo nekaj več, kot so načrtovali. In kar je najbolj razveseljujoče, v trebanjski občini so opravili celo nekaj del več, kot pa so dobili denarja. Dela so opravili na odsekih ceste proti Rečjemu selu, Veliki Loki, Trnju, Skoveu, Zagorici in Žužemberku. Cesta Mala vas - Selce je bila asfaltirana v dolžini 1,2 kilometra, večje popravilo ceste je bilo opravljeno tudi na odseku Trebnje - Medvedje selo. Sanacijo oziroma asfaltiranje so opravili tudi na cestah proti Blatu, med Nemško vasio in Rodinami, razširjena pa je bila tudi cesta med Trebelnim in

danes jih je že 245 - v desetletju upravičili svoj obstoj. Zlasti pa so si z edino tovarno na Vinici in sploh v tistem predelu Bele krajine prebivalci zagotovili boljše življenjske razmere ter zaustavili izseljevanje predvsem mladih ljudi. Hkrati, ko so proslavili obletnico dela, so na Vinici zakopali tudi temeljni kamen za novo proizvodno dvorano.

Že leto po zagonu je viniški tozd zaposloval 196 delavcev, ki so sešili skoraj 227 tisoč hlač in kril. Začetnemu poletu pa so sledile težave, a ne le na Vinici, temveč v celotnem Novoteksu. Toda z odpovedovanjem so težave prebrodili, kar kažejo tudi današnji dobri rezultati poslovanja. V iztekajočem se letu je prišlo izpod njihovih rok že 330 tisoč hlač in kril, od tega so izvozili 70 odst. proizvodnje. To je sedemkrat več kot leta 1974, vse izdelke pa je kupil konvertibilni trg.

Zagotovo je za vse delavce Konfekcije II, kot tudi za ostale krajanje, najlepše darilo ob praznovanju tega, sicer enega najmlajših kolektivov v črnomaljski občini, začetek gradnje nove proizvodne hale, ki bo veljala 130 milijonov dinarjev, v njej pa se bo že konec prihodnjega leta zaposlilo okrog 80 do 90 delavcev. Ta investicija bo pomembna tudi za razvoj sosednjih hrvaških vasi, od koder je že danes v viniškem tozdu vsak tretji delavec.

Na sobotni slavnosti so podelili delavcem priznanja za 10, 20 in 30-letno delo v združenem delu, prvič pa tudi 10 priznanj Konfekcije II tistim, ki imajo največ zaslug za uspeh kolektiva. Lep dokaz za to, kako je viniški Novoteks vpet v življenje krajanov, pa sta zahvali osnovnošolcev in pevskega zbora KUD Oton Zupančič, ki so se mu zahvalili za pomoč pri njihovem delovanju.

M. BEZEK

Ni gum, akumulatorjev, voznikov

Avtobusni promet se otepa z resnimi težavami - Veliko nedonosenh prog - Avtobusi ali vlak? - Šoferji imajo prost dan le enkrat na mesec - Se nekaj odgovorov

KOČEVJE - Integral-SAP tozd „Stojna“ v Kočevju je ob triletju dosegel znatno slabše rezultate gospodarjenja, kot znaša občinsko povprečje. Dohodek so ustvarili za 19 odst. večji kot v enakem obdobju lani (občinsko povprečje 46 odst.), čisti dohodek pa 16 odst. večji (44). Z avtobusi so prevozili 1.478.000 km ali 3 odst. več kot lani.

Rezultati bi bili kljub težavam ugodnejši, če ne bi primanjkovalo gum za avtobuse. Največ težav je s pomanjkanjem šoferjev. Šoferji so prosti povprečno le po en dan na mesec, veliko pa jih dela kar vse dni. Povprečni osebni dohodek znaša 17.240 din (občinsko povprečje 15.927 din) in je zaslužen z velikimi napor.

Direktor tozda Stojna, Jože Mlakar, je odgovoril na nekaj vprašanj, ki jih naslavljajo bralci iz občin Kočevje in Ribnica. Takole je povedal:

„Na progi Kočevje-Nov mesto ni možno voziti ob nedeljah in praznikih, ker nam od Dvora dalje pobere vse potnike avtobus Gorjanec, ki pelje tod 5 minut pred našim avtobusom. Tudi na delovne dni znaša izkupiček le okoli 3.500 din, medtem ko bi moral biti po normativih poslovne skupnosti 18.600 din. Tudi ni donosna proga do Reke, kjer je izkupiček sicer enkrat večji kot na novomeški progi, a je še vedno za preko 11.000 din premajhen. Izgube so tudi na progah proti Osilnici in Starem trgu, največja pa je na tisti proti Loskemu potoku in Travi. Še najbolj donosna je proga proti Ljubljani, a tudi tu vozimo polni običajno le v eno smer.

Jože Mlakar

Novi delovni čas nam je povzročil dodatne težave, ker zdaj šole končujejo pouk takrat, ko delavci delo, medtem ko se je pouk prej končal uro prej. Zaradi teh težav vozni red ni še ustaljen, ko bo, ga bomo izobesili tudi na avtobusni postaji v Ribnici, kjer ga zdaj ni.

Na magistrálnih cestah mora biti postajališče v mestih zunaj mest. Zato v Kočevju ni možno imeti postaje med kemično tovarno in zdravstvenim domom, kar žele občani. Sicer pa imamo na 63 km dolgi progi do Ljubljane 38 postaj (vlak jih bo imel le 11) in bi nove postaje le podaljševale čas vožnje. Ko smo že pri železnici, naj povem, da bi z investicijo 40 milijonov din nakupili 4 zglobna vozila, ki bi

ČETRTKOV INTERVJU

Strojni obrat iz izgube?

Pri Zidarju se prilagajajo novim razmeram

KOČEVJE - Ladislav Lenassi je vodja oddelka za razvoj in pripravo dela pri SGP Zidar Kočevje in tudi vodja politične koordinacije Zidarja.

- Za začetek: kakšen je pomen in vloga političnega usklajevalca (koordinatorja) v vaši delovni organizaciji in sploh?

„Usklajuje delo osnovnih organizacij ZK. Pri nas imamo štiri OO ZK. Če usklajevalca ne bi bilo, bi vsaka OO ZK razumela le zadeve s področja svojega tozda, usklajevanja na ravni delovne organizacije pa ne bi bilo. Običajno je usklajevalec iz DSSS, kar je najbolje, saj bi sicer lahko prevladale težnje tozda, iz katerega je usklajevalec.“

- Kako se komunisti Zidarja vključujete v program dolgoročne gospodarske ustalitve?

Ladislav Lenassi

„Naš stabilizacijski program je star že dve leti in ga moramo zdaj prilagoditi novim razmeram. Prav zdaj dokončujemo razvojni program delovne organizacije, ki bo pokazal, kakšna bo naša pot naprej. Na njegovi osnovi pa tudi že izdelujemo sanacijski program za tozd Strojni obrati, za katerega že zdaj vemo, da bo zaključil poslovno leto 1983 z izgubo. O vsem tem se bomo pogovorili na bližnjih programsko volilnih konferencah OO ZK. In še to: člani ZK se moramo uveljaviti z dobrim delom, ne pa z gorjorenjem ali s komando.“

- Že več let razpravljamo o povezovanju gradbeništva znotraj občine in zunaj nje. Kako daleč so dogovori in kakšen smisel vidite v povezovanju?

„Najprej se moramo povezati gradbeniki v občini, se pravi Zidar, Gramiz (pri ZKGP) in gradbeništvo pri Komunali, nato pa še zunaj nje. Na začetku ni bilo posobnega posluha za pobudo o povezovanju, zdaj pa ga je vedno več. Tudi če dalje ostrejši pogoji gospodarjenja nas silijo v to. Samo na našem oddelku imamo toliko inženirjev, da bi lahko delali za precej večjo operativno. Pri Zidarju se zavedamo, da so za uspešnejše poslovanje potrebni stiki z raznimi strokovnimi organizacijami in združenji - na primer z zavodom za raziskavo materiala - česar si pri Gramizu ali Komunali zdaj ne morejo privoščiti. Povedati pa moram, da nam pri vseh stabilizacijskih prizadevanjih in tudi pri povezovanju zelo pomaga občinski izvršni svet.“

J. PRIMC

Predlog za novo vodstvo sindikata

Predlagani: Kopitar, Jurkovič in Dimitrijevičeva

KOČEVJE - Po sedanjem predlogu predsedstva občinskega sveta Zveze sindikatov Kočevje naj bi bili kandidati za vodilne dolžnosti v občinskem vodstvu te organizacije: za predsednika Borut Kopitar (vodja splošne kadrovske službe v Opremi), za podpredsednika Anton Jurkovič (lesni tehnik pri LIK) in za tajnico Mirica Dimitrijevič (zdaj tajnica samoupravnih organov v Melaminu). Novo vodstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Kočevje bo izvoljeno na programsko volilni seji, ki bo predvidoma v marcu 1984.

Skupno je bilo evidentiranih 17 možnih kandidatov. Po zaključenem evidentiranju je odbor za kadrovska vprašanja pri OS ZS pripravil širši predlog možnih kandidatov, predsedstvo pa je nato oblikovalo ožji predlog, pri katerem bo javna razprava v osnovnih organizacijah sindikata.

J. P.

Karel Oražem - šestdesetletnik

„Če bi bil še enkrat mlad, bi se ponovno odločil za novinarski poklic, čeprav je to delo naporno, zahteva veliko znanja, truda, poznavanja ljudi in potrpežljivosti,“ pravi Karel Oražem, dolgoletni novinar in sindikalni funkcionar iz Ribnice, ki bo čez nekaj dni dopolnil 60 let življenja in odšel med upokojece.

Pred 40 leti je Korl, kot mu pravimo prijatelji, napadal s Prešernovi belogardiščno postojanko Turjak. Po vojni je odšel iz rodnega Loškega potoka v Ptuj, kjer se je začelo njegovo civilno življenje in kjer se je prvič seznanil z novinarstvom in sindikalnim delom, s čimer se ukvarja še danes. V Ptujju je namreč začel pisati v Ptujski tisk, izvoljen pa je bil tudi za delegata za prvi kongres sindikata gradbenih delavcev v Sarajevu.

Leto 1950 je končal novinarsko šolo na Ribnem pri Bledu in postal dopisnik Radia Ljubljana za Dolenjsko. Takrat je veliko pisal tudi v Dolenjski list, kasneje pa je bil še novinar pri kočevskih Novicah. Delal je še na več odgovornih dolžnostih, predvsem kot tajnik ali direktor, vendar se dopisovanja v razna sredstva obveščanja ni nikoli odrekel pa tudi delu v sindikatu ne, saj je še danes tajnik občinskega sveta Zveze sindikatov Ribnica.

„Novinarstvo mi je dalo tisto potrebno znanje in prakso za delo na drugih področjih, tudi v sindikatu,“ pravi. Precej mu je koristilo tudi delo porotnika pri raznih sodiščih, bil pa je tudi predsednik poravnalnega sveta.

Korl je vedno skromen, a je tudi prijatek, veselega značaja. Povedati ve marsikatero šaljivo, pa nikoli ne veš, ali se je rad zgodila, kot trdi on, ali pa je to sad njegove bogate domišljije, križane z ribniškim smislom za humor.

JOZE PRIMC

Čistilna naprava bo delala

Ribniška, ki je preprostejša, že dela (razen v mrazu) - Za sodraško manjkajo strokovno usposobljeni delavci

RIBNICA, SODRAŽICA - Ribnica in Sodražica imata vsaka svojo čistilno napravo, občani pa imajo pripombe na obe. Za ribniško pravijo, da iz nje ne priteka čista voda v Bistrico, za sodraško pa, da ne obratuje; dodajajo, zakaj ni sprejet odlok, po katerem bi morali vsi občani priključiti na čistilno napravo svoje stanovanjske in druge objekte.

Pristojna občinska služba je odgovorila, da je bilo za ribniško čistilno napravo opravljenih med letom pet pregledov vode in da so vsi pokazali, da je voda dobro očiščena. Podatkov ni le še za vzorec vode, ki je bil odvzet pred zamrzitvijo. Upoštevati je treba, da ni nikjer ročno,

da je voda tudi škodljiva, če je kalna oz. blatna. Ribniška čistilna naprava je preprostejša, saj poteka čiščenje le preko tripreklatnih bazenov. Njena slabost pa je, da v mrazu zamrzne.

Tudi čistilna naprava za Sodražico ni zgrešena investicija, kot menijo nekateri, saj bo v bodoče potrebno graditi še več takih naprav. Je tudi boljša od ribniške, saj lahko obratuje tudi pozimi. Komunalnemu podjetju je naloženo, da predloži roke za priključitev na čistilno napravo. Skratka, urejeno je že skoraj vse, kar je potrebno za obratovanje te čistilne naprave, celo denarja ne manjka, le najpomembnejšega še ni, in sicer usposobljenih ljudi, ki bi čistilno napravo upravljali.

J. P.

NI POMOTA, JE RESNICA - V Brežicah, ki sicer slovijo kot eden najdražjih krajev, so povprečni izdatki dedka Mraza za spoznanje manjši kot v drugih slovenskih mestih. Bralci najbrž sami ne bi uganili, kaj je tako poceni, pa tudi dedki Mrazi iz drugih regij ne, če niso imeli priložnosti primerjati, po čem so zvečični bonboni iz Imperiala. V trgovinah Posavja jih namreč prodajajo kar za 30 odst. ceneje kot v drugih mestih, pa ne zaradi slabše kakovosti, ampak zaradi za oko majhne napake pri izvozni embalaži.

PREMALO JE GOSTILN, vendar ne za pijače, ampak predvsem za tiste, ki želijo biti postreženi tudi s hrano. Za zdaj slove po zares vestranski postrežbi predvsem Lesova, Budičeva, Sekoranjeva in Kalinova gostilna ter Bellevue, medtem ko so nekateri, včasih odlične gostilne, nazadovale. Tudi kmečki turizem se nikamor ne premakne, obljube za obrat družbene prehrane pa so prav tako le vsakoletna besedna tolažba.

DEDEK MRAZ TUDI V BOLNIŠNICI

BREŽICE - Od sobote dalje se vrstijo otroške novoletne prireditve po osnovnih šolah in krajevnih skupnostih. V torek, 27. decembra, je dedek Mraz obiskal in obdaril tudi male bolnike na otroškem oddelku brežiške bolnišnice. Danes bodo v prosvetnem domu gledali lutkovno igrice vsi otroci, ki niso vključeni v vrtec iz Brežic in okolice, posebno predstavo pa so namenili tudi mestnim otrokom. Jutri bo dedek Mraz obšel še Cerklje, Artiče, Kapele in Globoko in tako zaključil letošnje obiske šolskih in predšolskih otrok.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Od 9. do 16. decembra so v brežiški porodnišnici rodile: Majda Tomšič iz Cirknica - Tanjo, Zdenka Šket iz Vrenske gorce - Majo, Albina Petan iz Stranja - Petro, Dragica Sopič iz Samobora - Dijano, Katarina Mučnjak iz Kladija - Nikola, Marica Grdovič iz Javorka - deklico, Darinka Ferencak - Agrež iz Dol. Skopice - Jerneja, Marjana Savinc iz Loga - Pavla, Branka Cvetko iz Brdovca - Vedrana, Lea Erban iz Brežic - Teo, Marijana Barbič iz Klokočeva - Moniko, Ivana Župevc iz Dolenje vasi - Jasmino. Čestitamo!

Krške novice

PRECEJ OZKA BRV - Vsi posavski in dolenski gasilci naj bi se pred 10. slovenskim gasilskim kongresom, ki bo sredi prihodnjega leta v Mariboru, naredili izpit za izprašnega gasilca. Za zdaj je namreč še veliko sicer marljivih, zavzetih članov pozabljalo na ta izpit, ki pa le ni gola formalnost. Poslej noben gasilec - pripravnik ne bi smel več kot dve leti ždeti v pripravnosti, menijo na republiški zvezi. Bodo vsa društva v krški občini tudi ob pomoči poklicne gasilske cnote zmogle v krajšem času preko ozke brvi? Gasilci pričakujejo spodbude, pa bo šlo...

HITRO POZABJO NA OSTRE BESEDE - Krško avto-moto društvo je lahko uspešen organizator številnih, predvsem speedway prireditev tudi zavoljo primerne dela 48 športnih funkcionarjev. Ti imajo (natančno dva!) celo mednarodne licence, a vseeno niso to nekakšni gospodje, ki se ne bi hoteli pritakniti drugega dela, marveč nemalokrat zgrabijo za kramp in druga orodja, ko je treba to in ono postoriti na stadionu Matije Gubca. „Res se včasih tudi malce spremo, zaradi društva, toda ko navadiš na to, je jeza in prizadetost brz mimo,“ pravi prizadeveni Cveto Bevč.

Sevniški paberki

SLOVO OD STAREGA LETA - V soboto so v sevniškem vrtcu pripravili kar troje sprejemov dedka Mraka za najmlajše. Učenci glasbene šole so sprejem naredili še bolj pravljičen z otroško opero „Dedek in repa“. Starejšim obeta glasnejše slovo od starega leta sevniški Ajdovec, kot po navadi ne bo samotno niti na Lisci. Planinci bodo na vrh krenili peš 1. januarja.

SOSELSKA POMOČ - Ob eksploziji plina v kuhinji pri Liščevih v Dolenjem Boštanju se svojci zahvaljujejo vsem od miličnikov do gasilcev, posebno pa sosedom, ki so nemudoma postorili vse potrebno.

KJE SO PREDSTAVNIKI - Jože Smodej si tudi ob tokratnem novoletnem koncertu ni mogel kaj, da ne bi pograjal nekaterih, ki tradicionalno manjkajo na takšnih prireditvah in nasploh pri delu v društvu. Gasilci imajo dosti prijateljev tudi od zelo daleč, dokaz so bili člani iz Spodnje Poljskave in Stične na koncertu. Koncert pa je bil „preda-leč“, da bi nanj zašli iz vodstva krajevne skupnosti, kaj šele občinskih organizacij.

IZ NAŠIH OBČIN

Telefon tja do vinskih goric

Maja 1984 bo zazvonil tudi v najbolj oddaljenih vaseh Bizeljskega

BIZELJSKO - Pobudo za razpeljavo telefona po vaseh in zaselkih krajevnih skupnosti Bizeljsko in Pišce so dali krajan pred petimi leti, resno pa so se lotili dela pred letom dni. Na Bizeljskem morajo zgraditi novo telefonsko centralo. Imela bo 750 priključkov, 500 za Bizeljsko in 250 za Pišce.

Centralo, kabel in napeljava bosta krajevni skupnosti plačali skupaj s krajan. Na območju Bizeljskega so do aprila letos bodoči naročniki prispevali po 50 tisočakov, tisti, ki so se odzvali s prispevkom pozneje,

pa morajo zvišati delež na 60 tisočakov.

„Odkar imamo kabel, smo si oddahnili. Začeli ga bomo kar polagati,“ je dejal predsednik skupščine KS Bizeljsko Franc Premelč. Omenil je, da jim je zbiranje starega bakra povzročilo precej skrbi, vendar so akcijo dobro izpeljali. Leto dni je trajalo, da so zbrali dovolj surovine in jo poslali tovarni v Svetozarevo. Brez starega bakra jim ta ne bi dobavila kabela. Za zbiranje so Bizeljanci pridobili celo Rome, za pomoč pa so se obrnili na vse organizacije za odkup odpadnih materialov po Sloveniji.

Ce bo šlo vse po načrtu, potem bo telefon v vaseh bizeljske KS zazvonil že prihodnje leto. Premelč je povedal, da so se pri pokrivanju stroškov odločili za solidarnost,

sicer krajan najbolj oddaljenih krajev ob Dramlji in v Orešju ne bi mogli plačati realnega deleža. Akcija teče brez zastojev. Vodi jo predsednik odbora za telefonijo Jože Iljaž. PTT pomaga tako, da njihov strokovni delavec svetuje in nadzoruje delo.

Odbor je takoj na začetku napravil razdelilnik telefonov po vaseh in predvidel minimalno število interesentov. Odziv je pokazal, da ni niti enega kraja, kjer jim ni na telefon. Najbolj oddaljene hiše čutijo celo večjo potrebo po boljših zvezah kot tiste bližje središča. To pomeni, da je že vsak kmet spoznal vrednost sodobnih komunikacij za gospodarstvo. Včasih so telefon najbolj pogrešali, kadar je kdo zbolel, da so klicali zdravnika. Zdaj zahtevajo na vasi čimveč priključkov, da si prihranijo čas in nepotrebne poti. Zaradi tega so tudi pripravljene plačati za telefon tako velik prispevek.

JOŽICA TEPPEY

Brezposelnim 14 milijonov

Naraščanje nadomestil - Akcija proti zlorabam

SEVNICA - Pri strokovni službi za zaposlovanje opažajo, da je v Posavju v zadnjem času zelo naraslo število ljudi, ki dobivajo nadomestila za tako imenovane brezposelne osebe. Ker je vprašanje, ali so med njimi tudi taki, ki odklanjajo druga dela in se togo sklicujejo le na svojo izobrazbo, se je strokovna služba začela povezovati s komisijami pri

krajevnih skupnostih, ki bolje poznajo ljudi in ki lažje odgovorijo na to vprašanje. Te komisije so večinoma vzele to nalogo dokaj zares.

Strokovna služba se je bolj povezala tudi z delovnimi organizacijami, ki iščejo delavce različnih poklicnih usmeritev. V ta namen je razmnožila seznam brezposelnih, te spiske pa so dobili tudi delegati, ki zastopajo združeno delo. Hkrati s seznamom prejemnikov denarnih pomoči in njihove poklicne usposobljenosti je služba za zaposlovanje razposlala delovnim organizacijam tudi sezname študentov iz vseh treh posavskih občin. Spisek prejemnikov denarnih nadomestil je bil ob koncu novembra najdaljši v krški občini, kjer šteje 71 oseb, v brežiški jih je 41, v sevniški pa le 14. Zanimivo je, da je na krškem seznamu še vedno 23 ljudi, ki so bili zaposleni pri Westinghousu ob gradnji jedrske elektrarne.

A. Z.

Uveljavili se bodo lahko le s svojim delom

Ustanovljeno društvo ekonomistov Posavja - Pritegnili okoli 160 ekonomistov

KRŠKO - Okoli 160 ekonomistov v Posavju se je na nedavni ustanovni skupščini povežalo v društvo, ki naj bi pomagalo pri presojanju in reševanju gospodarskih vprašanj, hkrati pa tudi poskrbelo za nenehno izobraževanje članstva. Za predsednika društva ekonomistov Posavja so izvolili magistra ekonomije Dejana Avsa, direktorja LB - Temeljne posavske banke.

Januarja bodo za vse člane pripravili skupno predavanje o gradivih Kraigherjeve komisije o dolgoročnem programu ekonomske stabilizacije in se zadržali tudi pri izvedbenih zveznih in republiških dokumentih za leto 1984. Povežali se bodo z medobčinsko gospodarsko zbornico Posavja, z organizacijami združenega dela, kjer bodo skušali ponuditi strokovno sodelovanje in pomoč, povezava z raziskovalnimi skupnostmi pa naj bi prispevala k napredku ekonomske znanosti v regiji. Stike z občinami bodo poglobili zlasti preko izvršnih svetov ter komitejev za družbeni razvoj in planiranje.

Sodelovali bodo tudi z društvi ekonomistov v drugih regijah, kjer imajo bogate izkušnje, ki bi jih s pridom uporabili Posavci, da bi to, najmlajše društvo v Sloveniji, lažje prebrodilo začetne težave.

P. P.

PRESEDNIK ZGUBLJAJO VOJNE Z UPRAVAMI

KRŠKO - Do konca tega leta se bo število delavcev v krški občinski upravi zmanjšalo, saj gre deset delavcev v pokoj. Doslej so vsi predsedniki napovedovali vojno upravi, pri čemer ni izvzet niti zvezni izvršni svet, a so jo očitno izgubili, saj so oni odšli, uprava pa se je povečala. Bo v krškem primeru vendarle drugače?

RAZVAŽALI VODO

SEVNICA - Tukajšnji gasilci so ob zadnji suši razvozili s cisternami nad 1.000 kubikov vode. V nekaterih primerih so jo pripeljali posameznim živinorejcem tudi po 30 km daleč. Letos je občasno ostal brez vode tudi Tončkov dom na Lisci.

Tudi gospodarske vezi močnejše

Krško gospodarstvo krepi stike z delovnimi kolektivi iz pobratene občine Bajina Bašta - Pomoč Tesa, IGM Sava, M-Agrokombinata in konfekarjev

KRŠKO - Ob nedavnem obisku gospodarske delegacije iz pobratene srbske občine Bajina Bašta, so se s Krčani dogovorili za nove oblike gospodarskega in drugega sodelovanja obeh občin. Prednost bodo imele lesnopredelovalna industrija in gozdarstvo, tekstilna industrija in trgovina, kmetijstvo, gradbena industrija, projektiranje in urbanizem.

Tovarna embalaže Senovo (TES) v Brestanici ponuja Laminatu iz Bajine Bašte celotno tehnologijo priprave dela in delovnih nalogov za proizvodnjo. Za Laminat pa bo TES po naročilu izdeloval sloter materiale in gotove škatle tistih velikosti, ki jih Laminat sam ne more izdelati.

Med Lesnim kombinatom, Bajina Bašta in novomeškim Novolesom, ki ima 3 tozde v krški občini, je obojestranski interes za sodelovanje pri dobavi surovin, zlasti bukovega furnirja in drugih zlahčnih furnirjev, žaganega lesa smreke in bukove hlobovine ter elementov.

Doslej edino gospodarsko sodelovanje med tekstilci obeh pobratnih občin bodo še poglobili in ga celo

razširili na Jutrjanko in Lisco v sevniški občini. Labod - tozd Libna

Za vodo bo še treba seči v občanov žep

Suhe pipe: kje so vzroki in kje izhod

SEVNICA - Nekateri deli Sevnice so večkrat brez vode in to kljub temu, da so jo s pomočjo samoprispevka napeljali izpod Lisce in upali, da bo preskrba z vodo urejena enkrat za vselej.

Toda očitno ni tako. Meščani so negodovali na zborih občanov, pri krajevni skupnosti pa so imenovali komisijo, ki naj bi nepristransko proučila, kje so vzroki za pomanjkanje vode.

Na člane komisije, med katerimi so iz vrst občanov imenovali Franc Vučanjk, Franci Pečar in Tone Šeško, je v poročilu sevniške Komune naredil poseben vtis podatek, da velika višinska razlika od zbiralnika na Dobravi, kamor je speljana voda izpod Lisce, ne more sama zagotoviti vode najvišje ležečim hišam. Potreben je dodaten tlak v ceveh, ki ga ustvarjajo črpalke pri vodnjakih v mestu. Njihovo delo pa je odvisno od gladine Save, ki zadržuje ali pa vsrkava gladino podtalnice.

Ta sistem je zapleten in nezanesljiv. Po mnenju strokovnjakov bi bilo treba pod svetim Rokom zgraditi še en vodohram, razen tega pa dokončno obnoviti dotrajano vodovodno omrežje v Sevnici. Po podatkih Komunale se izgubi skoraj tretjina vse vode.

Dodatna dela bi veljala okrog 10 milijonov dinarjev, ki pa jih Komunala nima. Tudi sicer ta delovna organizacija toži zaradi nezaviljivega gmotnega položaja. Za skupščino komunale skupnosti je že pripravila predlog za 100-odstotno povečanje prispevka za priključek na vodovod in kanalizacijo. Ta je bil vse od leta 1977 zelo majhen, saj je znašal le 3.500 dinarjev. V prenekatih vasi znaša tudi 20 tisoč in več dinarjev.

A. Z.

Rudniku bodo pomagali na noge

Rudnik nekovin na Blanci: pomoč rezervnih skladov Posavja in Zasavja?

BLANCA - Na novo odprtem Rudniku nekovin, ki je na tem delu Kozjanskega pričel izkoriščati ogromne zaloge kremenčevega peska, sojenice ob rojstvu niso preskrbele omembe vredne dote.

Kot smo že poročali, zaradi raznih težav peskov letos niso utegnili pričeti prati v času, ki je bil še primeren za sklepanje pogodb z gradbinci, lanski rok pa je bil že tako in tako zamujen. Naložba se je podražila. Ko so konec septembra prišli še zapadle obresti, se je pokazala izguba v višini nekaj nad 28,5 milijonov dinarjev, ki bo do konca leta narasla na 34.238.601 dinarjev.

Trije ustanovitelji, med katerimi je tudi sevniška krajevna skupnost, temu zalogaju niso kos. Umestno tudi ni, da bi rudnik na novo zadolžili, saj se tako ne bi nikoli izkopal iz težav. Zaenkrat so se

Sevničani dogovorili z Beogradsko banko, ki bo prevzela jamstvo za odplačilo glavnice. Kritje zanjo naj bi izdvojili sevniški, nekateri posavski in zasavski kolektivi iz svojih rezervnih sredstev. To pobudo je podprl tudi občinski izvršni svet. Umestno bi bilo, da kolektivi vzajemno pomagajo na noge novemu rudniku.

A. ŽELEZNIK

REKORDNI IZVOZ

KRMELJ - Krmeljski tozd TLK mariborske Metalne bo letos dosegel razmeroma velik izvoz, ki ga cenijo na pet milijonov dolarjev. Večina tega posla odpade na odpremo pomembnih delov za hidrocentralo Haditha v Iraku in nemški Kamag. Prihodnje leto bo pomembna preokretnica, saj se lotevajo naložb v namenski program. Le-ta bo zavzel 50 odstotkov sedanjih zmogljivosti. Zaradi te preusmeritve prihodnje leto ne bo tolikšnega izvoza.

PRVO SREČANJE REJNIC - Center za socialno delo v Krškem je prejšnji teden povabil okoli 30 rejnic na prvo srečanje. Odzvalo se je kar 20 rejnic, ki so jih seznanili s pravicami in dolžnostmi rejnic, da bi pridobili še nove rejniške družine. Krške rejnice imajo zaenkrat v reji 35 otrok, nekatere pa bi lahko opravljale rejništvo kot poklicno dejavnost. Doslej imajo samo eno tako v krški občini ter v Brežicah in Kranju. Potrebe pa so veliko večje. (Foto: P. Perc)

Jakčev dom čez pol leta nared

Otvoritev bo julija 1984 ob 85-letnici rojstva akademika Božidarja Jakca — Temu dogodku bodo v novomeški kulturni skupnosti posvetili večji del svojih naporov

NOVO MESTO — V prvem četrtletju prihodnjega leta bo novomeška kulturna skupnost zbirala prihodke po prispevni stopnji 0,80 odstotkov bruto osebnih dohodkov. Čeprav še ni znano, kako bo s to stopnjo v ostalem delu leta, je bilo moč vsaj približno izračunati, koliko denarja bo na voljo, temu pa prilagoditi tudi program.

Iz osnutka, ki je bil pripravljen za včerajšnje sejo obeh zborov kulturne skupnosti, je razvidno, da bi bilo potrebno za celoten občinski program zagotoviti okoli 61,6 milijona dinarjev. Od tega naj bi šlo za Jakčev dom, ki bi ga odprli poleti 1984, okroglih 17,7 milijona

Odbor za ureditev Jakčevega doma, ki ga od letos vodi Uroš Dular, predsednik občinske skupščine, bo imel še polne roke dela, preden bo Jakčev dom kot nov oddelček Dolenjskega muzeja pripravljen za otvoritev. To zadnje dejanje večletnih priprav in nemajhnega truda bo predvidoma 16. julija ob 85-letnici akademika Božidarja Jakca. Sam dom bo z delom začel nekoliko kasneje in sicer 1. avgusta.

V Dolenjskem muzeju, ki bo z Jakčevim domom razširil svojo dejavnost, naj bi se zgodilo še marsikaj novega. Misljenje so pred-

Vpis upada

Več mest kot kandidatorov

LJUBLJANA — Zadnjih pet let se je v prve letnike slovenskih srednjih šol vpisalo povprečno po 29.627 učencev na leto. To je znatno več od skupnega števila osnovnošolskih osmošolcev, ki je v tem obdobju znašalo v povprečju 25.916 učencev letno. Pomeni, da razpisanih mest ni bilo moč zasedati samo z vsakokratno generacijo osmošolcev, marveč so se v prve letnike kot novinci vpisovali tudi ponavljalci (okoli 1200 letno), učenci iz drugih republik (po 2500 na leto), poleg tega pa še otroci naših zdomcev.

Statistika beleži, da število vpisanih učencev glede na šolsko leto 1979/80 upada. Tako se je v letošnjem šolskem letu na 29.154 razpisanih vpisnih mest vpisalo v prve letnike le 27.289 učencev. To je seveda povzročilo različno zasedenost usmeritev in oddelkov (n. pr. v rudarski usmeritvi samo nekaj nad 55 odst., v gumarski pa celo samo 28 odst.).

V primerjavi z minulim šolskim letom je bil letos precej manjši vpis v kemijo, farmacijo, v elektrotehniški usmeritvi, gradbeništvu, prometu in zvezah pa v ekonomski usmeritvi, zdravstvu in pedagoški usmeritvi. Povečal pa se je v agroživilstvu, rudarstvu, lesarstvu, tekstilu, neravoslovju in nekaterih drugih usmeritvah. Nezasedenih je torej ostalo 1.865 vpisnih mest.

Tako imenovana deficitar- na področja rešujejo učenci iz drugih republik, ki jih je v letošnjih prvih letnikih še vedno nad 1.400. V rudarstvu in geologiji zasedajo skoraj polovico prvih letnikov, v gradbeništvu le nekaj manj itd. Vseh učencev iz drugih republik je letos za šest odst. več kot lani.

PRIPRAVLJAJO IGRE IN RECITALE

TREBNJE — Gledališka skupina trebanjskega kulturnega društva, imenovane po rojaku pesniku Pavlu Goliu, je pripravila za to sezono in za leto 1984 precej obsežen program. Uprizoriti nameravajo „Srečne dneve“, „Razvalino življenja“ in „Hišo tete Barbare“, pripraviti deset mladinskih predstav „Križem krač?“ in troje literarnih večerov. To bodo: večer grške poezije, večer kitajske lirike in večer mladih literarnih ustvarjalcev iz trebanjske krajevne skupnosti.

KULTURNI VEČER ZA PRAZNIK JLA

NOVO MESTO — V sredo, 21. decembra, je v polno zasedeni veliki dvorani tukajšnjega Doma JLA potekala celovečerna prireditev v počastitev dneva JLA. Po uvodnih besedah komandanta novomeške garnizije, podpolkovnika Stanislava Galića, so nastopili: ženski pevski zbor, recitacijska in plesna skupina, ki delujejo v okviru Doma JLA, pevski zbor vojašnice Milana Majcna, dekleta iz zdravstvene šole in iz Doma učencev Majde Silc, cicibani iz vrta na Drski, učenci osnovne šole Katje Rupena ter folklorna skupina Kres. Na prireditvi so z besedo, pesmijo, glasbo in plesom poveljali boj naših narodov in narodnosti za osvoboditev ter sožitje armade z ljudstvom v vojni in miru.

banjskega kulturnega doma. Dela so draga, denarja pa ni. Na poseganje v sredstva izvajalcev ni misliti, ker bi to pomenilo ukinitje dejavnosti. Zato bo več kot potreben delež iz tako imenovanih združenih sredstev, od koder pričakujejo najmanj 2 milijona dinarjev.

LITERARNI KLUB NOSI IME BENA ZUPANČIČA

KRŠKO — Krški literarni klub si je nadel ime Bena Zupančiča, slovenskega pisatelja, kulturnega delavca in politika, ki je umrl pred nekaj leti, v Krškem pa je preživel več let svojega življenja. Poimenovanje so razglasili na decembrski prireditvi v delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja. Beno Zupančič je bil eden od tistih, ki so z vsemi močmi podprli revijo „Posavska srečanja“, napisal ji je tudi spodbuden uvod, žal pa je publikacija zamrla že po prvi številki.

Ob reliefih Sandija Leskovca

Mirenski kipar razstavlja svoja dela v Galeriji Otok Bled

MIRNA — V spremnem besedilu k sedanjim razstavi del 47-letnega Sandija Leskovca na blejskem otoku je zapisano, da je ta likovni ustvarjalec z Mirne v manj kot dvajsetih letih dosegel izvirnost v preprosti in čisti likovni pripovedi, ki ji ne manjka globokega likovnega sporočila.

Morda je ta oznaka res pravilna, kar naj bi potrjevala tudi častna nagrada, ki jo je Leskovcu na enem od likovnih salonov v Trebnjem prisodila posebna žirija občinstva hkrati s pohvalo umetniške žirije. Vse to je res in je zapisano, toda nas v tem trenutku zanima razbarjev dosežek danes, kje je Leskovec s svojo likovno tvornostjo, do kod seže po toliko delih in letih ustvarjanja.

V mislih imamo vrsto reliefov, s katerimi se Sandi Leskovec predstavlja na razstavi v Galeriji Otok Bled širšemu občinstvu. Širšemu pač v toliko, kolikor je občinstvo v Trebnjem ozko zazrto v naivo.

Prav tu se odpira zanimivo vprašanje, ali je naiva še prisotna v

slovenski umetnosti in ali se vsi tisti slikarji in kiparji, ki so nekaj dosegli v naivi, po določenem času prav te odrekajo. Vsiljuje se načelno vprašanje, zakaj se vsi pomembni ustvarjalci tako rekoč na višku svojih ustvarjalnih moči odrekajo naivi, iz katere so izšli, potem pa preusmerjajo v utečene kolektivne slovenske upodabljalne umetnosti vse do tiste meje, ko jih lahko vrednotimo z drugače opredeljivimi oznakami.

Za Sandija Leskovca je na primer značilna ekspresionistična poteza, ki obvladuje ves razstavljeni opus, predvsem pa dela, nastala v nekaj zadnjih letih. Prav pri teh je kipar dodal še mikavno noto mehke, skoraj impresionistično in na Rodina spominjajočo potezo. Na drugi strani pa je čisto kraljevski način izrabe likovnih možnosti reliefa tisti pokazatelj, ki izpričuje, da je Leskovca že zdavnaj obšla naivna radovednost.

Kipar se zaveda, da je treba vlti v relief nekega več, in prav to, kar pa ni več naivo, išče danes,

vsem nove zaposlitve strokovnjakov: kustosa v oddelku NOB in muzejskega pedagoga. Z zaposlitvijo prvega bo še intenzivneje steklo zbiranje in proučevanje gradiva iz obdobja povojne izgradnje, sam muzej pa naj bi postal še bolj odprta ustanova in kot učilnica zgodovine še bolj navzoča v učnovzgojnem delu šol. Podobno dolžnost bo opravljal muzejski pedagog, ki pa bo predvsem pripravil strokovno vodene ogledne zbirke, strokovna pojasnila in podobno. Pripomniti je treba, da je zaposlitev muzejskega pedagoga tačas še vprašljiva, ker kulturna skupnost iz finančnih razlogov lahko podpre le zaposlitev enega strokovnjaka v muzeju.

Z denarjem bo šlo hudo na tesno tudi v Domu kulture, saj nanj pritiskajo stroški, ki jim z dejavnostjo, čeprav jo bo neprimerno več kot pred obnovo, ne bodo kos. Sam dom bi namreč moral ustvariti kar 9 milijonov dinarjev prihodka, da bi ne plaval v dolgovih, vendar pa tega nikakor ne bo zmozel. Zato bo kulturna skupnost poleg anuitet (2,5 milijona dinarjev) zagotovila še 700.000 dinarjev regresa za izravnava stroškov pri gledaliških in koncertnih prireditvah za odrasle. Brez tega za regresiranje mladinskih in otroških prireditev naj bi prevzeli izobraževalna in otroško-varstvena skupnost.

I. Z.

OSEMDESETLETNICA JANKA JARCA — V petek je bila v Novem mestu prisrčna slovesnost ob osemdesetletnici slovenskega zgodovinarja prof. Janka Jarca. Ob tej priložnosti so delavci Dolenjskega muzeja, študijske knjižnice Mirana Jarca in novomeške kulturne skupnosti izdali publikacijo, ki govori o slavljenčevemu življenju in delu. (Foto: J. Pavlin)

MONOGRAFIJA BRANKA SUHYJA — V ponedeljek so v Novem mestu javnosti svečano predstavili monografijo akademikega slikarja Branka Suhya iz Novega mesta. Monografijo je založila Delavska enotnost, izdajo pa so omogočili dolenjsko združeno delo in družbenopolitične organizacije. Spremnno besedo k tej izredno bogato opremljeni knjigi so napisali Zoran Kržišnik, Kristian Sotriffer, Suzanne de Coninck, Jony Friedlaender, Marijan Tršar in dr. Ivan Sedej. (Foto: J. Pavlin)

Mirenski kipar Sandi Leskovec pred enim svojih nedokončanih reliefov. Foto: I. Zoran)

presnetljiv in svež v tej vrsti slovenske likovne tvornosti. ANDREJ PAVLOVEC

ZNANI PO VSEJ SLOVENIJI — Bizeljski pevci v pogovoru z radijcem Marjanom Kraljem med prireditvijo „Večer ljudskih pevcev in godcev“, ki je bila letošnjega maja v dvorani zdraviliškega doma v Rogaski Slatini. (Foto: Ivanka Počkar)

„Pojemo tako kot včasih“

Bogata bera ljudskih pevcev z Bizeljskega

BIZELJSKO — Z besedami: „Mladi ne znajo več starih pesmi, pa se nas je tukaj našlo nekaj navdušencev za obnovitev nekdanjega petja na vasi,“ je Franc Premelč pojasnil razlog za nastanek zdaj že po vsej Sloveniji znanih in priljubljenih ljudskih pevcev z Bizeljskega.

Dvanajst jih je in srečujejo se enkrat na mesec, vsakič pri drugem doma ali v vinogradu. Pojejo še v lovski družini, v gostilni, na veselicah, imeli pa so tudi že precej javnih nastopov od leta 1981 dalje, ko so jih prvič posneli z ljubljanskega radia. Takrat so jih tudi povabili v Piran, kjer so nekajkrat nastopili. Lani so doživeli lep sprejem v celjskem gledališču. Letos je na srečanju ljudskih pevcev v Cankarjevem domu pela z njimi vsa dvorana, zato imajo na Ljubljano lep spomin.

„Poslušalcem je všeč predvsem način našega petja,“ je menil Premelč. „Pojemo triglas-

no z dodatkom četrtega glasu, po domače ‚berciga‘. Ta poje zelo visoko, više od prvega tenorja. Pevca za ta glas sem najteže našel. Značilno za nas je tudi to, da dve do tri kitice pojemo v enem duru, s četrto gremo pa za terco niže. V šali rečemo, da zato, da se malo spočijemo, kar po svoje tudi drži.“

Za Radio Ljubljana so to jesen na Bizeljskem posneli 32 pesmi. Pojejo večinoma kmetje, samo eden je čestni delavec, pa še ta ima ‚gor‘co“. Vsi so že precej v letih, blizu šestdesetih, le najmlajši jih ima 35. Za sedaj med mladino še nimajo posnomovalcev. Pojejo brez dirigenta. Vsakič, ko se srečajo, skušajo obuditi kako pozabljeno pesem, za katero zvedo pri starejših krajanih. Na nastopih pa seveda nikoli ne pozabijo na Slomškovo „En hribeček bom kupil, ki jo je le-ta napisal, ko je kaplanoval na Bizeljskem.“

JOŽICA TEPPEY

„Vsakemu malo“ se ne bi obneslo

Zato so se v Trebnjem odločili, da bodo poslej vsako leto izdatneje podprli drugo kulturno dejavnost — Letos je bila na vrsti Goliova knjižnica, prihodnje leto pa bo tabor — Težave tudi s sredstvi za prenovu kulturnega doma

TREBNJE — Tukajšnja občinska kulturna skupnost predvideva, da bo v letu 1984 razpolagala z nekaj nad 17,2 milijona dinarjev prihodkov. Od tega naj bi okoli 10,2 milijona navrgla tako imenovana prispevna stopnja, dva milijona bi dobili iz krajevnega samoprispevka, pet milijonov pa pričakujejo od republiške kulturne skupnosti.

Seveda predstavljajo te številke za zdaj le možno, ne pa tudi zanesljivo podlago za sestavo veljavnega načrta občinske kulturne skupnosti v prihodnjem letu. Zato je težko napovedovati oziroma predvidevati, kaj od tega bo kulturni skupnosti resnično na voljo.

Tudi tokrat se namreč soočajo z grenkim spoznanjem, da bo denarja manj, kot bi ga potrebovali izvajalci za svoje programe. Tako pa je pravzaprav že vrsto let, ko so neusmiljene razmere, s katerimi se je spari še slabši posluh za kulturo, oklestile vsakokratne programe kulturne skupnosti do eksistenčnega minimuma — do golega. Dodatnih „curkov“ od zunaj, s pomočjo katerih bi izravnavali potrebe in možnosti, ni pričakovati. Trebanjska občina poslej ne bo več vedrila v

„klubu nerazvitih“, kar je prinašalo vrsto ugodnosti.

Glede na stanje, kakršno je, sta predsedstvo občinske kulturne skupnosti in odbor za družbeno planiranje, svobodno menjavo dela in razvoj predlagala, naj bi opustili politiko „vsakemu malo“ in poslej vsako leto izdatneje podprli po eno dejavnost. Letos je bila okrepljena pomoči deležna Goliova knjižnica v Trebnjem, ki je med drugim dobila večje, predvsem pa ustreznejše prostore, prihodnje leto pa naj bi bolj podprli program tabora likovnih samorastnikov. Kot smo že poročali, načrtujejo poleg rednega ustvarjalnega srečanja kitarjev in slikarjev iz Jugoslavije in tujine tudi salon naše samorastniške tvornosti, ki bo poslej tricenalna prireditev.

Nemajhno breme za kulturno skupnost predstavlja prenova tre-

MALI ODRI ŽE TRINAJSTIČ

NOVA GORICA — Tu se bo čez dva tedna začelo tradicionalno, že 13. srečanje malih odrov. Program, ki se bo delno odvijal v italijanski Gorici, obsega nastope tako imenovanih malih gledaliških sestavov in monodrame. Poleg slovenskih gledaliških hiš in gledališčnikov iz drugih republik bodo na srečanju nastopili tudi Avstrijci iz Graza in Italijani iz Milana. Na tokratnem goriskem srečanju malih odrov se bo predstavilo tudi romsko gledališče, ki deluje v Skopju.

SEMINAR ZA ZBOROVODJE

LJUBLJANA — Od 6. do 9. januarja bo v Cankarjevem domu republiški seminar za zborovodje otroških in mladinskih pevskih zborov. Predavali bodo prof. Andreas Juon iz Zuericha, mag. Branko Rajšter iz Maribora in prof. Borivoje Popović iz Beograda. Seminaristi bodo lahko obiskali simfonični koncert, ki ga bo prvi dan seminarja izvedel orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom Uroša Lajovca, dan kasneje pa se udeležili četrtega koncerta zborovskega abonmaja, na katerem bo nastopil mladinski pevski zbor iz Maribora pod vodstvom mag. Branka Rajštra.

TELEVIZIJSKI SPORED

30. XII. petek

1
17.05 POROČILA
17.10 ANSAMBEL LOJZETA SLAKA, glasbena oddaja
17.45 MODRO POLETJE, oddaja iz španske nanizanke za otroke
18.25 OBZORNİK LJUBLJANSKEGA OBMOČJA
18.40 ZDAJ, KO LETO SE OBRAČA: POVODNI MOZ in SKATLIČA Z GODBO, oddaja za otroke
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 MARCO POLO
Na sporedu bo prva od desetih oddaj italijanske nadaljevanke o znamenitem svetovnem popotniku in

pustolovcu, Marco Polo (rojen Benečan, 1254-1324) je svoje spomine zaupal Rusticellu, po zapisu slednjega pa se je Evropejcem razkril Daljni vzhod, katerega eksotičnost v marsičem spominja na domišljjske blodnje, a so podrobnosti vseeno resnične. Polo namreč ni hodil po svetu z zaprtimi očmi, ob trgovanju je storil vse, da bi spoznal in doimel kulturo, jezik, navade in običaje ljudi, s katerimi se je srečaval. O tem bo govorila nadaljevanke, ki jo je Giuliano Montaldo posnel po scenariju treh piscev, nastopa nad 250 igralcev, glavne vloge pa igrajo Ken Marshall, Denholm Elliot, Tony Vogel, Ann Bancroft, Burt Lancaster in drugi.
21.20 NE PREZRITE, oddaja o kulturnih dogodkih
21.35 TELEVIJSKI KVIZ
22.40 ZRCALO TEDNA, pregled političnih in drugih dogodkov
23.00 DNEVNIK

31. XII. sobota

1
8.00 POROČILA
8.05 L. Suhodolčan: PIKO DINOZAVER, oddaja za otroke
8.15 CICIBAN, DOBER DAN: ZRCALCE
8.30 PEDENJZEP
9.00 MI SMO SMEŠNA DRUŽINA, novosadska otroška oddaja
9.30 PESEM GIBA: BALLETS RUSSES, baletna oddaja
9.55 ČLOVEK IN ZEMLJA: ŽIVI IZSTRELEK, španska dokumentarna oddaja
10.00 PRED IZBIRO POKLICA: POKLICI V STEKLARSTVU, izobraževalna oddaja
10.40 SLOVENSKI MUZEJI IN GALERIJE: MUZEJ IN GALERIJA KAMNIK, dokumentarna oddaja
11.15 POROČILA
12.25 OTROŠKI SILVESTRSKI SPORED
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 OD TRIGLAVA DO GEVGLIJE, glasbena oddaja
21.00 MOPED SHOW, kabaret
21.30 OČARANJE, glasbena oddaja
22.35 HO-RUK V NOVO LETO, zabavni glasbena oddaja
V zadnji oddaji starega leta bodo gledalci lahko prisluhnili slovenskim

in tujim popevkam, ki so nastajale od vojne do zdaj, med posameznimi pesmimi pa se bo mogoče smejati šalam, ki jih je priobčeval povojni slovenski tisk. Nastopali bodo Stan-ka Kovačič, Miško Hočevar, Sonja Hočevar, Stanko Mancini, Marjana Deržaj, Lado Leskover, Ivanka Kraševc, Rafko Irgolič, Alenka Pinterič, Elda Viler, Alfi Nipič, Oto Pestner, skupina Pepel in kri, Majda Sepe, Ditka Haberl, Tomaž Domicelj, skupina Strune, Andrej Sifrer, skupina Hazard, Marijan Smode in kvartet New swing. Za smeh bodo skrbeli Marta Pestator, Nadja Stranjnar, Frane Milčinski-Ježek, Dare Valič, Janez Škof in Marko Okorn.
00.05 V NOVO LETO Z AVSENIKI, glasbena oddaja
00.35 THOMMY S POP SHOWOM, zahodnonemška zabavni glasbena oddaja
01.35 POZEJDONOVA PUSTOLOVŠČINA, ameriški film
Film z gornjim naslovom je kriminalka, ki govori o tem, kako se na predvečer nekega novega leta ladja Pozejdon znajde na razburkanem morju, potniki pa se na vse kriplje trudijo rešiti. Njihove možnosti za preživetje so majhne, a vendar... Delo je 1972 posnel Ronald Neame, igrajo pa Gene Hackman, Ernest Borgnine, Carol Idnoloy, Shelly Winters, Stella Stevens in še kdo.

2
14.30 Test - 14.45 Bobby Fisher vam predstavlja znane šahiste -

1. I. nedelja

1
8.00 POROČILA
8.05 ŽIVZAV, otroška matineja
9.05 MODRO POLETJE, oddaja iz španske nanizanke za otroke
9.45 UČNA LETA IZUMITELJA POLZA, slovenski film
Vsebine filma, ki nadaljuje tradicijo uspešnih slovenskih del za mladi- no, ne bomo navajali, dodajmo le, da ga je posnel Jane Kavčič, igrajo pa Miha Petrovič, Marija Vranko, Tina Šubic, Matjaž Gruden, Marjeta Gregorac, Janez Hočevar, Marko Simčič, Anica Kumer in še kdo.
11.15 FANTJE S HILL STREETA, oddaja iz ameriške nanizanke
12.05 POROČILA

12.15 NOVOLETNI KONCERT, prenos s Dunaja
13.30 SMUČARSKI SKOKI, prenos iz Garmischa
15.30 MUPPETKI IN MOJSTRI, angleški poljudnoznanstveni film
16.25 OČARANJE, glasbena oddaja
17.25 IZ NOVOLETNEGA SPOREDA TV ZAGREB
17.45 POROČILA
17.50 SREČNO NOVO LETO, madžarski film Različne značaje ljudi bo prikazal film, katerega do- gajanje je postavljeno v novoletno noč, ko dva moška in ženska iščejo gostilno, da bi nadaljevali s pijačev- vanjem. Režiserske posle je opravil Rezső Szócseny, igrajo pa Istvan Bujtor, Erika Bodnar, Andras Balint, Cecilia Esztergalyos, Judit Meszler in drugi.
19.10 RISANKA
19.25 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

2. I. ponedeljek

1
8.15 POROČILA
8.20 ŽIVZAV, otroška matineja
9.10 MI SMO SMEŠNA DRUŽINA, novosadska oddaja za otroke
9.40 J. Kislinger: IZLET, predstava SNG Maribor
10.35 PLEMENITI TOM, angleško- poljski risani film
12.00 HO-RUK V NOVO LETO
13.25 NOVOLETNA KOLEDNICA
13.35 FOLK PARADA, beograjska glasbena oddaja
14.35 ROCK ANSAMBLI, sarajev- ska glasbena oddaja
14.50 21. OLIMPIJSKE IGRE V MONTREALU, kanadski dokumen- tarjni film
16.45 POROČILA
16.50 DELO ZA DOLOČEN ČAS, jugoslovanski film
Film bo prikazal dogodivščin- e možaka, ki stanuje pri sestri, ni

kakor pa ne najde zaposlitve, četudi ima v žepu diplomu. Začasno po- učuje na šoli, to pa seveda ni prava rešitev... Gre za komedijo, ki raz- galja delček naše stvarnosti, posnel jo je Milan Jelič, igrajo pa Ljubiša Samardžić, Milena Dravič, Bata Živojinović, Vlasta Knezović, Niko- la Kojo in drugi.
18.15 ŠPORT V LETU 1983
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 Moliere: NAMISLJENI BOL- NIK, predstava Mestnega gledališča ljubljanskega
21.55 EDITH PIAF, glasbena odda- ja
23.35 POROČILA

2
17.10 Test - 17.25 Dnevnik
17.45 Zgodbe iz Nepričave - 18.15 Svet računalnikov - 18.45 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Kam gre glasba - 20.45 Zagrebška panorama 21.00 Mimogrede povedano (dokumentarna oddaja) - 21.50 Nočni kino: Pravkar je prišla (sovjetski film)

ZAGREB 1

9.00 Zimski spored za dijake - 10.00 Poročila - 17.30 Video strani - 17.40 Poročila - 17.45 Zgodbe iz Nepričave - 18.15 Svet računalni- kov - 18.45 Koledar - 18.55 Kroni- ka občine Reka - 19.30 Dnevnik - 20.00 Zlata doba komedije (ame- riški film) - 21.20 Glasba iz ateljeja (zabavni glasbena oddaja) - 22.10 Dnevnik - 22.25 V petek ob tej ur - 23.55 Poročila

15.55 Plamen in puščica (ameriški film) - 17.20 M. Begović: Brez tretjega (televizijska drama) - 18.25 Huzarji (1. oddaja iz televizijske nadaljevanke) - 19.30 Dnevnik - 20.00 Pevci na koncu bolnišnice (češkoslovaški muzikal, režija J. Vašta, igrajo J. Korn, H. Vondrač- kova, M. Rottrova, K. Cernoch in drugi) - 21.10 Sedem mladih (zabavni glasbena oddaja) - 21.30 Kitajska četrt (ameriški film, režij- Roman Polanski, igrajo Jack Nicho- son, Faye Dunaway, John Husto- Perry Lopez in drugi) - 23.30 Novoletna šminka - 00.45 Glasba, glasba - 01.40 Igrani film

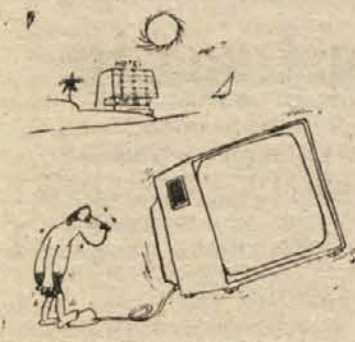
ZAGREB 1

9.00 Zimski spored za dijake - 10.00 Poročila - 12.00 Sedem dni TV - 12.25 Otroški silvestrski spor- ed - 19.30 Dnevnik - 20.00 Novi fosili (glasbena oddaja) - 20.10 Dudek mužiškaš (humoristična odda- ja) - 20.35 Disko miss (glasbena oddaja) - 21.25 Novoletna kuhinja (humoristična oddaja) - 21.50 Sku- pina 777 (glasbena oddaja) - 21.55 Mojeplav (humoristična oddaja) - 22.40 Srebrna krila (glasbena odda- ja) - 22.50 Še 70 minut - 24.00 Novoletna čestitka - 00.01 Zapoj- mo skupaj - 00.30 Glasba, glas- ba - 01.40 Igrani film

20.00 G. Mihčič: ŠOFERJA
20.55 THOMMY POP SHOW, zahodnonemška zabavni glasbena oddaja
21.55 POZEJDONOVA PUSTO- LOVŠČINA, ameriški film
23.50 POROČILA

2

9.20 P. J. (ameriški film) - 11.00 Lepe želje za novo leto (otroška oddaja) - 12.00 Devo to srce (češko- slovaški film) - 13.30 Iz novoletne- ga sporeda TV Novi Sad - 15.30 Iz novoletnega sporeda TV Sarajevo - 18.30 Huzarji (oddaja iz televizijske nadaljevanke) - 19.30 Dnevnik - 20.00 Edith Piaf (glasbena oddaja) - 21.30 Lev v srcu (jugoslovanski film) - 23.00 Dokumentarna odda- ja - 23.30 Rock parada - 00.00 Poročila

9.20 Poročila - 9.30 Skrivnostni zaščitnik (ameriški film) - 11.00 Super bajka (otroška oddaja) - 11.50 Kratak film - 12.10 Plemeniti Tom (angleško-poljski film) - 13.30 Iz novoletnega sporeda TV Skopje - 15.30 Iz novoletnega spo- reda TV Zagreb - 18.30 Huzarji (oddaja iz televizijske nadaljevanke) - 19.30 Dnevnik - 20.00 Orwello- vo 1984 - 22.00 Banović Strahinja (jugoslovanski film) - 23.30 West side story (glasbena oddaja) - 01.00 Poročila

3. I. torek

1

8.40 POROČILA
8.45 PEDENJPEDOVA URICA
9.45 S. Simčič: O PTICKI, KI JE UKRADLA ZLATO JABOLKO, predstava Lutkovnega gledališča Ljubljana
10.30 MALI VELIKI HOKEJIST, češkoslovaški film Na Češkem je hokej tako rekoč glavni šport, zato talente iščejo že med otroki. O tem bo govoril tudi film, v katerem nastopa moštvo hokejistov, starih okoli 12 let, glavna junaka pa sta Peter in David, ki sicer izvrstno drsata, a si prihajata v nasprotja zaradi hudo različnih značajev. Re-

žiserke posle je opravil Josef Pin- kava, igrajo pa Ravel Ročen, Zde- nek Kominek, Jiri Guryča in drugi.
11.55 POMED SHOW, humoristična oddaja
12.20 SUPER HIT LETA, beograjs- ka zabavni glasbena oddaja
13.50 TELEVIJSKA IZBIRA SPORTNIKE LETA
14.50 VRAG ZA PETAMI, kanad- ski dokumentarni film
Film je posnel Robert Fortier, prikazuje pa podvig Kena Carterja, „norega človeka“, ki se je odločil, da bo z avtom preskočil eno miljo širok rokav reke St. Lawrence na vama pristal na drugem bregu.
16.30 VISOK PRITISK, koprski zabavni glasbena oddaja
17.00 CAS, KI ŽIVI: PARTIZAN- SKO NOVO LETO, dokumentarna oddaja
17.30 GRENKA ŽETEV, ameriški film
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA

4. I. sreda

1

18.00 POROČILA
18.05 CICIBAN, DOBER DAN: ČAROBNA KOŠARA, otroška odda- ja
18.25 POMURSKI OBZORNİK
18.40 SAMOSTAN PIVA, titograjs- ka reportaža
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK

19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: KO PRIDEJO KOBILICE, ameriški film

Film, ki ga je 1975 posnel John Schlesinger, bo prikazal Hollywood leta 1938, to je v času razcveta tovarne sanj, ko so nastajale lepe vile, bazeni, ko so igralci kupovali drage avtomobile in živeli res raz- košno. A za tem zunanjim bliščem je tičala vrsta mračnih usod, propa- dlih veličin, tudi zločinov ni manjkalo. Igrajo William Atherton, Karen Black, Donald Sutherland,

5. I. četrtek

1

17.40 POROČILA
17.45 P. Zidar: UTONILO JE SON- CE, oddaja iz otroške nadaljevanke
18.25 POSAVSKI OBZORNİK
18.40 OBRAMBA IN SAMOZAŠČI- TA, izobraževalna oddaja
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK

19.55 VREME
20.00 TEDNIK
21.00 DIAMANTI NA NEBU
25. avgusta 1979 je minilo 60 let od otvoritve prve mednarodne letal- ske proge med Londonom in Pari- zom. Ob tej priložnosti je britanska televizijska družba BBC posnela sedem dokumentarnih oddaj, v kate- rih je potniški zračni promet pred- stavljen kot ena pomembnejših so- cialnih revolucij našega časa. S te plati dotlej ni še nihče prikazal letalskega prometa, britanske oddaje pa bodo o njem govorile predvsem z vidika ljudi, to je potnikov z vsega

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 V. Moberg: RASKENOVİ, oddaja iz švedske nadaljevanke
21.00 THOMMY POP SHOW, zahodnonemška zabavni glasbena oddaja
22.00 POROČILA

2

9.20 Poročila - 9.30 Zajubljeni bolničar (ameriški film) - 11.00 Olimpijska bajka - 12.00 Starograd- ske pesmi - 12.45 Lepa Jelena (opera) - 14.15 Muppet show - 15.15 Ta nori, nori svet (ameriški film) - 18.15 Nekaj domačih po- pevk - 18.30 Huzarji (oddaja iz televizijske nadaljevanke) - 19.30 Dnevnik - 20.00 Zabavni glasbena oddaja - 20.45 Zrebanje lota - 20.50 Kočoperitis (zabavni glasbena oddaja) - 21.55 A. Rubinstein igra Camilla Saint Saensa - 22.50 Poro- čila

Burgess Meredith in še kdo.
22.15 DNEVNIK

2

17.25 Dnevnik - 17.45 Beli kamen (oddaja iz švedske nadaljevanke) - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Prijatelji glasbe - 19.30 Dnevnik - 20.00 Francoski kviz - 21.05 Za- grebška panorama - 21.20 Iz kon- certnih dvoran - S. Šulek: Koncert za orgle in orkester, M. Lipovšek: Pozabljene pesmi za mezzosopran in orkester

sveta, manj pa bo prikazana letalska tehnologija.
21.50 DNEVNIK

2

17.25 Dnevnik - 17.45 Zgodbe iz Nepričave - 18.15 Znanost - 18.45 Francoski šanson s Catherine Sauva- ge (zabavni glasbena oddaja) 10.30 Dnevnik - 20.00 Koncert Zagreb- skih solistov ob 30-letnici umetni- škega delovanja - 22.30 Zagrebška panorama

Obveščamo vas, da je po sporazumu s trgovskim podjetjem MERCATOR TOZD STANDARD Novo mesto, KZ „KRKA“ Novo mesto in našim podjetjem dogovorjen obratovalni čas za novoletne praznike:

- v nedeljo, dne 1/1-1984 bodo prodajalne zaprte;
- v ponedeljek, dne 2/1-1984 bodo prodajalne zaprte;
- v torek, dne 3/1-1984 bodo v času od 7.30 do 10.30 ure dežurne naslednje prodajalne

EMONA - DOLENJKA

NOVO MESTO
V Novem mestu SAMOPOSTREŽBA /pri mostu/ MARKET Ljubljanska MARKET Drska MARKET Kristanova MARKET Ragovska PRODAJALNA KRUKA Glavni trg MARKET Cesta herojev
V Sentjernej MARKET Sentjernej
V Straži MARKET Straža
Na Dvoru
V Žužemberku
V Mimi peči
V Škocjanu PRI MOSTU Škocjan
V Dolenjskih Toplicah
V Mokronogu SAMOPOSTREŽBA Mokronog
V Trebnjem
V Črnomlju SAMOPOSTREŽBA Črnomelj
V Semiču
V Vinici Prodajalna Vinica
Na Mirni GRIC Mirna
V Velikem Gabru Trgovina Gaber

MERCATOR TOZD STANDARD NOVO MESTO

POTROŠNIŠKI CENTER Zagrebška c. PRODAJALNA ŠMIHEL POTROŠNIŠKI CENTER /Ločna/
Prodajalna MERCATOR
Prodajalna Žužemberk
Prodajalna MERCATOR
Prodajalna MERCATOR

KZ „KRKA“ NOVO MESTO

PRODAJALNA MESA Glavni trg BLAGOVNICA Zabja vas

Kupcem in svojim poslovnim prijateljem želimo uspešno novo leto 1984

NAGLUŠNA KAMERA

foto slišal: Jože Primc

PO SVETU OKOLI

JEDILNIK — Na zadnjem letošnjem sestanku newyorškega kluba sladokuscev so imeli takšen jedilnik slavnostnega kosila (morda bo koga navdihnil za silvestrsko pojedino: juha iz majske kolobarnice, pašteta iz jeter nilskega konja, kuhana kri in iztrebki iste živali (po receptu nekega afriškega plemena), čufti iz levjega mesa, pečenka in kengurujevih stegen, zrezek iz medvedjih šap in za desert lotosove korenine v medu. Dober tek!

SVETOVNI REKORD — Huje od leva, ki so ga newyorški sladokusci požrli v obliki čuftov, se je moral dreti Italijan Luigi Rapallino, ki je letos postavil nov svetovni rekord v rjovenju. Naprave so zmerile, da rjove z jakostjo 124 decibelov. Spoštovanja vredna sposobnost; a takih sosedov si ni želeli.

USTNICE — Drugačna merila so veljala pri izbiri najbolj impresivnih, najbolj vročih in drugih najbolj ustnic, ki jo je pripravila neka ameriška družba za izdelavo ličil. Najbolj impresivne ustnice ima britanska premierka Thatcherjeva, najbolj nezemeljske astronautka Ride, medtem ko so najbolj vroče pripadle pevcu skupine The Police.

INFLACIJSKE NEVESTE — Ne glede na to, kakšne ustnice imajo neveste na Solomonovih otokih, velja posledje za njih najvišja možna cena le 400 funtov. Taka je odločitev vlade te male države, ki želi na ta način obrzdati strahotno inflacijo. Bil bi res križ, ko bi se cena nevestam tako vrtoglavo vzpenjala, kot se, denimo, našim avtomobilom. Saj bi narod propadel, tisti z otokoy, ne naš.

O TAŠČAH LEPSE — Za novo leto pa še tale vesela za tašče vsega sveta. Kot kaže neka anketa, ki so jo opravili zahodnonemški sociologi, tašče niso več tisti strašni zmaji, kot jih rišejo šale. Kar 75 odst. moških in 83 odst. žensk se dobro razume s taščo, zatrjujejo raziskovalci.

Do zmage tudi skozi želodec?

Stari Grki so priporočali svojim atletom uživanje čimveč mesa za večjo moč, dandanes pa strokovnjaki svetujejo drugače — Zmagovalne diete ni

Kadar se naš znani vztrajnostni tekač dr. Srečko Bergant loti katerega od svojih podvigov, ki zahtevajo neverjetno vzdržljivost in moč organizma, se ne zanaša le na svoje naravne in pridobljene sposobnosti, ampak daje velik poudarek tudi temu, kaj spije in poje. Pripravljala si namreč posebne pijače in hrano, za katere meni, da dajejo organizmu tisto, kar najbolj potrebuje pri velikih in dolgotrajnejših naporih.

Povezanost med športnimi dosežki in hrano, ki jo športnik uživa, je znana že nekaj tisoč let. Pred 2.500 leti je Dromej, starogrški tekač na dolge proge, svetoval svojim rojakom, ki so se poskušali v atletskih tekmovanjih, naj obedujejo zelo obilno, v vsakem obedu pa naj zaužijejo čimveč mesa. Verjel je, da meso pomaga graditi mišice in da služi tekmovalcu kot gorivo za zmagovalne atletske napore. Darni športnik je imel kar prav, ko je v mesu videl za rast mišic pomembno snov, motil pa se je, ko je menil, da služi tudi kot direktni izvir moči.

Tudi v modernejših časih so športniki veliko jedli za moč in vzdržljivost. Niso se sicer vsi tako basali s hrano, kot se sloviti borci japonske rokoborbe sumi, so pa nekateri zahodnjaki tudi pospravili zavidljive količine hrane. Omenimo le Babe Rutha, ki je pojedel velike količine govejih zrezkov z viskijem, kupe vročih hrenovk in piva, ali Freda Dreyerja, ki je

potočil po grlu vsak teden 70 surovih jajc.

Današnji atleti segajo po bolj prefinjeni in preračunani hrani. Trenerji in športni strokovnjaki jim pripravljajo takšne reči, kot so olje pšeničnih kalčkov, lecitin, čebelji proizvodi, cvetni prah, izvlečki iz morskih alg in podobne bolj ali manj užitne zadeve, o katerih so prepričani, da dodatno sproščajo moči njihovim varovancem. O preprovanjih poživilih seveda ne govorimo.

Ali atlet oziroma športnik lahko doseže vrhunske uspehe že z uživanjem določenih snovi? Na to zanimivo vprašanje strokovnjaki za prehrano in športni izvedenci odgovarjajo, da posamezno živilo ali snov ne more bistveno izboljšati športnikove sposobnosti, vendar pa so določene skupine živil potrebne za dobro telesno kondicijo. Opozarjajo pa, da so nekatera živila in snovi, ki dejansko občutno slabšajo tekmovalne zmogljivosti športnikov.

„Ni čudežne diete,“ pravi profesorica za prehranjevanje Sarah Short s sirakuške univerze. „Če želiš doseči dobro fizično kondicijo, potrebuješ ustrezne gene, redno vadbo in uravnoteženo prehrano.“

Vendar pa se tiho iskanje „zmagovalne diete“ nadaljuje. V zadnjem času je veliko govora o ogljikovih hidratih. Te organske kemične spojine so zelo razširjene v rastlinah in so pomembne v prehrani ljudi in živali. Med ogljikove hidrate prištevamo sadni in grozdni sladkor, pesni sladkor, škrob idr. Privrženci ogljikohidratne športne diete se bolj navdušujejo za živila z veliko škroba (krompir, testenine, kruh) kot pa za živila s sladkorjem. Človeški organizem namreč razstavi zapletene molekularne verige škroba počasneje kot verige sladkorja. Zato je prvi učinek uživanja sladkorja zmanjšanje količine sladkorja v krvi in zaradi povečanega izločanja insulina občutek utrujenosti. Torej nezaželjeni učinki.

Strokovnjaki pravijo, da ogljikohidratna dieta temelji na resničnih dejstvih. Znano je, da organizem pri lažjih naporih, kot je hoja, črpa energijo predvsem iz maščob. Ko se napor poveča, to pa se dogaja pri dolgotrajnejših športnih dejavnostih, organizem začne uporabljati bolj učinkovito gorivo — glikogene, ki jih telo proizvede iz škroba in shranjuje v jetrih in mišičnih celicah. Če v telesu ni dovolj

glikogenov, mora kot gorivo uporabljati maščobe in beljakovine, ki pa niso tako učinkovite in za nameček še onesnažujejo telo s toksičnimi odpadnimi snovmi, povzročitelji utrujenosti in slabosti. Pri izbiri beljakovin pa se preobremenjujejo ledvice.

Vendar pa so zaloge glikogenov v telesu omejene, zato se ni mogoče neomejeno zanašati na to najboljše gorivo za mišice. Količina glikogenov, ki ob normalnih dnevni naporih za doščajo za aktivnosti skozi ves dan, se pri športniku maratoncu potroši že po nekaj desetih kilometrih. Kako uskladičiti zadosti glikogenov tudi za takšna naporna tekmovanja? Enega od odgovorov je našel švedski fiziolog E. Hultman, ki je svoje varovance, smučarske tekače, v dnevih pred tekmovanjem „izpraznil“ z intenzivnimi vajami, nato pa jim je dan pred tekmovanjem predpisal dieto, bogato z ogljikovimi hidrati. Organizem je ustvaril zaradi nekajdnevnega pomanjkanja do trikrat večjo količino glikogenov in tako je imel športnik na dan tekmovanja zadostno zalogo mišičnega goriva v sebi.

Seveda takšen način dvigovanja športnih sposobnosti z dieto ni učinkovit za vse vrste športnikov. Obnese se predvsem pri kolesarjih, tekačih na dolge proge, plavalcih in smučarjih — tekačih. Za tiste športnike, ki vlagajo vse svoje sile v časovno krajsa tekmovanja, se ne obnese.

Kot poudarjajo strokovnjaki, je največja vrednost novih odkritij prav to, da so beljakovine izgubile nezasluzeno hvalo in slavo, ki so jim jo peli dolga stoletja. Športniki naj torej uživajo več hrane s škrobom in naj se manj zanašajo na moč mesne hrane. Strokovnjaki celo ugotavljajo, da preveč beljakovin v organizmu škodi.

Zanimive so tudi ugotovitve o alkoholu. Uživanje alkohola v majhnih količinah sicer ne škodi dolgotrajnosti, ima pa lahko usodne posledice na športnike, pri katerih se zahtevajo odlična koordinacija gibov, ravnesje in hitre reakcije.

MiM
(Vir: Discover)

Spolnost je ključ, spolna obsedenost pa zid.

*L. PAUWELS
Ženske postanejo zveri šele kasneje.*

*J. VIDMAR
V odgovorih, ki jih daje vera, je shranjena najgloblja modrost človeštva.*

L. N. TOLSTOJ

Letalo s krili narobe

Pri zelo velikih hitrostih je letalo stabilno, pri nizkih pa za to skrbijo trije računalniki

„Prihodnje poletje bo z letališča na Long Islandu poletelo letalo, kakršnega doslej še ni bilo v zraku. Tako zatrjujejo strokovnjaki le talske družbe Grumman, kjer so načrtali najnovejšo superpersonično letalo X-29, ki je zdaj, po petih letih dela, tik pred dovršitvijo.

Letalo spada v vrsto slavnih superpersoničnih avionov, označenih z

X-29 z značilnimi naprej obrnjenimi krili.

X. Prvi v tej družini je bil X-1, ki mu je kot prvemu na svetu uspelo prebiti zvočni zid. Kasneje so superpersonična letala gradili tudi drugi veliki letalski konstruktorji in v najmočnejših letalskih tovarnah so zgradili letala, ki dosegajo fantastične hitrosti. Vendar pa pri

visokih hitrostih ne morejo opravljati bojnih in drugih nalog, ker so zelo šibka pri manevriranju in morajo zato leteti pod hitrostjo zvoka.

Novo letalo X-29 naj bi se ubogljivo obnašalo tudi pri zelo velikih hitrostih. To naj bi mu omogočila novooblikovana krila, ki so pomaknjena naprej, namesto nazaj, kakršna imajo druga superpersonična letala. O takšnih krilih so razmišljali že prej. Znano je, da so Nemci zgradili bombnik Ju-287 z naprej obrnjenimi krili, vendar so model opustili. Pri takšnih krilih prihaja do velikih obremenitev, zato jih je trgalo od trupa. Sele z novimi litinami, ki so zelo trdne, je mogoče zgraditi naprej obrnjena krila, ki zdrže velike obremenitve do preboja zvočnega zidu; potem pa tako z naraščajočo hitrostjo obremenitve ne naraščajo več.

Zanimivo je, da bo letalo pri nizkih hitrostih nestabilno, zato so konstruktorji predvideli trojni zelo hitri računalniški sistem za stabiliziranje letala, saj menijo, da noben pilot na svetu tega ne bi zmozel uspešno opravljati. Žal bo ta vrhunska tehnologija in uporabljeno znanje najbrž služilo vojski.

DOLENJSKI LIST pred 20 leti

Kljub težavam napredek

Grenke skrbi v ribniškem šolstvu — Kočevski rudarji so se zagrizli v rove pod zemljo — Kako v kulturi?

OZIRATI SE nazaj na celo leto in skušati določiti pomen dogodkom in dogajanjem ni lahka naloga. Lahka ni zato, ker se svetovno dogajanje ne ravna po nobenem kalupu, čeprav ubira bolj ali manj skrita pota. Leto 1963 je bilo kljub številnim težavam, nevarnostim in tragičnim presenečenjem leto napredka. S podpisom sporazuma o prepovedi atomskih poskusov v Moskvi 5. avgusta je človeštvo naredilo prvi, sicer majhni, a vendar resnični korak naprej v enem izmed najbolj pomembnih vprašanih sedanosti. Nasprotja med bloki so sicer ostala, toda počasi se je začel led tajati.

TUDI RIBNIŠKI občini niso prihranjene grenke skrbi v šolstvu. V 9 šolah poučuje 66 učiteljev in profesorjev 1700 šolarjev. Učni kader je strokovno dober, manjka le nekaj učiteljev. Šolski pouk pa ogroža pomanjkanje šolskih prostorov in potrebne opreme, razen tega pa so otroci utesnjeni. Nujno bo treba zgraditi novo šolo v Ribnici.

KOČEVSKO RUDARJE tarejo nekatere težave, ki so skupne vsemu rudarstvu in gospodarstvu v SFRJ in so predvsem v neuskajenih cenah za premog. Kljub temu so se brez strahu spopadli z lastnimi problemi in so jih že opravili. Začeli so polagoma opuščati dnevni kop, ki se zaradi prevelikih količin jalovine ni obnesel in se zagrizli v rove pod zemljo.

SLAB ODNOS do vrednotenja dela na področju kulture marsikdaj odvrča ljudi od njihovega prizadevanja in jim jemlje voljo do dela. Spričo tega, da se kulturna dejavnost pogosto ustavlja pri finančnih težavah, je treba sredstva za kulturno dejavnost dodeljevati na osnovi določenih kriterijev, ne pa na osnovi subjektivnih meril.

MALI OGLAS — Tričlanska družina brez otrok išče gospodinjko pomočnico. Znanje kuhe ni potrebno. Zelo dobra plača.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 30. decembra 1963)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Kdo se naj uči slovenščine?

Hrabra slovenska gospodinja na davkariji — Nove zahteve po slovenskem vseučilišču Glasovite in nedosegljive kapljice za skoraj vsako bolezen

(Posetnica). T. dobi iz Požeka nemški opomin, naj plača še nekaj dolžnega davka. V davkariji z vsjo odločnostjo zahteva, naj ji razložijo po slovensko, kaj naj plača. Nobeden uradnikov ne zna slovensko! Plačajte, ji veljijo, seve v nemškem jeziku; saj poznate številke. Jaz hočem vedeti, kaj naj plačam, se odreže srčna ženska; jaz zahtevam, da mi v slovenskem jeziku poveste. Pa saj znate tudi nemško, reče davkarski uradnik. To vas prav nič ne briga, in če bi tudi laško znala; jaz hočem slovensko slišati, kaj naj plačam. Jaz se ne bodem šla v Nemce učiti se nemščine; naj se tisti uče slovenskega jezika, ki hočejo tu med nami Slovenci služiti!

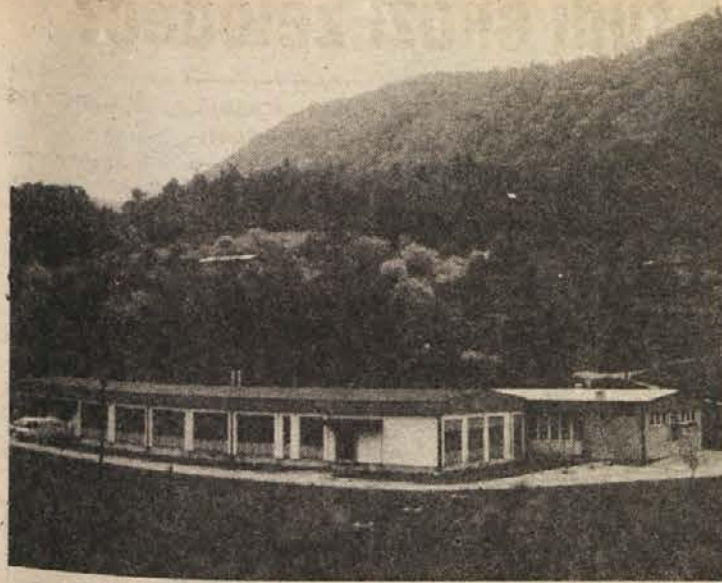
(Dogodki) v Inomostu so vzbudili spet živahno zahtevo po slovenskem vseučilišču. Vseučilišniki vseh slovenskih narodnostij so napravili na Dunaju velikanski shod. Bilo je nad 600 udeležnikov, med njimi krog 20 državnih poslancev. Povdarjali so razni govorniki, da je

treba v tem vprašanju složnosti, ako hočemo kaj doseči. Zahteve po slovenskem vseučilišču pa so odmevale tudi po dunajskih ulicah. Dijaki so šli pred državnozbornsko palačo in tam glasno izražali svoje zahteve. Pred vseučiliščem so jih potem nemški dijaki napadli, a odnesli krvave glave.

(Z a r a d i) izvanredno pomnoženega prometa pred Božičem, priporoča se, da se poštnih pošiljatev ne odlašajo do zadnjega, ako se hoče, da pravočasno dosepejo, kamor so namenjene. Posebno pozornost naj se polaga na to, da so pošiljatev dobro zavite in zavezane.

(G l a s o v i t e) in nedosegljive kapljice sv. Marka se uporabljajo za zunanjo in notranjo vporabo. Osobito odstranjujejo trganje po kosteh, nogah in rokah ter izlečijo vsaki glavobol. One delujejo nedosegljivo in spasonosno pri boleznih na želodec.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 15. decembra 1903)

Vsem našim kupcem
želimo prijetno počutje
v izdelkih Jutranjke
in srečno novo leto 1984

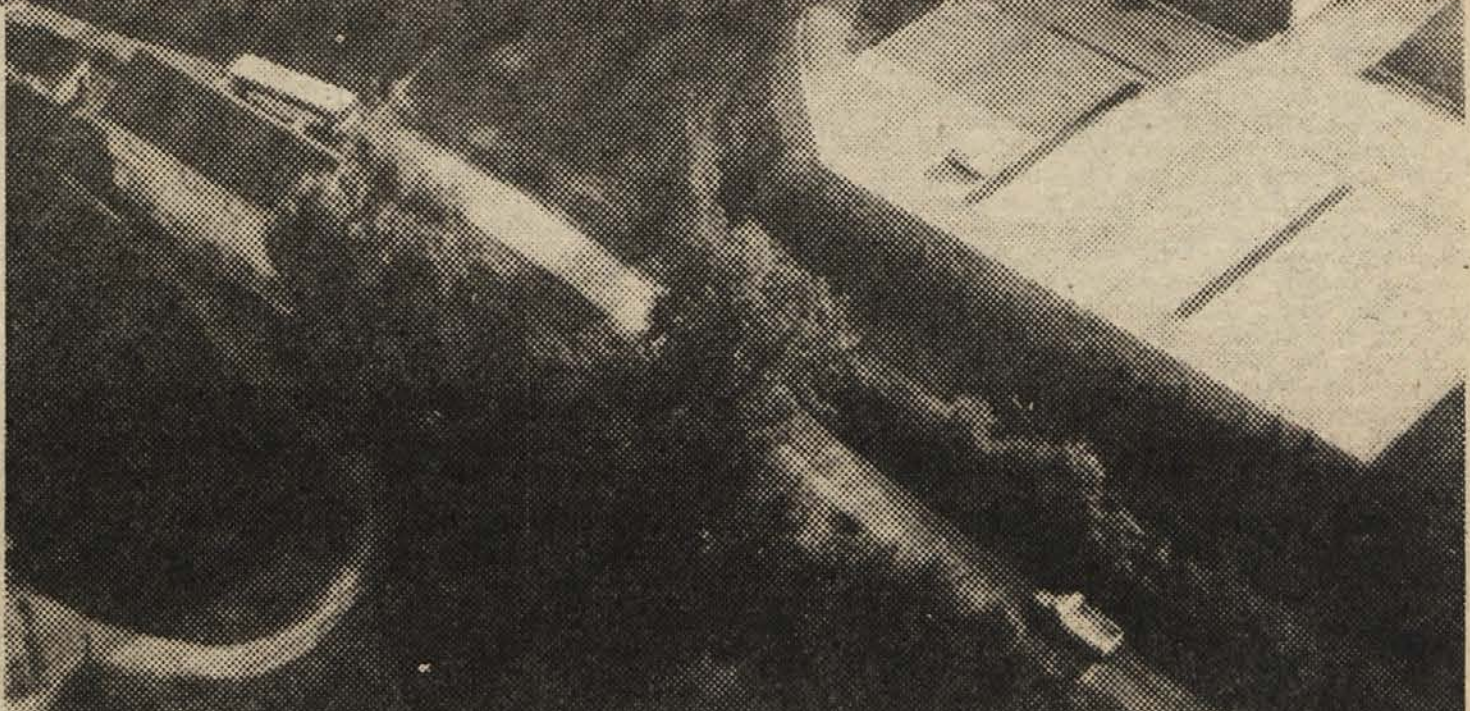
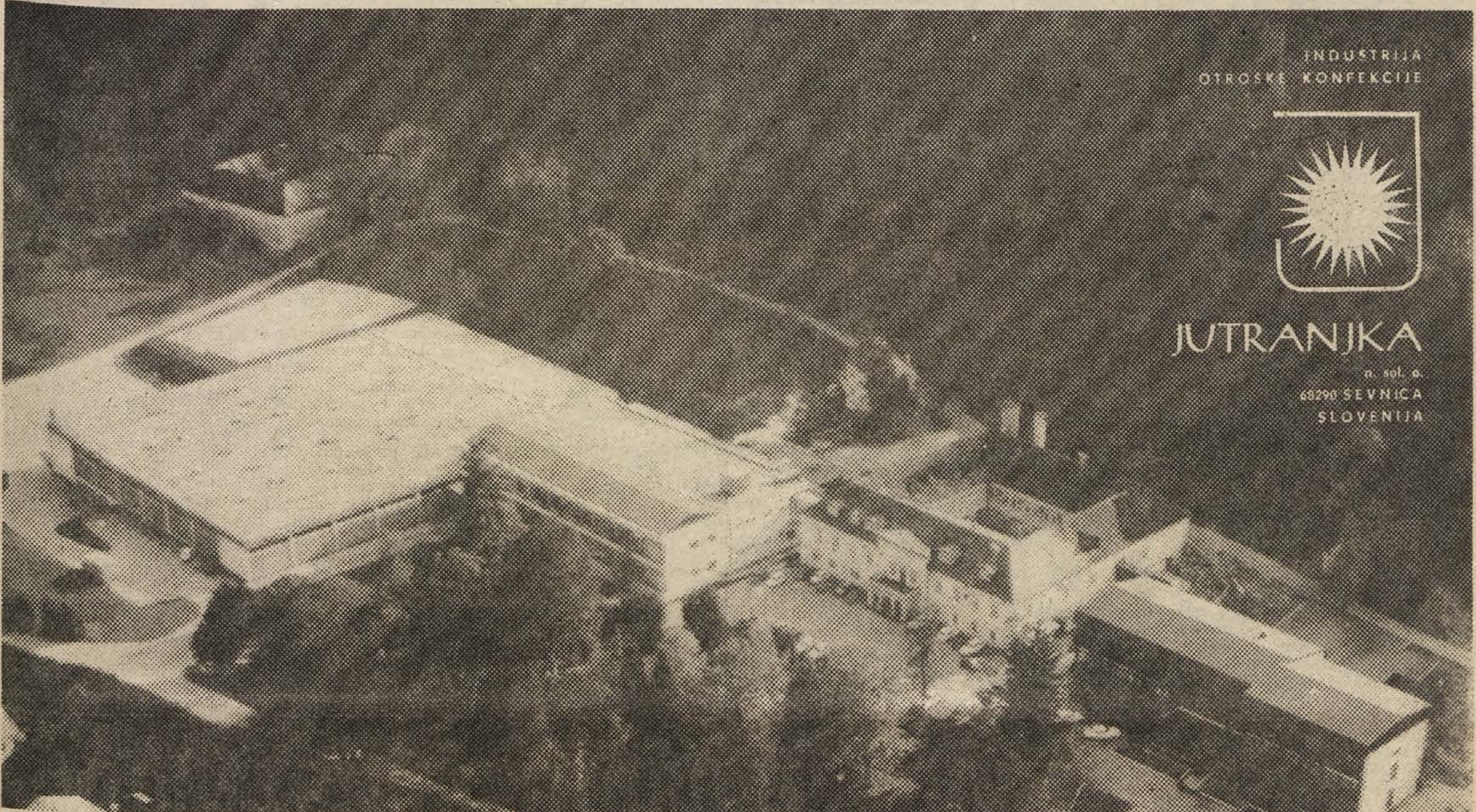

INDUSTRIJA
OTROSKE KONFEKCIJE

JUTRANJKA

n. spol. o.
48290 SEVNICA
SLOVENIJA

PIONIR

GRADBENO INDUSTRIJSKA DELOVNA ORGANIZACIJA PIONIR NOVO MESTO

PIONIR

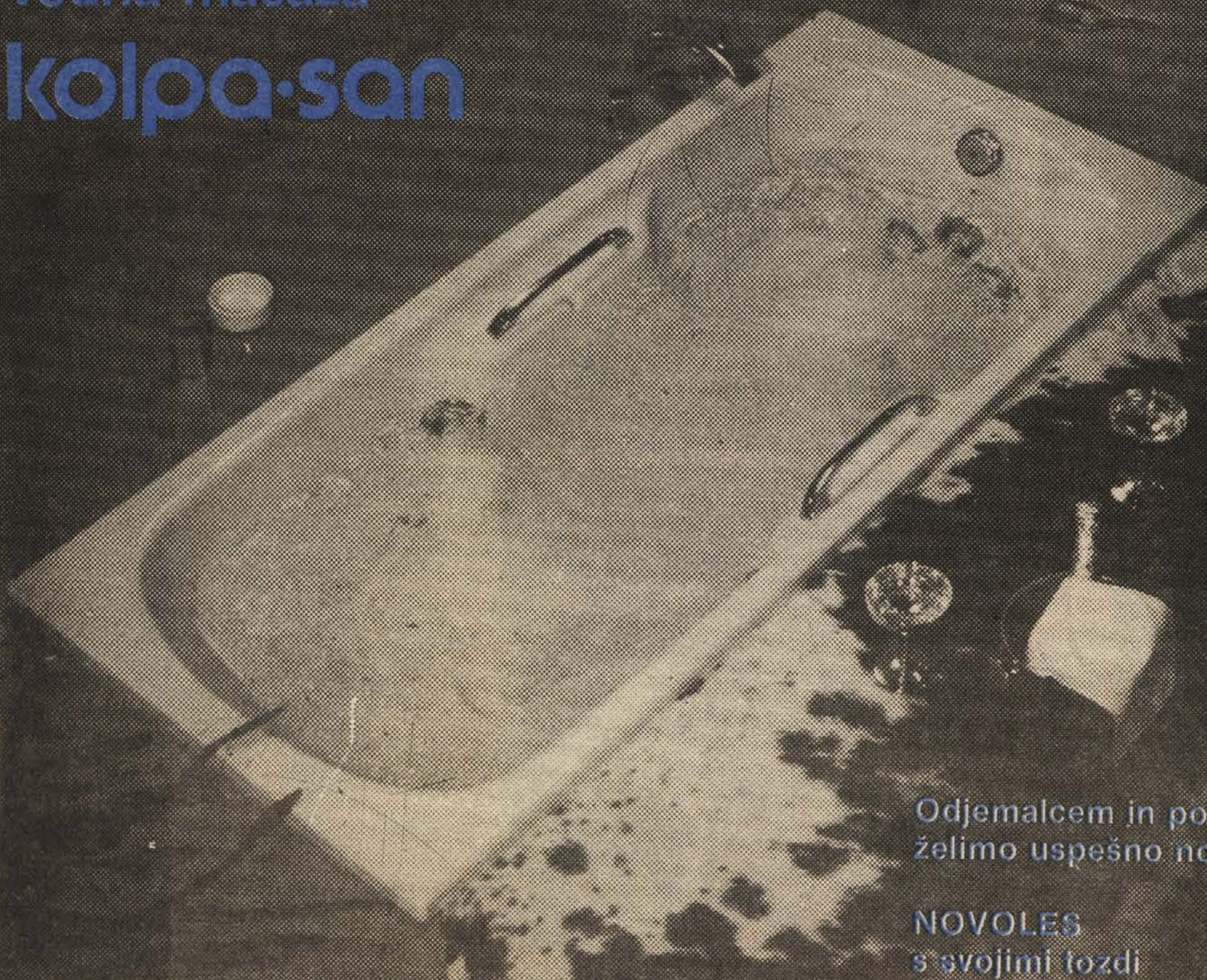

srečno '84

vodna masaža

kolpa-san

novoles

TOZD
Tovarna kopalniške opreme
68330 Metlika
Tel. 068/58 273 58 292

Odjemalcem in poslovnim partnerjem
želimo uspešno novo leto 1984

NOVOLES
s svojimi tozdi

srečno
novo
leto
vam želi

labod

Še je čas za nakup novoletnega darila. Oglasite se v naših industrijskih prodajalnah v Novem mestu, Krškem, v ljubljanskem Centru mode ter v Ptuju.

Nudimo
vam
bogato
izbiro
lepih,
modnih
ženskih
bluz
in
moških
srajc.

V
našem
programu
imamo
tudi
ženska
in
moška
vrhnja
oblačila
v
modnih
kreacijah
in
barvah.

60
labod

60 let pomeni 60 let rasti kvalitete in modnosti.

ISKRA AVTOMATIKA
TOZD NAPAJANJA
NOVO MESTO Bršljin 63

telefon 068—21050
telex 35770 YU ISKRUS

Prodaja:
Iskra Avtomatika
TOZD Trzenje
Ljubljana/Kotnikova 6
telefon 061/312—322
telex 31168 iskbaz

Alli imate pozimi težave z vžigom avtomobila? Akumulator občasno napolnite z usmernikom naše proizvodnje in avto bo spet vžigal.

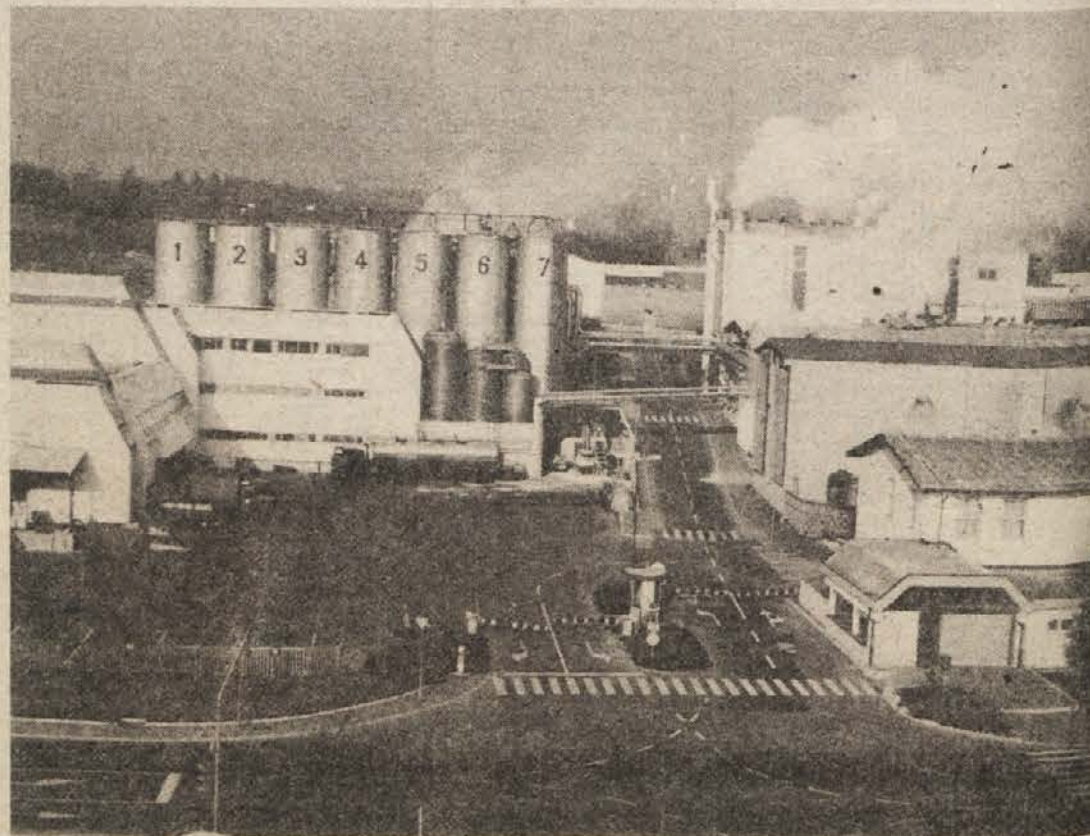
PROIZVODNI PROGRAM

- napajalne naprave za široko potrošnjo
- delavniški usmerniki
- usmerniki za elektrokemične procese z različnimi regulacijami
- profesionalne napajalne naprave kot so:
 - tranzistorski visokofrekvenčni DC/DC pretvorniki
 - tranzistorski in tiristorski DC/DC pretvorniki
 - tranzistorski in tiristorski eno in večfazni usmerniki
- stabilizatorji izmenične napetosti
- projektiranje in proizvodnja brezprekinitvenih napajalnih sistemov

OBČANOM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM ŽELIMO SREČNO IN USPEŠNO 1984

KRKA, TOVARNA ZDRAVIL, NOVO MESTO

*Srečno in uspešno novo leto
želijo vsem delovnim ljudem
in občanom*

*delavci Krke,
tovarne zdravil Novo mesto*

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

Lastnikom vozil RENAULT — IMV
želimo tudi v novem letu 1984
srečno vožnjo

Prednost bodo delila merila

Delegati obeh zborov skupščine TKS Novo mesto sprejeli merila o razvrščanju prednostnih športov – Koncentracija sredstev in kvalitete?

NOVO MESTO – Če pomeni sprejem predloga za razvrstitev prednostnih športnih panog v novomeški občini tisti tako težko pričakovani korak naprej pri odpravljanju nesoglasij, potem je bila četrtkova osma in letos zadnja seja obeh zborov skupščine telesnokulturne skupnosti Novo mesto v marsičem prelomna. Na račun prednostnih športov v Novem mestu (ti pa so: atletika, košarka, rokomet in odbojka) je bilo v zadnjem času izrečenih toliko kritik, največkrat tudi utemeljenih, da je bilo prav nujno nekaj storiti. Konec koncev pa je to obvezovala tudi 5. seja skupščine TKS iz letošnjega februarja, ko je bilo gradivo o prednostni razvrstitvi športov dano v razpravo.

Nikakor nečemo zasenčiti ostalih točk dnevnega reda četrtkove skupščine, toda zdaj se, da je bila razprava o predlogu prednostne razvrstitve športnih panog vendarle v ospredju. In prav je tako. Novomeški šport nima denarja, da bi ga enakovredno delil vsem panogam, ki so bile doslej upošteevane kot prioritete. Takšno drobnjakarstvo tudi ne more roditi kvalitete. Prav nič hudega, če se bo poslej po vseh sprejetih kriterijih izkazalo, da sodita na prednostno listo vsega dva športa, lahko pa celo en sam ali nobeden. Portoroški sklepi namreč danes ne predstavljajo več zacementiranih in obvezujočih stališč pri razvrščanju športnih pa-

nog, pač pa pomeni prednostna razvrstitev to, da sistematično ustvarjamo možnosti za vrhunske dosežke v tistih oblikah športa, kjer lahko to tudi utemeljeno pričakujemo. In če bomo do te razvrstitve prišli na podlagi objektivnih, z izkušnjami in analizami preverjenih meril, potem je vsaka bojazen odveč. Kritiki se seveda ne bo mogoče izogniti, še posebej, ker jih je večina v Novem mestu zgolj klubsko obarvanih. Konec koncev pomeni predsedanje s prednostne liste ali celo s tekmovalnega na rekreativni šport precej lažji možniček, toda to je edina in pravilna pot,

da v Novem mestu presekaemo večne spore, kaj, ali bolje rečeno, koga podpirati in damo denarja tja, kjer bo najbolj koristil in prinesel tudi rezultate, ki jih v danih razmerah ni moč dosežati. Morda ni odveč pripomniti, da puščajo sprejeti kriteriji, ki pa jih bo potrebno na eni prihodnjih skupščin še ovrednotiti, odprta vrata sleherni športni panogi. Tako za pot navzdol kot navzgor.

B. BUDJA

TURNIR IMV COMMERCU

NOVO MESTO – Minuli vikend se je s finalnimi boji končal turnir v malem nogometu novomeške IMV, na katerem je sodelovalo 18 ekip z okoli 400 igralci. Končni vrstni red je: 1. toz Commerce, 2. TOGK Šmarjeta, 3. TA Proizvodnja III, 4. TA Proizvodnja II, 5. TA Materialni oddelek itd. Za tekmovalcem v nogometu bodo prvenstva še v košarki, odbojki, rokometu, plavanju, streljanju, kegljanju, namiznem tenisu, pikadu, vedri rekreaciji, krog tekmovalj pa bo sklenjen s pohodom na Gorjance.

Po prvem delu zadnji

Končan prvi del prvenstva v II. zvezni košarkarski ligi – Po pričakovanju na dnu – V goste prihaja TIMA MTT

NOVO MESTO – V soboto se je v 11. kolom končal prvi del prvenstva v II. zvezni košarkarski ligi. Novomeški Novoles končuje ta del s skromnim, toda bolj ali manj pričakovanim izkupičkom dveh točk. V soboto so namreč po pričakovanju doma oddali še deseti par točk proti vodilni ekipi zagrebškega Montinga.

NOVOLES – MONTING 67:53 – Srečanje zadnjega in prvega na prvenstveni lestvici je bilo navzlic popolnoma neenakovrednemu boju dokaj zanimivo. Oboji so namreč že vnaprej vedeli za izid, tako da so igralci lahko zaigrali sproščeno in duhovito. Že v prvih minutah so si gostje iz Zagreba priigrali dovolj prepričljivo prednost, da so lahko na parket novomeške športne dvorane poslali tudi mlajše igralce. Podobno velja za Novomeščane, ki jim je bilo to srečanje nova dobra šola v tako kvalitetnem ligaškem tekmovalstvu.

Novoles: Rihar 6, Skube 10, Kek 9, Golobič 13, Pintar 2, Seničar 14, Beg 3, Besednjak 6, Cerkovnik 4. Lestvica prvega dela: 1. Monting 18 točk, 2. Novoles 2 točki. V prihodnjem kolu gostujejo Novomeščani ekipo mariborske TIMA MTT, s katero so v 1. kolu sicer izgubili z 79:107, vendar v Mariboru z igro niso razočarali.

RAZPIS ZA NOGOMETNI TURNIR

IVANČNA GORICA – V počastitev 10-letnice kluba Ljivar bo od 21. do 29. januarja drugi letoletni turnir v malem nogometu v dvorani ŠC Josip Jurčič v Ivančni gorici. Prijave sprejema NK Ljivar do 18. januarja, ko bo opravljeno žrebanje parov. Startirno 1.500 din nakažite na žiro račun ŠD Ivančna gorica 50130678-93721. Vse ostale informacije dobite pri Francu Blatniku, telefon (061) 556-021.

NOVOMEŠČANKE DRŽE VRH – V nadaljevanju II. republiške košarkarske lige so igralke Novoga mesta doma ugnale vrsto Ježice B s 77:70 (40:34) in tako še naprej ostajajo na vrhu lestvice. Koše za domačinke so dosegle: Srebrnjak 13, Avguštin 10, Adamič 3, Gal 8, Dragman 2, Zura 15, Bunc 26.

Že v torek zvečer so Novomeščanke v Ljubljani odigrale verjetno odločilno srečanje za prvo mesto v ligi s Slavonom. Več o tej tekmi v naslednji številki.

Šport iz Ribnice in Kočevja

o NK Borac je pred dnevi pripravil turnir v malem nogometu, na katerem je sodelovalo kar 64 ekip iz Ljubljane, Domžal, Črnomlja, Kočevja in Ribnice. V tekmi za 3. mesto je „Fasadarstvo“ ugnalo „Mlinostroj“ s 4:2, medtem ko sta se v finalu pomerili ekipi „Penziona Kovač“ iz Osilnice in črnomljskih „Žog“. Po streljanju sedemdesetkov so zmagali Osilničani s 5:4. Za zmagovalce so igrali: Šalika, Gerek, Buzuk, Dobrič, Farič, Lauter, Rajšel, Klarič.

o V počastitev dneva JLA je ribniška garnizija pripravila kegljaški turnir, na katerem so nastopile vrste Itasa, Kočevja, Rika in Ribnice. Vrstni red: Riko 2.476 podrtih kegljev, Kočevje 2.467, Ribnica 2.444, Itas 2.359.

o Kočevsko šahovsko društvo je v hotelu Pugled pripravilo občinsko sindikalno prvenstvo, na katerem je nastopilo 9 ekip. Zmagali so šahisti Snežnika s 25 točkami (Cimer, Malnar, Murn, Gabrič, Vesel), sledijo pa: Elektro 24, Trgopromet 19,5, SDK 16,5, Tekstilana 16, itd.

o Nogometiški ribniškega Borca imajo po zaključnem jesenskem delu ljubljanske A nogometne lige s tekmo manj 12 točk in so tretji, medtem ko je Ribnica na 6. mestu z 9 točkami.

M. G-6.

Priznanje v prave roke

NOVO MESTO – Novomeščanka Ruža Kovačič je trem državnim odlikovanjem in Bloudkovemu priznanju, ki jih je za svoje delo že prejela, ob koncu preteklega tedna dodala še najvišje priznanje Partizana Jugoslavije, ki ga ta podeljuje le redkim posameznikom za posebne zasluge pri razvijanju telesne kulture.

Priznanje je prišlo prav v času, ko nagrajenka praznuje 60-letnico športnega dela. Neverjetno se sliši, da je prišla kot telovadka nastopati že s štirimi leti v sokolskih vrstah v Ogulinu, s 16 leti pa je opravila okrajni „prednjaški“ izpit. V Novo mesto je prišla pred 26 leti iz Zagreba in takoj pričela z delom v takratni telovadni vrsti TVD Partizana. Pod njenim vodstvom so odhajale generacije telovadk, med katerimi so bila tudi imena, ki so osvajała tudi državne in meddržavne naslove. Spominimo se njenih najboljših telovadk Mateje Kavšek, Nataše Kočevar in seveda sester Maje in Jasne Dokl. Slednja je kar štirikrat osvojila naslov državne prvakinje. Poleg trenerskega dela je Ruža že ves čas predsednica strokovnega odbora pri TVD Partizan Novo mesto, enako funkcijo pa opravlja tudi v republiki in državi. Kar 16 let je že mednarodna sodnica in je ena redkih, ki to mesto zaseda že tretji mandat.

Le na olimpijadi še ni bila, ker jugoslovska vrsta tam še ni nastopala. Njen velik delež je viden tudi na zletih bratstva in

enotnosti. Pripravljala je vaje za vseh 11 zletov, zadnja leta pa je tudi sestavljalka vaj.

Prav sedaj pod Ružinim vodstvom klije nov telovadna generacija deklic med 6 in 12 letom starosti. „Med petinštiridesetimi deklicami je veliko perspektivnih telovadk, vendar brez vadiatelja ne bo uspehov. Da lahko napredujemo, večkrat potujemo k našim prijateljem v Bratislavo, kjer imajo precej boljše možnosti za vadbo. Prihodnost novomeške obetavne vrste je tudi v novih prostorih, kjer bo mogoče večkrat trenirati. To se lahko že v naslednjih letih bogato obrestuje tako, da se bodo spet vrnila zmagovita leta novomeške telovadne vrste.“ meni po besedah skromna, po dejanjih pa velika Ruža Kovačič.

J. PAVLIN

ZLATA BLOUDKOVA ZNAČKA – Alojz Serini (desno) je prejel iz rok Slavka Vidmarja, predsednika skupščine TKS Novo mesto, zlato Bloudkovo značko za uspešno in požrtvovalno delo pri razvijanju zimskih športov.

Priznanja najboljšim

Slovesnosti v Novem mestu in Krškem, na katerem so najboljšim športnikom in športnim delavcem podelili priznanja

NOVO MESTO – Novomeška športna dvorana si je v četrtek zvečer nadela slavnostno obleko. Potem, ko je tako uspešno sprejela najboljše športnike in športne delavce Slovenije, je imela ne tokrat slovesnost, na kateri so podelili priznanja najuspešnejšim in najbolj aktivnim športnim delavcem in športnikom Novoga mesta. Poleg tega je bila to priložnost, da so proglasili tudi najuspešnejše kolektive in posameznike letošnjih delavskih športnih iger (o rezultatih smo poročali že v prejšnji številki).

Ob sklepu komisije za nagrade in priznanja pri novomeški telesnokulturni skupnosti so zlato Bloudkovo značko prejeli: Ferdo Avsec, Franci Glavan, Rudi Mraz in Alojz Serini, srebrne Martina Bračko, Dominik Bratož, Janez Mohorčič, Ivan Rovar, Jože Turk, Metka Valentinčič, Matjaž Verbič in Slavko Vidmar, bronaste pa Anton Ancejl, Dragica Gotlib, Jože Gubina, Janez Jagodić, Zvone Cunk, Jože Klančar, Jože Malenšek, Boris Piletič, Jože Ravbar, Boris Redling, Peter Seničar in Slavko Seničar. Priznanja in značke je podelil predsednik skupščine TKS Novo mesto Slavko Vidmar.

Ta večer so bila podeljena tudi občinska priznanja, ki so jih prejeli KK Novoles za 35 let delovanja, DSD Iskra TNN za 20 let aktivnega dela, ŠSD Gimnazija za 25-letnico delovanja in za 10-letnico KPA Novo mesto ter RK Novo mesto.

Ob koncu omenimo, da je nagrade za pomembnejše športne uspehe v novomeški občini

prejelo tudi 39 posameznikov in trije športni kolektivi.

B. B.

PODELILI DEVET BLOUDKOVH ZNAČK

KRŠKO – „Delo v športu mora biti garaško, iz leta v leto bolj, drugače uspehov ne more biti. Ali potemtakem lahko športno udejstvovanje mladim in starejšim še omogoča zadovoljstvo, sprostitve? V naših skromnejših razmerah bi vendarle lahko odgovorili pritrdilno. Pri tem ne mislim samo na zadovoljstvo, ki ga daje kolajna, marveč na tisto, ki bi pravega športnika moralo prevečati po vsakem opravljenem treningu, ob vsakem ugotavljanju, da napreduje, si krepi telo in pridobiva prave delovne navade, ki se jih ne bo znebil vse življenje.“ je med drugim dejal predsednik občinske ZTKO Krško Zivko Sebek v nagovoru posameznikom, ki so prejšnji četrtek iz rok predsednika skupščine TKS Krško Toneta Sulca dobili bronaste, srebrne in zlato Bloudkove značke. Za organizacijsko delo so bron prejeli Alojzija Škafar, Franc Znidaršič, Stane Zabkar in Ivan Kozole, srebrno pa Jože Zajc in Janez Mesesnel. Za tekmovalne dosežke sta srebrno značko dobila Krešo Omerzel in Jože Zibert, člana AMD Krško, za osvojena naslova državnih prvakov v speedwayu v letu 1983, zlato pa je prejel Dušan Vučajnik.

P. P.

KOLMANU NASLOV ZA LETO 83

SEVNICA – ŠK Milan Majcen je pripravil občinsko prvenstvo v počasnem šahu, na katerem je nastopilo 14 igralcev. Po večmesečnih bojih je prvo mesto pripadlo Jožetu Kolmanu, ki je zbral 9 točk, sledijo pa Sorli z 8, Janko Blas prav tako 8, Cvirn s 6 točkami itd. Omenimo še, da je bil Kolman prvak tudi leta 1981.

J. BLAS

MAURER KONČNI ZMAGOVALEC

SEVNICA – Na zadnjem letošnjem hitropoteznem turnirju ŠK Milan Majcen iz Sevnice, ki je hkrati odločal tudi o zmagovalcu v skupnem seštevu, je zmagal Povše s 13,5 točkami pred Maurerjem 10,5, Cvirnom, Šoparjem in Kolmanom 7 itd. Bolj zanimiv je pogled na končni seštevek. Najuspešnejši hitropotezni šahist v Sevnici je tako povsem zaslužen postal Jože Maurer, ki je skupaj iz 12 turnirjev zbral 74 točk, le točko manj ima Povše, 3. pa je Lazič z 61 točkami.

J. BLAS

Benedetičeva in B. Petrič športnika leta

Letos je v anketi glasovalo 98 športnih novinarjev

KAMNIK – Društvo športnih novinarjev Slovenije je tudi letos pripravilo tradicionalno anketo za najboljše športnike in kolektive v naši republiki letos. Glasovalo je 98 novinarjev, ki so med moškimi največ glasov – 353 – dodelili Borutu Petriču, 299 jih je dobil Bojan Križaj, 145 pa Primož Ulaga. Med dekleta je zmagala Lidija Benedetič Lapajne s 390 točkami, sledijo pa Mima Jaušovec s 367, Anja Zavadlav s 359 glasovi itd.

V ekipni razvrstitvi je zmagala kolesarska reprezentanca, ki je dobila 298 glasov, kajakaška in kanu reprezentanca jih je dobila 263, odbojkarice Palome Branika 93 itd. Obrazložitev verjetno niso potrebne, omenimo pa le, da na spisku ni dolenskega športnika ali športnice.

PRIZNANJA ZA DŠI 83 – Na četrtkovi slovesnosti v Novem mestu so podelili tudi priznanja najboljšim ekipam in posameznikom letošnjih delavskih športnih iger. Jože Hribar iz novomeške UNZ sprejema priznanje za svojo ekipo. (Foto: B. Budja)

ZLATO RIBIČU – Član ribiške družine Brestanica – Krško, Dušan Vučajnik (desno), je za dosežene naslove državnega prvaka in večkratno nastopanje v državni reprezentanci v športnem ribolovu prejel zlato Bloudkovo značko.

PAVLIČ SPET ODLIČEN

KOČEVJE – Na letošnjem državnem prvenstvu invalidov Jugoslavije, ki je bilo v Jajcu, je Slavko Pavlič iz Kočevja nastopil v streljanju zračno pištolo. V svoji kategoriji invalidnosti je zasedel tretje mesto in osvojil bronasto kolajno. Slavko Pavlič je tudi na prejšnjih prvenstvih dosegal odlične uvrstitve.

NAJUSPEŠNEJŠE AMD – KRŠKO

KRŠKO – Avto-moto društvo v Krškem je 22. decembra pripravilo sprejem za tekmovalce, mehanike, predseidnike delavskih svetov in direktorje delovnih organizacij, ki pomagajo pri razvoju AMD in še zlasti speedwaya v tem posavskem mestu. V letu 1983 je AMD Krško prav v tej športni panogi osvojilo toliko naslovov kot še nobeno društvo doslej v zgodovini jugoslovskega motociklizma. Več prihodnjic.

Vrnili so obisk zdomcem

Ekipa krškega TVD Partizana na obisku pri naših zdomcih v Sindelfingnu – Se trdnješe prijateljstvo

SINDELINGEN – Jugoslovanski nogometni klub Radnik iz Sindelfingna je priredil pred dnevi tradicionalni nogometni turnir v tukajšnji športni dvorani. Med dvajsetimi nogometnimi klubi naših zdomcev v Zahodni Nemčiji je bila tokrat tudi ekipa krškega TVD Partizana, ki je tako vrnila obisk članom kluba Radnik. Srečanje, ki je trajalo od 2. do 4. decembra, je bilo navdse pri srčno.

Gostitelji so pripravili Krčanom lep sprejem, posebne pozornosti pa so bili deležni od predstavnikov

Mercedesa, ki ima nad tem klubom pokroviteljstvo. Prav zato je bil posebej za Krčane organiziran tudi ogled tega avtomobilskega velikana. Seveda pa srečanje ni minilo brez športnega dela.

Krčani so se najprej pomerili s slovenskim društvom Triglav v kegljanju, naslednjega dne pa je bilo na sporedu tovariško srečanje obeh nogometnih klubov. Podeljena so bila številna priznanja in darila, nakar je sledil bogat kulturni program. Tretjega dne so se Krčani udeležili že uvodoma omenjenega nogometnega turnirja. Igrali so dobro in borbeno, za nagrado pa jih je čakal pokal za fair play, ki ga je podarila SN revija iz Zagreba.

Se hitro je minilo to srečanje in nič čudnega, če je bilo slovo tako ganljivo, kajti daleč od domovine so se spletla prijateljstva, ki bodo večno ostala.

B. JUREČIČ, Sindelfingen

Med krojači vseh uspehov

Brane Ambrožič je na lastni koži doživljal hiter vzpon ribniškega rokometu – Preko 400 tekem za Inles – Bo prenehal z igranjem?

RIBNICA – Vsi veliki uspehi ribniškega rokometu v zadnjih desetih letih, ko je ekipa iz povsem poprečnih rezultatov postala močno drugoligaško moštvo, so vezani na ime 27-letnega Brane Ambrožiča. Čeprav je še v letih, ko bi lahko še veliko dal za svoj klub, se zdi, da hoče Brane počasi oditi z rokometnih igrišč. V obrazložitve na kratko pove: „Zavzetost na delovnem mestu, obveznosti do družine in izrednega študija.“ Vsi tisti, ki Braneta poznajo nekoliko bolje, trdijo, da bo vendarle še igral.

Nekaj skopih podatkov o današnjem sogovorniku: 10 let je že v A ekipi, rokomet igra polnih 13 let, velikokrat je nastopal v članski in mladinski reprezentanci Slovenije, že let je kapetan Inlesa, za katerega je odigral že preko 400 tekem. Dovolj naštevavanja?

„V teh desetih letih vzpona ribniškega rokometu sem bil vseskozi zraven; igral sem v vseh selekcijah, od republiške do II. zvezne lige. Zmeraj smo imeli dober kolektiv, pa vendar bi

rekel, da je bila ekipa, ki je nastopala v sezoni 1973/74, ena najboljših. Spominimo se le imen Keršiča, Radiča, Silca, Mateliča, Mikulina, Andoljška itd.“

Po mnenju mnogih je uvrstitev Inlesa v II. zvezno ligo največji uspeh ne le tega kluba, ampak tudi nasploh klubskega športa v kočevsko-ribniški dolini. Kot pravi Ambrožič, je ta ekipa svoj vrh dosegla v sezoni 1979/80, ko je z Zagrebom vodila izenačen boj za prvo mesto. Vemo, da je Zagreb kot prvak igral v kvalifikacijah za I. zvezno ligo. Kaj lahko bi to bili Ribničani.

„Zagotovo ni v Jugoslaviji manjšega mesta, ki bi imelo športni kolektiv v tako elitnem ligaškem tekmovalstvu. Prav zato smo rokometiški tako ponosni na klub. Ne nazadnje tudi zategadelj, ker smo vse igralce vzgajali sami, vsi so iz tega kraja, imamo dobro zaledje in kvaliteten trenerski kader.“

„Nikola Radič je bil ta, ki je v meni odkril rokometni talent. Mnogo sem se potem naučil od

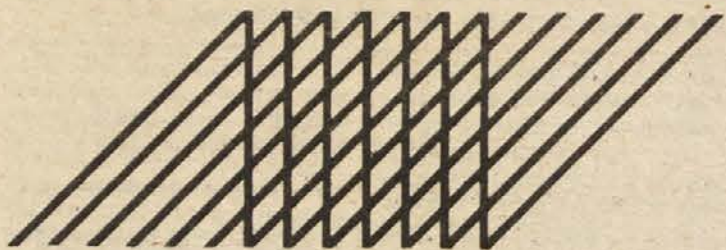
Cveta Pavčiča, saj smo pod njegovim vodstvom postali „pravi“ klub, medtem ko smo pod taktirko Silca postali drugoligaši. Skratka, delež slehernega je neprecenljiv.“

Kaj po igralski karieri? „Najverjetneje bom ostal z rokometom. Preveč sva si blizu. Z izkušnjami bi rad pomagal mladim. Prav z njimi je treba ogromno delati. Mogoče bi bilo prav, da bi v upravi kluba delalo več ljudi, kajti Inles ni več stvar peščiце posameznikov, pač pa celega mesta. Prav skozi rokomet je Ribnica v jugoslovskega merilu ogromno pridobila.“

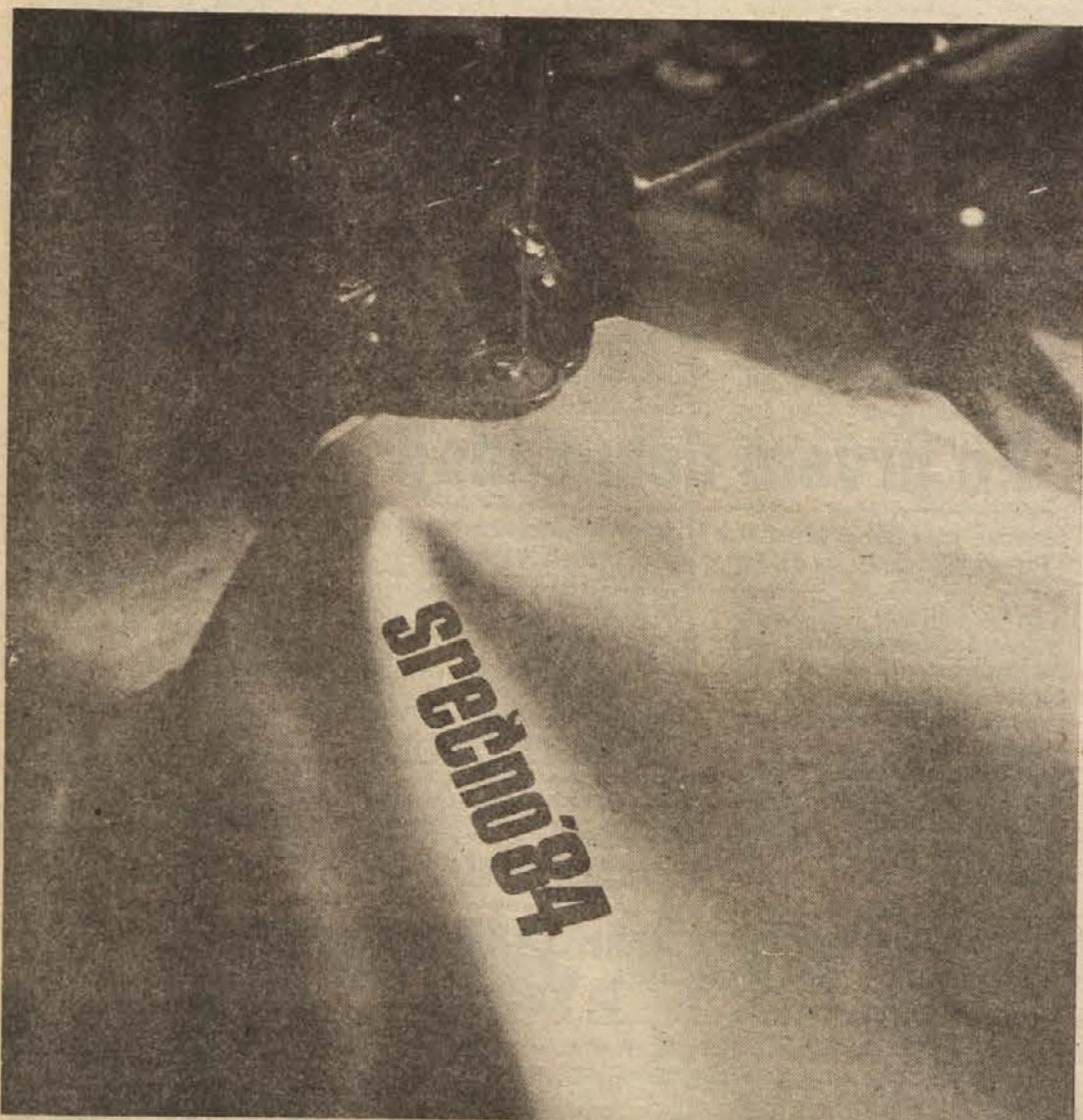
M. GLAVONJIC

Brane Ambrožič: „Tudi ko bom nehal igrati, bom ostal z rokometom.“

NOVOTEKS

srečno '84

Dolenjci tretji

Pugelj (Koč.) najboljši strellec med veterinarji

KOČEVJE – Na nedavnih sportskih igrah veterinarjev Slovenije, ki so bile v Kočevju in posvečene 40-letnici Kočevskega zbora, so si prvo in drugo mesto razdelili veterinarji z območja Celja in Gorenjske s po 20,5 točke, tretje in četrto mesto so si delili veterinarji Dolenjske in Ljubljane s po 19 točkami, 5. Maribor, 6. Primorska.

V posameznih panogah so zmagale ekipe: kegljanje – Ljubljana, streljanje – Maribor, šah – Dolenjska, odbojka – Gorenjska in namizni tenis – Celje. V streljanju je med posamezniki zmagal Jože Pugelj iz Kočevja, ki je z zračno puško nastreljal 171 krogov od 200 možnih; tekmoval pa je za Ljubljano.

Najboljše ekipe in posamezniki so prejeli pokale, diplome in priznanja. Pokrovitelja tekmovalja sta bila občinska skupščina Kočevje in Združeno KGP Kočevje.

J. P.

ZMAGA PRELECA V METLIKI

METLIKA – Zmagovalec 5. odprtega prvenstva Metlika v kegljanju je Drago Prelec, član brežiškega Partizana, ki je podri 893 kegljev. Na prvenstvu je nastopilo 40 kegljačev, ki so si ostala mesta razdelili takole: 2. Rostohar (Brežice) 889, 3. Goleš (Trebnje) 884, 4. Bajuk (Metlika) 883, itd.

UPOŠTEVANE PRIPOMBE

SODRAŽICA – Zazidalni načrt za Sodražico predvideva novi dve soseski proti Svetemu Gregorju in proti Pesku, kjer bo sezidanih nekaj 10 novih hiš. Ob razgrnitvi načrta so lastniki zemljišč nanj dali več pripomb. Veliko pripomb občanov, posebno še, kar zadeva zamik nekaterih stanovanjskih hiš in drugih objektov, je bilo upoštevanih.

MLADIM OMOGOČITI PRIPRAVNISTVO

NOVO MESTO – V letošnjem letu (po oceni) je s posredovanjem skupnosti za zaposlovanje v novo-mški občini dobilo zaposlitev 420 oseb, hkrati pa je bilo v istem obdobju prijavljenih za delo 450 občanov. V usposabljanje za zaposlitev pa je bilo leta 1983 zajetih 135 občanov brez dela in 25 invalidnih oseb. Po predvidevanjih, zapisanih v osnutku občinske resolucije za leto 1984, pa bo možno v prihodnjem letu zaposliti na območju novo-mške občine 910 delavcev; od tega je predvidenih 460 nadomestnih zaposlitev. Trdno stališče vseh, ki so o osnutku resolucije doslej razpravljali, pa je: mladim delavcem, ki prihajajo iz šol, morajo delovne organizacije omogočiti opravljanje pripravniške prakse, da bi lahko konkurirali na razpisana nova mesta.

OBRTNIKI OBČINE NOVO MESTO!

Obveščamo vas, da bodo organizirani seminarji za vodenje poslovnih knjig in izdelavo davčne napovedi od 9. januarja do 17. januarja 1984. O času in kraju seminarja boste obveščeni po pošti. Obveščamo vas tudi, da lahko dvignete nove poslovne knjige na sedežu združenja Glavni trg 14 od 3. januarja 1984 dalje.

Obrtno združenje
Novo mesto
546/52-83

**foto-ateljé
branko**
c. herojev 34
novo mesto

— vse vrste fotografskih uslug
— fotografije za dokumente izdelamo v 24 urah
— darilo za mladoporočence

pokličite 20-226

standard konfekcija

Od sedaj hlače LEVI'S tudi v Modni hiši „STANDARD KONFEKCIJA“ original v Novem mestu, c. komandanta Staneta 18

DOBRODOŠEL

Prodaja tudi na
American Express
in Diners club kartice.

Levi's

ljubljska banka

Temeljna dolenska banka Novo mesto

Ljubecna Celje

izotal

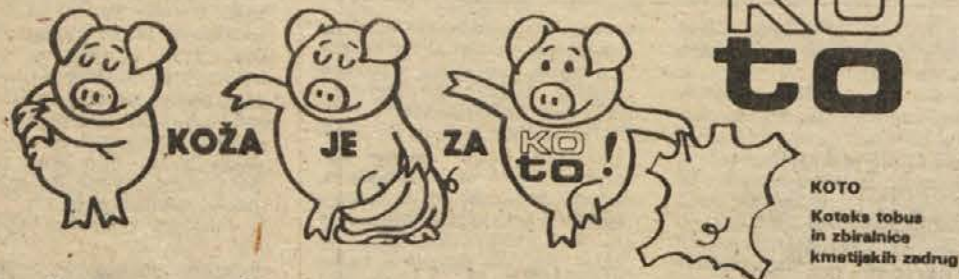
termoizolacijski pod

Ljubecna Celje

hlevit

tlak za hleve
Tel. (063) 25-800

**ODKUPUJEMO SVINJSKE KOŽE PO 80 DIN ZA KG
TER OSTALE KOŽE PO UGODNIH CENAH**

SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO 1984!

**Z nakupom srečke novoletne loterije
lahko postanete dobitnik enega izmed**

251.420 dobitkov

v vrednosti 6 starih milijard.

Kje si, naš ljubi oče,
kje tvoj mili je obraz,
kje so tvoje pridne roke,
ki so delale za nas?

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je za vedno zapustil ljubi oče, stari oče

JANEZ DRAGAN

iz Cerovca 3

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem, ki ste v težkih trenutkih sočustvovali z nami, izrekli sožalje, darovali cvetje in vence in pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju bolnišnice v Novem mestu, GD Statenberk in Hmeljičič za spremstvo in govorniku, pevcem s Trebelnega, župniku za lepo opravljeni obred. Vsem skupaj iskrena hvala.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi naše drage mame, stare mame in prababice, 88-letne

ANE SELAN

iz Novih sel pri Kočevju

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in znancem, ki so nam stali ob strani, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in pokojno spremili na njeni zadnji poti. Še posebej se zahvaljujemo kolektivu in ožjim sodelavcem podjetja Inkop Kočevje za podarjene vence in spremstvo ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: sin Jože, Tone, hčerka Anica z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 71. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in brat

FRANC MALNAR

iz Novih Lazov 5

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so pokojnega spremili na njegovi zadnji poti, nam izrazili sožalje, pokojnemu pa darovali vence in cvetje. Posebno se zahvaljujemo posestvu Snežnik, KS Kočevska Reka, organizaciji ZB, sodelavcem Petrol in Petrol - Avtopark iz Kočevja za podarjene vence ter govornikoma tov. Pojetu in Cimpriču za poslovilne besede ter godbi za žalostinke. Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Fanika, otroci Minka, Slavka in Franc z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 94. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, pradedek in stric

ANTON HREN

iz Gor. Gradišča pri Dolenjskih Toplicah

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje in pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Delavcem Novolesa, tozda TVP, se zahvaljujemo za denarno pomoč. Hvala vsem za podarjeno cvetje, vaščanom, kolektivoma Novoles tozda TVP Straža in Zdravilišču Dolenjske Toplice. Zahvalo izrekamo župniku za opravljeni obred in tov. Fabjanu za tople besede slovesa.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Mnogo prezgodaj in nepričakovano nas je za vedno zapustila

PAVLA JANEŽIČ

roj. Kos,
z Vrha 2, Tržišče

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in vence ter vsem, ki ste pokojno spremili na njeni zadnji poti. Zahvalo izrekamo župniku za opravljeni obred ter pevcem. Zahvaljujemo se podjetjem G. G., Stiles Sevnica in OŠ Oskar Kovačič Ljubljana za podarjene vence, KS, DU Tržišče ter tov. Selevšku za poslovilne besede. Vsem skupaj še enkrat hvala!

Žalujoči: sinova in hčerki z družinami, bratje, sestre ter ostalo sorodstvo

Cestno podjetje Novo mesto TOZD Gradnje Novo mesto Ljubljanska 47

Komisija za delovna razmerja TOZD
objavlja prosta dela in naloge

I. KUCHARICE

Pogoji:
poklicna gostinska šola, 3 leta delovnih izkušenj,
vozniški izpit B kategorije.

II. AVTOELEKTRIKARJA

Pogoji:
poklicna šola avtoelektričarske smeri,
5 ali 10 let delovnih izkušenj.
Prijava pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: Cestno podjetje
Novo mesto, TOZD Gradnje, Ljubljanska 47.
Obvestilo o izbiri bodo kandidati prejeli v 30 dneh po objavi.

548/52-83

Če bi klic in solza mrtve obudila,
tebe, dragi Milan,
ne bi črna zemlja krila.

Osamele tvoje so poti
in za vedno
utihnila prijazne besedi.

ZAHVALA

Kruta usoda je izmed nas v 27. letu iztrgala dragega moža, brata, zeta, svaka in sina

MILANA BADOVINCA

Podgrad 12

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki ste nam pomagali v tako težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali cvetje in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo DO Novoteks, sodelavcem trgovine Julija, Beti Metlika, Hotelu Grad Otočec DE Kegljše, Knjigotisku, gasilskemu društvu Jugorje, IMV, Petru Badovincu iz Jugorja, Turkovim, vsem govornikom in župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: neotolajljiva žena Jožica, sestra Angelca z družino, brata Peter in Janko z družinami, tast, tašča, svakinja Cirila, Silva z družino, starši in drugo sorodstvo

Odbor za medsebojna razmerja pri DO „KOVINAR“ Novo mesto Ljubljanska 28

objavlja: PROSTA DELA IN NALOGE

1. KV REZKALEC KOVIN ali priučen rezkalec
2. KV LIČAR ali priučen ličar

Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom v eni izmeni.

Za obe delovni mesti veljajo enaki razpisni pogoji:

1. Končana poklicna šola ali priučen z nekaj let prakse,
2. poskusno delo 3 mesece.

Pisne prijave z opisom dosedanjih delovnih izkušenj lahko prinesejo kandidati osebno na razgovor ali po pošti.

O izbiri bomo kandidate obvestili najkasneje v 15 dneh po opravljeni izbiri.

Razpis velja do zasedbe prostih mest.

549/52-83

Novotehna, trg. pod. na debelo in drobno p. o. Novo mesto, Glavni trg 11,

Komisija za delovna razmerja

objavlja
proste naloge in opravila:

1. AVTOMEHANIKA V PE Avtomobilski servis
Novo mesto - 1 delavec
2. SAMOSTOJNI PRODAJALEC V PE št. 5 -
trgovina Trebnje - 1 delavec
3. SAMOSTOJNI PRODAJALEC V PE št. 11 -
trgovina Kostanjevica na Krki 1 delavec

Pogoji za zasedbo:

pod 1)
KV mehanik - 1 leto delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca;
pod 2 in 3) KV prodajalec in 1 leto delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca.
Delovno razmerje bomo z izbranim kandidatom sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
Kandidati naj svoje prijave pošljejo na naslov delovne organizacije v 15 dneh po objavi. O izbiri bomo v 8 dneh obvestili vse kandidate.

TEŽKO DO ZASLUŽENEGA

KOČEVJE - Zaposleni občani, ki dobivajo osebni dohodek na tekoči račun ali hranilno knjižico, se pritožujejo, da med 10. in 16. v mesecu težko pridejo do denarja, ker je pred bančnim okencem vedno dolga vrsta čakajočih. Občinski svet Zveze sindikatov Kočevje, ki je bil tudi pobudnik akcije, naj bi zaposleni prejeli osebne dohodke preko hranilnih knjižic in tekočih računov, je pritožbe delavcev obravnaval in dal pobudo delovni enoti Ljubljanske banke v Kočevju, naj bi vsaj v kritičnih dneh uredila izplačevanje tako, da ne bi bilo treba čakati tako dolgo. Podobne težave se pojavljajo na pošti v Kočevju, ki pa je izplačevanje uredila tako, da vsaj v kritičnih dneh delata dve blagajni. Zelo kritično je na pošti večkrat pri sprejemu pisemskih pošilk in izdaji pisem in paketov.

ZA DESETINO DPAŽJI VRTEC

NOVO MESTO - Skupščina skupnosti otroškega varstva Novo mesto je 20. decembra sprejela predlog vrtecev v novo-maški občini, da se s 1. januarjem 1984 povečajo prispevki staršev za kritje stroškov varstva otrok v vrtcih za 10 odstotkov, in sicer po sedanji lestvici ter na osnovi osebnih dohodkov iz leta 1982. S tem bo nekoliko omiljen težak položaj vrtecev, v katerem so se znašli zaradi velikih podražitev predvsem živil, energije in kurjave v osmih mesecih, odkar so vrtci zadnjič dvignili cene in prispevke staršev kljub temu, da jim je skupnost otroškega varstva zagotovila dodatna sredstva za delno regresiranje prehrane otrok in kritje stroškov za daljše poslovanje zaradi sprememb delavnika. S takšnim povišanjem prispevka staršev bodo vrtci zdržali do maja 1984, ko se bo morala na osnovi nove, bistveno višje ekonomske cene verjetno precej spremeniti tudi prispevna lestvica staršev.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame in stare mame

ANTONIJE BRAJER

Breg 12

se iskreno zahvaljujemo hišnemu zdravniku dr. Vodniku za zdravljenje njene težke in dolge bolezni. Enako se zahvaljujemo zdravnikom in sestram Onkološkega inštituta, posebno doc. dr. Kocijanu in sestri Francki. Prisrčna hvala upravi, zdravnic in sestram Doma starejših občanov za nego in skrb v zadnjih dneh njenega življenja. Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom z Brega in blokov Nad mlini 27 in 28 ter vsem znancem in prijateljem, ki so nam izrekli sožalje, pokojni darovali cvetje in jo spremili na poti k zadnjemu počitku. Enako se zahvaljujemo občinskemu odboru ZB Novo mesto za pomoč pri organizaciji pogreba, pevcem z bora Dušan Jereb in tovarišu Ivo Pezlju za poslovilne besede.

Žalujoči: sin Ivan z družino, brat Tone, sestre Meri in Francka ter ostalo sorodstvo

Novo mesto, Bela cerkev, Cleveland, dne 23. decembra 1983

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 29. decembra - Tomaž Petek, 30. decembra - Branimir Sobota, 31. decembra - Silvester
Nedelja, 1. januarja - Novo leto
Ponedeljek, 2. januarja - Gregor Torek, 3. januarja - Genovefa Sreda, 4. januarja - Angela
Četrtek, 5. januarja - Simeon
LUNINE MENE
3. januarja ob 6.16 - mlaj

KINIO

BREŽICE: 29. in 30. 12. angleški film Bolnica groze. 1. in 2. 1. ameri-

ški film Močna peterka. 3. in 4. 1. fraconski film Zadnji Mohikanec.

KOSTANJEVICA: 1. 1. italijanski film Temperamentna Rozi. 2. 1. ameriški film Goljufiva igra.

NOVO MESTO - DOM JLA: od 29. 12. do 1. 1. ameriški film Uboj pocesnice.

NOVO MESTO - DOM KULTURE: od 29. do 31. 12. ameriški barvni film Nočni strip tiz.

SEVNICA: 29. 12. ameriški film Ledeni pekel. 30. 12. hongkonški film Neustrašivi zmaj.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

ISCEMO delavca z znanjem na stružnih avtomatih. Zazelen je strugar. Telefon (068) 71-059.
ZAPOSIM deklet, večšo šivanja. Naslov v upravi lista (5833/83).
TAKOJ ZAPOSIM pričeno ali kvalificirano natakario, po možnosti z enoletno prakso. Hrana in stanovanje v hiši, dober osebnih dohodek, nedelje proste. Gostilna SPRINGER, Trebnje, telefon 44-121.

STANOVANJA

NA STANOVANJE sprejemem pošteno žensko za varstvo otrok. Naslov v upravi lista (5824/83).
MAMICA z odraslim otrokom išče nujno stanovanje (kakršnokoli). Tudi starejšim osebam rada pomagam. Ponudbe dostavite v upravo lista pod šifro „CRNO-MELJ“.
ODDAM ogrevano sobo s posebnim vohom. Naslov v upravi lista (5827/83).
MLADA DRUŽINA nujno išče stanovanje. Možnost predplačila. Telefon 23-118 interna 18.

Motorna vozila

R 4 GTL, letnik 1982, prodam. Informacije po telefonu (068) 24-435.
R 4 GTL, letnik 1982, s poškodovano karoserijo, v voznem stanju, registriran do 26. julija 1984, prevoženih 2000 km, po ugodni ceni prodam. Telefon od 15. ure dalje (068) 20-557.
Z 101, letnik 1979, prodam. Informacije: Škufca, tel. 23-297, popoldne.
JUGO 45, letnik 1981 in FIAT 125, letnik 1969, prodam. Telefon 22-919 ali 23-288.
ZASTAVO 101 luxe, letnik 1977, prva registracija 1978, prodam. Jeriček, Cankarjeva 2/a, Črnomelj.
ZASTAVO 101 luxe, letnik 1976, prodam za 110.000,00 din. Milan Bon, Mačkovec 20, Novo mesto, telefon 25-929.
R 4, starejši, obnovljen, ugodno prodam. Franc Kastelic, Velika Bučna vas 50, Novo mesto, telefon 22-750.

PRODAM LADO 1200, letnik 1973, nanovo registrirano, za 8M. Peter Delevuk, Gor. Skopice, Krška vas.
ZASTAVO 101, registrirano, letnik 1975, komplet ali po delih prodam. Zdravko Robek, Dobruška vas 29, Škočjan, tel. 85-218.
PRODAM generalno obnovljeno ŠKODO, letnik 1976, zaradi odhoda v JLA. Mežnaršič, Gor. Polje 23, Straža pri Novem mestu.
NUJNO PRODAM dva leva zunanja blatnika, en notranji levi blatnik, en zunanji desni blatnik, prednji del za vozilo Z 101. Informacije vsak dan po 15. uri. Cveto Fink, Sela 22, Dol. Toplice.
PRODAM ALFA ROMEO, typ alfetta 2000, staro eno leto ter MERCEDES - tovorni 508, letnik 1980. Informacije ob delavnikih od 7. do 10. ure na tel. (068) 71-462.
OPEL REKORD karavan, letnik 1976, prodam. Martin Pečnik, Heroja Maroka 27, 68290 Sevnica.
PRODAM tovorni avtomobil OM - FIAT cerbiato, nosilnost 2 t, letnik 1970, v odličnem stanju. Andrej Balkovec, Mali Nerajec 3, Dragatuš.
ZASTAVO 750, prva registracija 1976, registrirano do decembra 1984, prodam. Marica Jarc, Trbine 1, Mirna.
PEUGEOT 504, letnik 1974, registriran do oktobra 1984, garažiran, prodam za 22 M. Telefon 51-068.
PRODAM TAM 110 T 10, letnik 1975, kason 5,90 m. Telefon 62-547.
OPEL REKORD, rdeč, z vgrajeno plinsko napravo, z avtoradiom Blaupunkt, prodam. Cena 55 SM. Pod Trško goro 49, Novo mesto.
ZASTAVO 750, letnik 1977, registrirano za eno leto, prodam. Mlakar, Gor. Dole 12, Škočjan.
R 4 GTL, letnik 1982, karambolirano, prodam. Tel. 32-058.
ZASTAVO 750, starejši letnik, prodam za 4 M. Martin Hrastovšek, K Roku 94, Novo mesto.
Z 750, letnik 1982, prevoženih 8000 km, prodam. Franc Žibert, Sentjernej 209.
R 4 TL, letnik 1978, prevoženih 35000 km, garažiran, prodam. Jože Kostrevc, Slepšek 16, Mokronog.
TAKOJ PRODAM AVTO OPEL KADET, letnik avgust 1982, prevoženih 7000 km. Naslov v upravi lista (5829/83).

PRODAM osebni avto AUDI 80, navadno harmoniko in gradbeno barako po ugodni ceni. Naslov v upravi lista (5830/83).
R 4 GTL, nov, neregistriran, prodam. Telefon 23-878, po 14. uri.
WARTBURG karavan, neregistriran, še vozen, skupaj ali po delih prodam. Franc Slepšek, Jeperjek 2, Tržišče, telefon dopoldne 88-817.
ZASTAVO 750, letnik 1982 prodam. Vizjak, Segova 14, Tel.: 24-590

Kmetijski stroji

TRAKTOR EICHER (25 KM) s koso in hidravliko, v brezhibnem stanju, letnik 1966, prodam. Milan Rožman, Arnovo selo 24, Artiče.
TRAKTOR ZETOR 47-18 s kabino prodam. Kozlevčar, Sp. Blato 10, Grosuplje.
PRODAM motokultivator MIO 350 standard, še v garanciji. Andrej Cizelj, Loče 2, 68257 Dobova, telefon (068) 67-008.
PRODAM dve enoosni traktorski priklopi (manjša 14 col in velika 18 col - kiper), frezo (8 KS) SIMPLICITI, malo rabljeni. Prodaj po ugodni ceni. Poizve se pri Ivanu Grivcu, Lončarjev dol 17, Sevnica, telefon 82-463.
TRAKTOR ZETOR 57-18 prodam. Franc Zalokar, Vinica 3, Šmarješke Toplice.
TRAKTOR FERGUSON 35 prodam. Naslov v upravi lista (5825/83).
PRODAM prikolico za traktor „Tom Vinkovič“. Telefon (061) 52-418.
TRAKTOR FERGUSON (35-KM) s plugi, v brezhibnem stanju, prodam. Milan Rožman, Arnovo selo 24, Artiče.

PRODAM

PRODAM belo dolgo poročno obleko št. 40. Cesar Segova 10.
PRODAM gume s platišči, dimenzije 750-20, in malo rabljen motor IMT Rakovica (83 KM), primeren za buldožer. Naslov v upravi lista (5831/83).
PRODAM tri leta star črno bel televizor. Zupančič, Cesta brigad 37, Novo mesto.
PRODAM trajno žarečo peč (štedilnik) ITTP Ribnica, skoraj nov. Telefon zvečer 21-022.
PRODAM prašiča (150 kg). Naslov v upravi lista (5832/83).
GRADBENO BARAKO (4 X 2,50) v Mačkovicu pri Novem mestu prodam. Telefon (061) 349-691.
PRODAM dva obnovljena zapraviljivčka, par lahkih komatov in jahalno sedlo. Ciril Bizjak, Rakovnik 4, Sentrupert.
PRODAM plinsko peč „super ser“ in dva kuhinjska pulta. Petrovič, Nad mlino 24, Novo mesto.
PRODAM prikolico za prevoz živine. Telefon (068) 40-127.
PRODAM zmrzovalno skrinjo LTH (380 l). Tone Cvelbar, Zameško 19, Sentjernej.
POCENI PRODAM raztegljiv trosed, nizko mizo in pograd z jogijem. Telefon 25-354.
MLADIČE nemskega ovčarja prodam. Zabukovec, Gotna vas 37, Novo mesto.
KONJA, stara 12 let, prodam. Franc Hodnik, Sela 5, Šmarješke Toplice.
KOBILU, brejo 9 mesecev, prodam. Kevel, Karteljevo 19, Mirna peč.
TELEVIZOR, črno bel, poceni prodam. Nad mlino 4, Novo mesto.
POHIŠTVO poceni prodam (spalnica, kuhinja, štedilnik na drva, stol). Glavni trg 20, nad drogerijo, vhod zadaj. Informacije popoldne od 16. do 18. ure ali na telefon 21-602.
PLAŠC, velur, temnorjav, številka 40-42, prodam za 2,7 SM. Telefon 40-149, ob delavnikih dopoldne.
PRODAM kombiniran štedilnik - 4 plin, 2 elektrika. Telefon 20-243.
PRODAM mizarski stroj poravnalko-cirkular. Jože Zorko, Dol. Prekopa 60 a, Kostanjevica.
PRODAM nove gume za traktor, tip 12-4/11-28. Koželj, Loka 3 a, Sentjernej.
PRODAM enofazni hidrofor (130 l), sadno škropilnico M4 in televizor Iskra panorama. Bozovičar, Prečna 25 a, tel. 24-228.
PRODAM ostrejšje za manjšo hišo ali vikend. Janko Uršič, Prešernova 11, Krško, tel. 71-664.
PRODAM 80-basno harmoniko znamke Weltmeister za 3 M. Telefon 85-108.
PRODAM par konj, starost enega konja je 10, drugega pa 6 let. Cena po dogovoru. Milan Remih, Selce 17, 68283 Blanca.
PRODAM žensko žametno (pliš) jakno (številka 36) v rdeči barvi (lepo ohranjeno) za 2000 din in obleko za nosčeno, brez rokavov, številka 40 (rjavorumen rožast rebrest žamet), za 1.000 din. Naslov v upravi lista (5826/83).
NUJNO PRODAM diatonično harmoniko (C, F, B, Es), pevsko

ozvočenje (2 x 150 W) z 12-kanalno mešalno mizo, hall-effect, 50 W ojačevalce in dva mikrofona. Roman Hudoklin, Brusnice, telefon 85-981.

KUPIM

KUPIM pihalnik na motor (za seno) z motorjem ali brez. Oglasite se na naslov: Ludvik Jurečič, Ledčiča vas 18, Sentjernej.
MANJŠO STANOVANJSKO HIŠO v Novem mestu ali okolici kupim. Telefon 23-118 interna 18.
KUPIM samonakladalno prikolico Sip Sempeter (17 m3). Anton Kolenc, Zabrđe 11, Mirna.

POSEST

V centru Črnomlja, Kolodvorska 12, prodam starejšo stanovanjsko hišo, ki je zaradi lokacije primerena za manjšo obrt. Informacije dobite pri Antonu Bruli, Talčji vrh 2, Črnomelj.
POSESTVO (18 ha zemlje) prodam. Marija Bovhan, Podvrh 2, Sevnica.
PRODAM vinograd z zidnico in gozdom v Klučih pri Mirni. Cugelj - Žukovec, Gornja Nemška vas 11, Trebnje.
PRODAM štiri leta star vinograd s sadovnjakom (25 arov), zazidljivo, v bližini Metlike. Informacije ob delavnikih na telefon (068) 58-170, Tihomir Skoliber, Viniška 17, Črnomelj.
PRODAM 14 arov vinograda z zidnico na lepi sončni legi. Dovoz z vsakim avtomobilom. Anton Kofale, Velike Brusnice 34. Cena po dogovoru.
PRODAM nov opremljen vikend in vinograd (5 arov) v bližini Trebnje. Interesenti naj se oglasijo na telefon 24-191 v popoldanskem času.
PRODAM vinograd (350 trt) s prostorom za zidnico in vrtom v Smarju pri Sentjerneju ter parcelo (7,55 a) v Kostanjevici ob Gorjanski cesti. Rafael Švigelj, Bočka 2, Metlika, tel. 58-580 v večernem času.
ENOSTANOVANJSKO HIŠO v Novem mestu prodam ali zamenjam za majhno stanovanje v Novem mestu ali Ljubljani z doplačilom. Telefon (068) 22-885.
PRODAM vinograd s hramom (13 arov) v Brezovici pri Dolžu. Telefon 43-860, po 16. uri.
PRODAM gradbeno parcelo z nekaj zemlje (24 arov) 7 km od Novega mesta. Prodaj tudi nove tekaške čevlje številka 42. Naslov v upravi lista (5828/83).
PRODAM parcelo, 6 km od Dvora, z lokacijo za vikend. Srečko Tomec, Vojinska 11, Črnomelj.
ZGORNJI DEL STAREJŠE HIŠE z vrtom v Sevnici prodam. Vesna Vidic, Hermanova 4, Sevnica.

RAZNO

V VARSTVO vzamem dojenčka. Tel. 23-398.
V NAJEM vzamem več prostorov. Ponudbe po telefonu 23-959. Informacije v sredo in četrtek od 16. do 18. ure.
ZDMOČI! Imam perspektiven artikel, ki je vezan na uvoz stroja. Nudim zaposlitev pod ugodnimi pogoji (v okolici Krškega). Informacije od 20. do 22. ure na telefon (068) 79-156.
PROSTORE za obrtno dejavnost v Novem mestu (70 m2) damo v najem. Trifazni tok, voda, telefon in dvorišče. Informacije pod šifro: 5 let.
CE SI SAMA, močnejše postav, mogoče imaš hišico ali stanovanje, hrepeniš po ljubezni, želiš živeti v dvoje posebno v dolgih zimskih večerih, mogoče si doma v bližini Brežic ali Krškega, ali iz okolice, kar pa ni pogoj, se javi. Zeli te spoznati izobražen vdovec prijetne zunajosti, dobro situiran, ne kadi in ne pije. Imam tudi vikend, avto in hišico. Želim resne ponudbe, po možnosti s priloženo sliko. Oglas naj ne moti. Šifra: „LETA NISO VAZNA“.
V TREBNEJM vzamem v varstvo otroka. Tel. 44-473.
DNE 11. decembra se je v okolici Bučke izgubil pes - resasti istrski gonič. Sliši na ime Diko. V levm uhlu ima vnetovirano številko 60389. Kdor bi karkoli vedel o njem, naj mi sporoči, ali ga vrne proti nagradi na naslov: Pungerskič, Cadrže 15, Šmarješke Toplice, telefon 84-910.

PREKLICI

JOŽE PETRIČ, Muhaber 10, Novo mesto, se za vse neresnične in žaljive besede, ki sem jih izrekel 21. decembra zvečer v gostilni Drenik v Bršljino proti članom Drenikove družine, iskreno opravičujem. Iskreno obžalujem in se vsem prizadetim še enkrat javno opravičujem.

OBVESTILA

Dragima, očetu in mami TONČKI in STANKU MAVSARJEVIMA iz vasi Potov vrh - Krize - mami za 57. in očetu za 55. rojstni dan - in 32-letnico skupnega življenja še veliko zdravja želijo sinovi Jože, Drago in Stanko.
Dobremu in skrbnemu očetu JANEZU DRAGANU iz Harinje vasi 14 za njegov god in 79. rojstni dan želimo vse najboljše otroci z družinami.
Dragima prababici in pradedku VIRANTOVIMA iz Polja pri Krmelju za njun življenjski praznik želiva še vnaprej veliko zdravja in sreče vnukinja Jožica in pravnik Jadran.
JANEZU ERLAHU iz Vel. Cerovca 7 pri Stopičah iskreno čestita in mu želi še na mnoga zdrava leta za njegov 89. rojstni dan vnuk Jože. Ostalim pa želi srečno novo leto 1984.
25-letnico skupnega življenja bosta praznovala naša draga mama in ata ZORKOVA iz Zalovič. Ob tem jubileju jima iskreno čestitava z željo, da bi še veliko let praznovala zdrava in vesela, hči Dragica in sin Janez z družino - mali Matjaž pa jima pošilja koš poljubčkov.
Dragi mami ANI ŠKRBEČ iz Dečnega sela pri Artičah za 80. rojstni dan želimo predvsem zdravja in veselja - vsi njeni.

OBVESTILA

CENJENE STRANKE OBVEŠČAM, DA IMAM ZOPET NA ZALOGI:
- jeklino eterično olje za zdravljenje astme, bronhitisa, pljučnih bolezni in drugih prehladov;
- mazilo zoper revmo;

OBVESTILA

Ali že veste, da vam prav v središču Novega mesta, v Muzejski 3 a, telefon 25-506, nudimo:
- BIRO USLUGE
- FOTOKOPIRANJE (povečave in pomanjšave)
- PREPISOVANJE in KOPIRANJE NAČRTOV po konkurenčni ceni, hitro in solidno, vsak dan, razen sobot, od 7. do 16. ure. Podjetjem, ki se pogodbeno vežejo z nami, nudimo 10-odstotni popust. Priporoča se BIRO USLUGE PETELINKAR in vam želi srečno in uspešno NOVO LETO 1984!

ZAHVALA

Ob smrti moje mame in none

ALOJZIJA ZALETEL

iz Novega mesta

se najprej zahvaljujem družini Sever za hitro pomoč ob njeni nenaadni bolezni in družini Manček za vso skrb in prizadevanje, da bi mami olajšali bolezen. Zahvaljujem se zdravnikom in sestram nevrološkega oddelka bolnišnice v Novem mestu za zdravljenje in osebo Doma starejših občanov v Smihelu za dobro nego. Zahvaljujem se tudi vsem prijateljem, ki ste mojo mamo obiskovali med njeno boleznijo. Zahvaljujem se sodelavcem Jugobanke in stanovalcem bloka na Kristanovi ter vsem ostalim za podarjene vence in cvetje ter vsem, ki ste mi ustno ali pisno izrazili sožalje. Hvala tudi pevskemu zboru za zapete žalostinke in duhovniku za opravljeni obred. Priscrna hvala tudi vsem, ki ste mojo mamo spremljali na njeni zadnji poti.

Hči Julka in njeni

ZAHVALA

V 82. letu nas je po dolgi bolezni zapustil naš dragi stari oče

ANTON MEDVED

iz Gornjeja Grčevja 3

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, vaščanom in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga spremljali na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se župniku za lepo opravljeni obred, hvala tudi tovarišču Škufca za poslovlilni govor pri odprtem grobu.

Žalujoci: vnuk Jože z ženo in ostali srodniki

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozđ časopis Dolenjski list, Novo mesto.
USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.
ZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar.
UREDNIŠKI ODBOR: Ksenija Khalil (direktor in glavni urednik), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Zdenka Ljndič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Tehnični urednik Priloge: Jože Matkovič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Iztok Gačnik.
IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 15 din. Letna naročnina 600 din - Za delovne in družbene organizacije 1.200 din - Za inozemstvo 20 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenjska banka Novo mesto).
OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 250 din, za razpise, licitacije ipd. 350 din, 1 cm na določeni, srednji ali zadnji strani 380 din, 1 cm na prvi strani 500 din. Vsak mali oglas do 10 besed 115 din, vsaka nadaljnja beseda 12 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.
TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu. 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Germova 3, p. p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka: Jenkova 1, p. p. 33, telefon (068) 24-006 - Nenarodenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelomi: DITC, tozđ Grafika, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

V SPOMIN

na našo drago

IDO POREDOŠ

31. decembra bo minilo žalostno leto, odkar je prenehalo biti tvoje plemenito srce. Draga Ida, z žalostjo v srcih in s solzami v očeh se te spominjamo vsak dan. Hvala vsem, ki se je še spominjate, prižigate sveče in prinašate cvetje na njen prerani grob.

VSJ NJENI

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je po kratki a težki bolezni zapustila naša dobra mama, babica, prababica, sestra in teta

ANTONIJA MEDLE

rojena Krančič,
iz Šmarjete

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom za pomoč ob težkih trenutkih. Hvala vsem za izrečeno sožalje, za številne vence in cvetje, posebno Novotehni Novo mesto, PTT Novo mesto, UNZ Kranj, Liko Borovnica, ZZZB Šmarjeta in vsem, ki ste pokojno v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Zahvalo izrekamo tudi Domu starejših občanov iz Novega mesta, bolnišnici v Novem mestu, župniku za opravljeni obred ter pevcem za zapete žalostinke.

Žalujoči: otroci Tončka, Franci, Kristina, Viktor, Jože in Rado z družinami ter ostalo scrodstvo

A dan je črni moral priti,
bridkosti dan, oj, dan solzan,
teško se bilo je ločiti,
a solze vse, ves jok zaman.

ZAHVALA

Po težki in hudi bolezni nas je komaj v 39. letu starosti za vedno zapustil naš dobi, skrbni mož, ati, sin in brat

JOŽE PETRIC

iz Rosalnic pri Metliki

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, predvsem pa družinam Vraničar in Macele, ki sta nam v težkih trenutkih stali ob strani. Posebno se zahvaljujemo osebju bolnice ORL v Ljubljani, IMV Suhor, Beti Metlika, osnovni šoli Metlika, GD Rosalnice, ZRVS Metlika, KZ Ozalji, rudniku Kanižarica, pevcem, godbi in govornikom za poslovljne besede. Prisrčna hvala župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: žena Marija, hčerki Tatjana in Ivica, mama, sestre Martina, Marija in Dragica z družinami ter ostalo sorodstvo

In čudno tuj postaja svet
in tiho mre poslednja nada,
ko navsezadnje se zaveš,
da smrtna senca nate pada...

ZAHVALA

Vse prezgodaj, star komaj 47 let, je odšel od nas in pustil za sabo nenadomestljivo praznino ljubljene oči, sin, brat in stric

FRANCI MAZELE

iz Novega mesta, Glavni trg 21

Vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani ter nam nesebično nudili pomoč – osebju intenzivnega oddelka bolnišnice, sosedom Kolenčevim, Moravčevim in Pečarjevim, njegovim najozjim sodelavcem ter kolektivom KZ Krka – tozd Predelava in Trgovina, Tovarni zdravil Krka – tozd Zdravila antibiotiki, Beti Metlika – tozd Konfekcija, Društvu upokojencev, Ribiški družini Novo mesto, pevcem z Ruperčvrha, govorniku ob grobu ter vsem znancem in prijateljem, ki so dragega pokojnika spremili na zadnji poti, izrekamo globoko zahvalo.

Vedno bodo v mislih s svojim dragim njegova neutolažljiva mama Mira, hčerki Andreja in Silva ter brata Drago in Miran z družinami.

ZAHVALA

Na komaj začeti življenjski poti nas je zapustil sin, vnuk in nečak

BRUNO BUKOVAC

Vsem, ki ste ga poznali, nas bodrili v upanju na ozdravitev, ga spremili v prerani grob k Trem faram, mu darovali nežno cvetje in nam izrazili sožalje ali kakorkoli pomagali v težkih trenutkih, iskrena hvala!

Neutolažljivi: mama, ata in sorodstvo

Novo mesto, Rosalnice, Bubnjarci, Zagreb

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža in očeta

ANDREJA KRŽIČA

iz Hrastovice pri Mokronogu

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste z nami sočustvovali, darovali cvetje, izrazili sožalje ter nam na kakršenkoli način lajšali bolečine v najtežjih trenutkih. Se posebno se zahvaljujemo Anici Berkovi, Jakoševim, gasilec, pevcem in duhovniku za opravljeni obred. V veliko uteho nam je, da ste ga imeli radi, ga spoštovali in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi!

Hrastovica, 19. decembra 1983

ZAHVALA

Nenadoma nas je v 41. letu zapustila naša draga žena, mama, sestra in teta

MINKA ZUPANČIČ

Srebriče 14, Novo mesto

Prisrčna hvala vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali cvetje in pokojno v velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala velja kolektivu CP tozd Gradnje Novo mesto in 3. c razredu SŠTU ter kaplanu za opravljeni obred. Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 57. letu nas je nenadoma zapustil naš dragi oče, mož, stari oče in stric

ALOJZ FIR

iz Bereče vasi 29

Vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so pokojnega spremili na zadnjo pot, naj velja iskrena zahvala. Prav tako se zahvaljujemo sodelavcem njegove ožje družine za cvetje, GD Suhor in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega ata in dedka

MATIJE PEČAVARJA

iz Praprota pri Semiču

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, Gasilskemu društvu Stranska vas, Zvezi borcev Stranska vas, Društvu upokojencev Semič, sodelavcem Iskre Semič za darovano cvetje, izrečeno sožalje in pomoč, ki ste nam jo nudili. Zahvaljujemo se župniku za opravljeni obred, vsem, ki ste pokojnega spremili na njegovi zadnji poti, še enkrat hvala.

Žalujoči: sin Jože in hčerka Jožica z družino

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, stare mame in sestre

ROZKE BAN

iz Vel. Brusnic 3

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti, ji darovali toliko lepega cvetja. Posebno se zahvaljujemo GG tozd TG, Splošni bolnišnici – kirurgiji Novo mesto, osnovni šoli Grm za darovane vence, govorniku za poslovljne besede, pevskemu zboru KUD Brusnice ter župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat naša iskrena hvala!

Otroci: Jože, Albina, Pepca in Rozi z družinami ter Štefka z Ladkom in sestra Franca iz Clevelanda

ZAHVALA

V 76. letu nas je zapustila draga mama, stara mama in sestra

ALOJZIJA GOLOB

rojena MARKELC,
iz Radovlje 17

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste pokojno spremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje ter nam kakorkoli pomagali.

Vsi njeni!

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega očeta, 89-letnega

LEOPOLDA PIPANA

upokojenca iz Šmihela

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sovaščanom, prijateljem in sodelavcem, ki so pokojnega spremili na zadnji poti, darovali vence in cvetje ter nam izrazili sožalje. Hvala tudi sindikatu trg. podjetja Mercator Standard in sodelavkam iz Blagovnice za podarjeni venec in cvetje. Hvala župniku za poslovljne besede in lep pogrebni obred.

Žalujoči: hčerka Mari in sin Ivan z družinama

OSMRTNICA

Umrla je

IVANA KUMER

upokojena sodelavka naše delovne organizacije

Ohranili jo bomo v lepem spominu.

KRKA, tovarna zdravil Novo mesto

SREČNA ZGODBA

Leto se končuje, postreglo nam je z dogodki, ki so pretresli svet, celine, države, so razmeroma manjše, vendar tako ali drugače nič manj usodne in pomembne nepričakovosti

pa so se zvrstile tudi v vsakem kraju, v vsaki hiši in družini, pri vsakomur izmed nas. In ko smo zbirali dogodek, ki naj bi kar najbolj simbolično vokviril človekovo nemoč pred hudim,

hkrati pa dokazal, da so na tem svetu tudi človečnost, sočutje, ljubezen, znanje, vera v napredek in ne nazadnje tudi sreča, se nam je zazdelo, da bi bilo prav povedati, kaj se je 11.

julija in kasneje zgodilo z dveletnim Dušanom Valentinčičem iz Bičja pri Grosupljem.

Enajsti julij je bil vroč, soparen dan. Vasica Bičje je bila na pol prazna, večina ljudi se vozi na delo v Grosuplje ali v Ljubljano. Doma so bile predvsem babice in dedki z vnuki. In Franc Valentinčič, ki je menil, da je dan kot nalašč za žetev. S kosilnico se je odpravil na polje, doma pa je ostala babica, Kastevčeva mama, z vnukoma Milanom in Dušanom. Večji, Milan, je na vsak način hotel k očetu na njivo, stara mama pa ni bila za to. Milanček je nenadoma zginil. Babica se je z Dušanom odpravila za njim. Našla ga je na njivi pri očetu. Mama je Francu prišla prav, pomagala mu je pri namesnitvi vrvi na kosilnico—samoveznicu. Dušan se je medtem igral na sosednji njivi in si lepil fiziološke liste na majico. Kosilnica je bila spet nared. Franc Valentinčič se je povzpел nanjo in jo pognal. Kolo se še ni zavrtelo, ko je začutil, da je nekaj trdega prišlo med zobe. Ustavil je, stegnil glavo in na tleh zagledal sina, ki so mu rezila v trenutku odrezala nogici nad gležnji.

Nihče ne bo nikoli odgovoril na vprašanje, kako je komaj dveletni Dušan med igro zašel med klasje, ki je bilo precej višje od njega. Se je, živahen, kot je, skrival v žitu in čepo opazoval očeta na kosilnici? Kdo bi vedel? Resnica so bili le ostanki nogic, na katerih so še bili sandalčki.

Kastevčeva mama in sin sta bila čisto iz sebe, vendar nista zgubila prisotnosti duha. Pobrala sta Dušana in stekla domov. Še sreča, da je vas lani dobila telefon, da so lahko poklicali reševalce. Nekdo je bil toliko priseben, da je pobral tudi odrezani stopali. Soseđa Škindrova ju je zavila v čisto plenico in spravila v polivinilasto vrečko, da bi ju rešilec odpeljal s seboj.

Začelo se je čakanje rešilca. Mali Dušan je bil v nezavesti. Rešilec je zaradi malomarno sprejetega sporočila zgrešil Bičje in človeka, ki ga je čakal na križišču. Vas se je lotila iskanja rešilca. Rešilca so nestrpnost čakali tudi v bolnišnici, kjer so že vse pripravili za operacijo. Ko je ničesar krivi voznik rešilca po kakšni uri le pripeljal v Bičje, so ga vaščanke skoraj linčale. Kako trdna enota je ob nesreči vaška skupnost!

Potem ko so zdravniki poskrbeli za nevarno rano na prsnem košu, so morali presoditi, ali gre do lahko še šivat odrezani nožici. Bilo je namreč vprašanje, ali bo otrok zdržal tako dolgotrajen poseg. Anestezist je dal dovoljenje. Šivanja sta se lotili dve ekipi, po dva zdravnika. Najprej so staknili presekani kosti in ju utrdili s kovinsko žico. Nato so začeli šivati pod mikroskopom, spajali so žile odvodnice in dovodnice. V prerezu do 1,5 mm debela žila je po obodu dobila osem do deset šivov! Ko so bile žile spojene in zašite, so prišli na vrsto živci, nazadnje pa še tetive in kite. Za reimplantacijo ali prišitje odrezanih okončin je časa največ 6 ur po nesreči, za prste na rokah je ta čas bistveno daljši — do 24 ur. Leva Dušanova nogica je precej nagajala. Asistent dr. Janez Bajec, ki je vodil operacijski ekipo, v katerih so bili še dr. Matjaž Šulinc, dr. Milenko Kersnič, dr. Egon Eder ter Ešma Taševc in Marta Ivanc, je že mislil, da ne bo z njo nič, da jim ne bo uspelo. Noga se ni hotela napojiti s krvjo.

Končno je tudi kri zakročila. Naslednji dan so morali malega Dušana še enkrat operirati na prsnem košu. Pravzaprav so pljuča bolj nagajala kot nogici. Zdravniki — plastični kirurgi so naredili svoje. Dušana so odpeljali na oddelek za intenzivno terapijo otrok. Takrat je bilo prvič omenjeno, da bosta morda prišiti nožici čez nekaj mesecev hodili. Nesrečo je zamenjalo upanje.

Ko smo te dni obiskali Valentinčičeve, Dušan ni samo hodil ampak dobesedno dirjal. Ko sta se s starejšim bratom Milanom spopadla, kateri od njiju bo prej razvozlal vrečo, zanj jo je pripravil dedek Mraz, ki sodeluje z Dolenjskim listom, Dušan ni polegnil krajšega konca. Pravo živo srebro. Iz bolnišnice se spominja samo prijaznosti, strahoten dogodek se mu ni vrezal v spomin, kvečjemu bratu včasih zagrozi, da bodo tudi njemu vstavili v nos plastično cevko.

Kako veliki sta lahko človekova nesreča in sreča!

MARJAN BAUER

FOSFOR	AVSTRAL MEDVED	LEDVIČNI HORMON	RENJIJ	GLINA	DEL STÓPALA	PAPIGA	POND		VRSTA TKANINE	PREHRAMB. IZDELEK	MILANO	V TRG. ČISTO PREMOŽENJE	NAVJNI UMETNIK	JOD		PROGA	GR. POPIS BOJNIH POHODOV	DL	MLEČNA PLJACA	HOMERSKI JUNAK	ZAHOD NAŠ ZGODOVINAR	
GLINASTA PISČAL							TUREK							GR. CRKA			TRG. POMODNIK					
IZDEL. MODELOV							LUTKA REVOLVER							POTOMEČ MOŠKI GLAS				PRVI MOŠKI				
RIM. VARUH OGNJISCA			PREROKOVANJE PREDENO								ITAL REKA TERMIN							KILOGRAM GR. FILOZOF				
M. IME				CEBELJI SAMEC VNETJE SRČNIH ZAKLOPK				GL. M. ARMENSKE SSR POVRŠ. MERA									STRANKA ARAB PREPORODA DVOJICA			DIKTAT	GR. OTOK	
NAJVEČJA IT. PESNIK					IGRALKA TRÁČEVA FR. TEROR. ORG.				VRSTA ZITA						POVZPETNIK							
DL	VRSTA PECIVA	IT. REKA (FIRENCE) VEDA O ZOBĚH				KATRAN KONICA			CELOVSKI KLUB						DL	NORD. BOŽANSTVA			NAŠA LETAL DRUŽBA PISATELJI SVETINA			
SISTEM ZA GAČUNANJE CASA							srečno '84										VEČANJE				RADIJ MOR. OBALA	
ENOTNOST																	DL	IGLASTO DREVO	ZLATO JABOLKO	OS. ZAI MEK	DOROTHY DANDRIDGE	GLAD
TUR. DVOR					JELENOV KLIC	ČLAN ZBORA V FEVD. DOB											DAN V TEDNU DOLBOREPA KRAVA					
KOSTER		KOOR. KAJ OVJA	LAT. UMETNOST NABREK																		RUSKA PLJACA UTEZNA ENOTA	
DL	LIBUJSKA LUKA GOSTIJA						KALANICA												NAŠA PEVKA (MAJDA)		POUDAREK AM. M. IME	
PRIPovedKA							PODBLASTILO UNITED PRESS INTER.												MESTO V SRBLJI POKLON			
ČLANI STAREGA BALK. NARODA					FARSA AZ. GOROVJE																AZ. DRŽAVA	
SKUPINA CEBEL			GL. M. TAIVANA NATRIJEV KARBONAT						JOKAJDČA OSEBA OSVEZ. PLJACA												SNOV	
DL	KAD ZA KALJENJE CRNA ŽIVAL							VNETJE SLUZNICE VJUGA														
USMILJENJE					NIZOZ. REKA	SKLADATELJ HICATURJAN SIVANKE									NAŽIRANJE	MESTO V APULJA (NABAL)					ST. GR. PESNIK	
UGRIZ				CIMOSOV AVTO				DOM. Z. IME OBREZA														
PERNATA ŽIVAL				GOZDNI SADEZ							GERM. OREL JAP. MESTO (GUMP. GRE)											

LITURG. OBLACILO									MUSL. VER. IZROČILO BELO VINO												
UJEDA								ZAVITEK SROKE ZEN. HLACE													
DL	SREDSTVO ZA BARVANJE			ST. GR. JUNAK GORA V SRBLJI								GPS	TROPSKA SMOLA	RACMAN							
MERILEC HITROSTI																					
ARAB. ZREBEC								NRAVNOST ODEJA													
RAKITOV GRM ANTON JANSKA																					
											DL	Z. IME									
											DL	OROZG									

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

Kako naglo beži čas! Spet prihaja novo leto in praznični dnevi, ki vam jih želimo popestriti tudi z novoletno nagradno križanko. Ob krajanju prostih uric si lahko prisluzite tudi nagrado, seveda če pravilno izpolnjeno križanko pravočasno, to je do vključno ponedeljka, 9. januarja, pošljete na uredništvo Dolenjskega lista, Novo mesto, Germova 3. Žreb bo izbral naslednje nagrade:

1. nagrada 1.000 din
2. nagrada 750 din
3. nagrada 500 din
4. do 10. nagrada po 250 din

Reševalce križanke prosimo, da na kuverto obvezno napišejo oznako „Križanka“, svoj naslov pa pripišejo na beli rob križanke, ki je hkrati tudi kupon pri žrebanju.

Lepi praznični dni in srečno 1984 leto vam želi vaš DOLENJSKI LIST

BI PONAREJENE DOLARJE POKUPILI DOLENJCI?

Zgodba se začne pred štirinajstimi leti. Še kot devetnajstleten mladenič je takrat Ljubiša Vasić, kot pač številni njegovi sovrstniki, odšel iz rojstne Srbske Kuče v svet. Delo je našel v Zahodni Nemčiji, točneje Berlinu. Tri leta se je udingal za marke kot nekvalificiran delavec, potem pa se je pri privatniku zaposlil kot šofer na

ednarnodnih špedicijah. Vozil je po vsej Evropi, največ po Italiji.

Leta 1976 se je Vasić poročil, in čeprav je sam zaslužil okoli 2 tisoč nemških mark, žena pa slabo polovico manj, jima denarja ni bilo dovolj. Oba sta v prostem času iskala še dodatno delo in zaslužek, kajti na vsak način sta si želela v Srbiji kupiti zemljo in si zgraditi hišo. Poleg tega je imel Vasić tudi skrito željo, da kupi v Nemčiji tovornjak in ga prepelje v Jugoslavijo, kjer bi potem odprl privatno obrt s prevozništvom.

Prvič se je zataknilo decembra predlani, ko je Vasić ostal brez dela, le z mesečno rento okoli 1.600 nemških mark. Čeprav sta z ženo živela v skromnem stanovanju, za katerega sta mesečno plačevala le 750 mark, je denarna stiska postajala vse hujša. Vasić je pričel vse resneje razmišljati, kam bi najbolj donosno vložil denar, ki sta ga z ženo v teh letih privarčevala. Šlo je za kar 160 tisoč nemških mark. V nemški banki so mu svetovali, naj kupi zlato in res je Vasić lanskega maja kot turist odpotoval celo v Maroko, kjer naj bi bilo zlato najcenejše. Pa si je premislil. Še poleti istega leta se je odločil, da bo opravil tečaj za zbiratelja starin in odprl privatno obrt, vendar je tudi to misel kmalu opustil. Najbolj se je ogrel za tretjo možnost, ki je dajala upanje, da bo v Nemčiji odprl igralnico z igralnimi avtomati, pa je tudi to padlo v vodo, saj za kaj takega ni dobil ustreznih prostorov. Da Vasić nikakor ni obupal, kaže tudi to, da je poleti dvakrat odpotoval celo na Poljsko, kjer se je hotel prepričati o tamkajšnjih razmerah

za kakšno donosno delo. No, 16. avgusta se je ponovno zaposlil kot šofer v Berlinu.

Za nadaljevanje te zgodbe je pravzaprav pomembno tudi dejstvo, da je vse denarne posle doma vodil prav Vasić, saj je njegova žena nepismena. Tako je lanskega oktobra na berlinski železniški postaji naletel na pogovor dveh Jugoslovancev o prodaji dolarjev. Postal je radoveden in ko je zvedel, da lahko nakupi dolarjev, kolikor hoče in to po takratnem uradnem tečaju 2,43 marke za en USA dolar, ni več pomišljal. Domov je odhitel po denar, se vrnil na postajo in tam za 143 tisoč mark nakupil 590 bankovcev po sto ameriških dolarjev. Z ženo naj bi ta denar porabila za odprodajo deviz Beograjski banki in tako najela kredit za gradnjo hiše. Denar sta za nekaj dni skrila v omaro.

Ob koncu lanskega leta, točneje novembra, sta bila oba, Ljubiša in Dobrinka Vasić, na bolniški. Ta čas sta izkoristila za pot v domovino. Otroke sta pustila pri Vasićevem bratu v Berlinu, sama pa nato dolarje zavila v svežnje, te v gazo, jih dala v žensko torbo in se z vlakom odpeljala do Novega mesta. Tu sta se nastanila v hotelu Metropol, od koder je Vasić nekajkrat telefoniral nekim svojim prijateljem v Italijo, v Novem mestu pa se sestal tudi z nekim znancem, s katerim sta pohajkovala po lokalih. Vse to pa ni dolgo trajalo.

23. novembra lani so kriminalisti novomeške UNZ zakonca Vasić aretirali. Analiza bankovcev, ki so jo opravili strokovnjaki Narodne banke v Beogradu, je potrdila sum, da je bilo vseh 59.000

ameriških dolarjev (preračunano v našo valuto, je to blizu 740 starih milijonov) ponarejenih.

In kako je kriminalistom uspelo dokazati, da ima gornja zgodba, ki jo je v svoj zagovor navedel Vasić, vendarle toliko „lukenj“, da so sodniki novomeške enote Temeljnega sodišča Novo mesto pred dnevi obsodili Ljubišo Vasića na 4 leta zapora, njegovo ženo Dobrinko pa na leto in 6 mesecev zapora? Dokazali so jima namreč, da sta ponarejene dolarje kupila z edinim namenom, da jih potem razpečata in sta zato tudi pripotovala v Jugoslavijo.

Sodišče je imelo najprej črno na belem iz Narodne banke Jugoslavije in Narodne banke SRS dokaz, da so dolarji ponarejeni, da jih je nekaj tiskanih na originalnem papirju in da sodijo v srednji razred kvalitete poneverbe. Nadalje senat ni verjel zagovoru obtoženca, da sploh ni vedel, da gre za ponarejene bankovce. Preiskava in obravnava sta namreč pokazali, da gre za izredno pretkanega in previdnega človeka.

Vasić je vseskozi trdil, da je imel dolarje tokrat prvič v rokah in da tako seveda ni mogel odkriti poneverbe. Sodišče temu ob dejstvu, da je Vasić veliko potoval po svetu in imel že prav gotovo opraviti tudi z dolarji, ni verjelo. Nadalje bi lahko, če je hotel marke premenjati v dolarje, to storil po enakem tečaju v katerikoli banki, tudi jugoslovanski.

Nadalje se je izkazalo, da so bili bankovci novi, še povsem nerabljeni, da je že bežen pogled nanje pokazal, da si serijske označbe in serijske številke pogosto sledijo. Na dan je prišlo tudi najpomembnejše.

Novomeška UNZ in kvestura v Trstu sta izdali poročilo, da je italijanska policija lanskega 31. decembra pri Milanu prijela pet oseb zaradi posedovanja in razpečevanja ponarejenih ameriških dolarjev. Hkrati so tudi zasegli 64.000 dolarjev. Povezava med tem dogodkom in novomeško aretacijo je bila hitro vzpostavljena. Omenili smo že, da je Vasić iz novomeškega hotela Metropol štirikrat klical v Italijo. In s kom je govoril? Zvezo je iskal z Čerčanom Klubučisto—Frankom in Umberto Morsijem, človekoma, ki sta bila med petimi prijatimi ponarejevalci in razpečevalci ob akciji pri Milanu.

In še en neovrgljiv dokaz so imeli sodniki v rokah. Ob pregledu Vasićevega stanovanja v Berlinu je nemška policija našla letalsko vozovnico na relaciji Berlin—Rim. Nosila je datum 13. november 1982 in ime Ljubiše Vasića. Čeprav je Vasić na obravnavi zanikal, da bi kdajkoli letal med Berlinom in Rimom, je preiskava pokazala, da je prav to karto 12. novembra ob prodajnem pultu kupila oseba z imenom Ljubiša Vasić.

Krog je bil tako dovolj trdno sklenjen.

BOJAN BUDJA

Tveganja

JASTREB PODZEMLJA

Tišina, nenavadna molčeča tišina v globinah teme, v brezni in rovih globoko pod zemljo. Potapljanje skozi nevarne sifone in nenehna želja po novih odkritjih, po novih neznanih prostranstvih podzemlja, kamor še ni stopila človeška noga. To je svet jamarja in jamskega potapljača Marka Krašovca, belokranjskega rojaka iz Suhorja pri Metliki. In ko ga vprašam, kakšen smisel vidi v tem svojem početju, je kakor na trnih. Pobliskava z očmi in že načrtuje nove akcije. Teh akcij pa je toliko, da jim komaj sproti sledim. Vsemogočni vodni sistemi, ki jih je že raziskal sam ali s potapljači. Ure in ure garanja, nevarnosti pa tudi veselih trenutkov, ko odkrije kaj zares enkratnega, kar je pomembno tudi za širšo družbeno skupnost. Na primer nove izvire zdrave, pitne vode, ki jih je vse manj zaradi vse večje onesnaženosti.

„To je eno. To jetisto, čemur pravimo koristna dejavnost. Je pa še kup stvari, ki vlečejo v podzemlje in globine, če si enkrat zastrupljen s čarobnostjo podzemnega sveta. Na primer živalski in rastlinski svet, nenavadne oblike kapnikov in drugih čudes, pa spet tisto, čemur pravimo pionirsko delo — odkrivanje neznanega sveta.“

Marko Krašovec se je do sedaj potopil že najmanj dvestokrat. S tovariši je dobil raziskal postojnski jamski sistem. Veliko jam je raziskoval tudi na Dolenjskem in v Beli Krajini. Toda pojdemo po vrsti. Kako se je začelo?

„Kako bi to povedal? Začelo se je v Piranu. Takratno društvo za raziskave jam Slovenije je razpisalo natečaj za jamske potapljače. Prijavil sem se in od dvanajstih kandidatov nas je šest uspešno opravilo tečaj. Tako nekako sem postal jamski potapljač. Toda to je bil šele začetek. Bilo je še mnogo stvari, ki sem se jih moral naučiti. Moja prva resnejša akcija pa je bil potop v odtočni sifon v Tkalci jami v Rakovem Škocjanu. V tistih časih smo se potapljali brez jeklen in brez potapljaške obleke, kar v kopalnah. Malo je bilo nenavadno. Toda če si mlad in zagnan, je ni ovire, ki bi te odvrnila od cilja.“

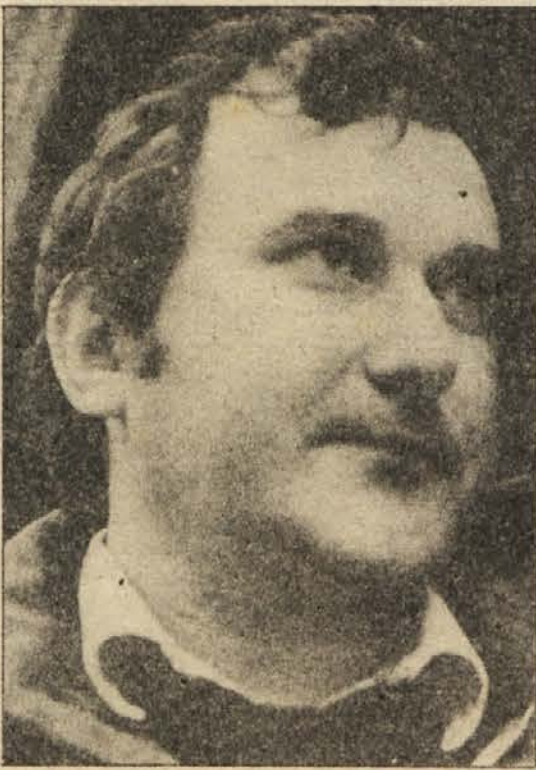
Ko je šlo prvič zares, sem se potopil s sposojeno opremo. Šli smo v Postojnski jamski sistem med Pivko in Črno jamo. Potopil sem se s kolegom Matevljičem in že nekaj metrov pod vodo so nama ugasnile svetilke. Bilo je blato in pod nama so plavale človeške ribice. Lahko rečem, da je bilo grozljivo. Plavala sva na slepo

naprej in pristala v blatu do kolen. Na srečo so nama baterije spet zagorele. Potem je šlo lahko. To je bil moj ognjeni krst.“

Od takrat pa do danes je Marko doživel še in še presenečenj, mučnih in veselih trenutkov. Njokoli pa ne bo pozabil akcije v odtočnem sifonu v Pivki jami, kamor sta se potopila s profesorjem Sketom.

„V globini tridesetih metrov in kakšnih sto petdeset metrov od vhoda mi je nenadoma odpovedala ena jeklenka, v drugi pa sem imel zraka že pod kritično mejo. Čeprav je imel profesor Sket obe jeklenki v redu, mi v tisti godlji in blatu ne bi mogel pomagati. Gotove smrti me je rešila prisebnost in hiter manever proti rešilni odprtini. Ko sem zajel zrak, me je kar zmanjkalo. Zakričal sem od veselja. Zgodilo se je tudi, da sem se enkrat zapletel med skale. Bil sem sam in kakšnega pol metra pod površino nisem mogel ne naprej ne nazaj. Gledal sem vejice in listje, kako je plavalo na vodi. Zraka mi je zmanjkovalo in obšel me je nenavaden občutek. Če pa že moram takole poginiti, pa bom, sem si mislil in se začel smejeti. Takole sem visel kakšnih pet minut in tudi tokrat sem imel srečo. Izmotal sem se iz tiste razpoke, legel zunaj v travo in od veselja zaspal. Srečo sem imel tudi takrat, ko mi je tik pred potopom v Pasarjevo jamo pri Vrhnikih razneslo cev manometra. Če bi bil takrat pod vodo, bi bilo po meni.“

Kljub vsem tem nevarnim dogodivščinam pa

Marko Krašovec pravi, da mu še na misel ne pride, da bi se nehal potapljati.

„Res mi kaj takega ne pride niti na misel. Zdaj se potapljam že več kot petnajst let. Mislim, da sem v življenjski formi. Imam veliko izkušenj in nevarnost mi zlepa ne more do živga. Hočem povedati, kako so pri našem delu res pomembni izkušnja, dobra in preizkušena oprema, predvsem pa zaupanje v tovariša, s katerim se potapljaš. Eno od pravil pri potapljanju je tudi to, da ne greš v vodo nikoli sam. Tovarištvo in zaupanje sta tista bistvena elementa, ki dajeta človeku moč in voljo. Naše delo mora biti skupinsko delo. Poleg raziskav vodnih sistemov je pomembno predvsem podvodno fotografiranje, raziskovanje živalskega in rastlinskega sveta, kartiranje in izdelovanje načrtov, ki služijo strokovnjakom na površini.“

Marko Krašovec nerad govori o sebi. Pa je le povedal, da se ima kljub temu, da živi v Ljubljani in da je preživel več let v Planini pri Postojni za pravega Belokranjca.

„Od tam je doma moja mama. Živeli smo na Suhorju. Tudi žeho imam iz te zares čudovite belokranjske vasi in sem Belokranjec. No, dodam naj še, da sem se rodil v Brezicah. Ampak tudi to ne more biti ovira za moje belokranjsko poreklo.“

Predvsem pa je predan svojemu jamskemu potapljanju in je skoraj ni sobote ali nedelje, da se ne bi s prijatelji odpravil na kakšno akcijo. Ali na

izvire Krke, Ljubljance in Vipave ali na izvir Savice in Divje jezero, kjer je dosegel celo svoj življenjski rekord, saj se je po sifonih potopil kar petdeset metrov globoko.

„Splošno žalostna ugotovitev je,“ pravi Marko Krašovec, „da so naše vode močno in nekatere celo nevarno onesnažene. Take so na primer reka Reka, Pivka pa izviri Ljubljance, delno tudi Krka in še bi lahko naštevali. Iz tega sledi, da so raziskave vodnih sistemov še kako pomembne, saj se da le na ta način ugotoviti, v kolikšni meri se je mogoče izogniti onesnaženju pitne vode in s tem morda celo katastrofi. Čeprav se znamo prilagajati tudi umazaniji, velja še zmerom staro pravilo, da brez zdrave pitne vode ni zdravega življenja.“

Marko Krašovec je po poklicu gradbeni delovodja, toda njegova prava ljubezen in zagnanost velja jamam in predvsem jamskemu potapljanju. Iskanju zdrave pitne vode in odkrivanju novih, neznanih podzemnih čudes.

In še o svoji Beli Krajini. „Rad imam deželico in ljudi onstran Gorjancev, in če je le mogoče, zdrsnem v Belo krajino. Pa moram povedati, da ima zares odlično vino, toda z vodo je izredno siromašna. Potopil sem se v izvir Krupe pri Semiču in prepričan sem, da so tam velike zaloge zdrave pitne vode. Toda potrebno bo še veliko dela, predno bo Belo krajino napajal novi vodovod.“

LADISLAV LESAR

S CESTNO KRIŽARKO DO HAMBURGA IN NAZAJ

Kamorkoli potuješ, potuješ tak, kakršnen si: spoznaš tisto, kar ti omogoča lastno znanje, kar je v skladu s tvojim značajem, kar te v resnici zanima. Vse drugo beži mimo, ne da bi se te dotaknilo. Vendar pa se z vsakega potovanja vrneš nekoliko drugačen, bogatejši, z nove izkušnje, spoznanja. Kdove, morda je tudi v tem draž, da vedno znova zapuščamo znane kraje in tipamo v neznan. Nekatere je strah tega neznanega, drugi uživajo v spoznavanju novih krajev, ljudi, običajev.

Ko sem se letos novembra oglašil na dispečerski postaji v Ljubljani, od koder potujejo Eurotransovi tovornjaki po vsej Evropi in Aziji, so me preplavaljali mešani občutki. Potovanje do nemškega Mindna, kamor naj bi odpotoval z voznikom Bojanom Boštjančičem, je bilo za mene velikanstvo. Skrbelo me je, kako bo na cesti, vse mogoče neizgode so mi prihajale na misel. Tudi ko sva se z Bojanom po opravljenih carinskih formalnostih vkrcala na velik rabin tovornjak, me ti občutki še niso minili.

Toda velik tovornjak z 200 konjskimi silami je že hotel proti Ljubelju, za nama pa se je pozibavalo 180 štedilnikov ribniške tovarne ITPP. Da sva se pozibavala, je čista resnica, saj je bila cesta slaba vse do Ljubelja in že me je skrbelo, kako bom držal tako dolgo pot. Na Ljubelju je že bilo malo drugače, saj je bil mejni prehod skoraj prazen in iz teme večera sva kmalu zapeljala skozi predor. Na drugi strani sva čakala na carini. Skozi okno sem strmel tja, kjer je avstrijski carinik prešteval zaplajene steklenice alkoholnih pijač Maraske. Počasí, zelo počasi sva se spuščala po klancu navzdol, saj sicer ni mogoče ustaviti več deset ton težkega monstuma. Spodaj pa sva se ustavila pri Maliju, kjer sem prvič pil znano šofersko pijačo „špoci“, žmešano iz coca cole in oranžade.

Avstrijske ceste so lepe, tu ni kaj skrivati. Tudi obcestni lokali so lepo urejeni, človek bi rekel, dav... jih vlada-ta lekarniška čistota in red. Vsaj v tistih lokalih, ki sva jih obiskala na svoji poti proti Schwarzbachu na avstrijsko-nemški meji. Tja sva prispela zvečer okoli 23. ure, pred mejo pa skoraj nepregledna kolona tovornjakov. Ker do petkana bilo več daleč, davek za ceste pa je bilo škoda plačevati samo za eno uro, sva se ustavila v bifeju na tamkajšnji bencinski črpalki. Nisva še popila kave, ko sta se v bifeju oglašila dva druga Eurotransova voznika, malo kasneje pa še dva, ki sta čakala na denar, ki ga je imel Bojan za njiju s sabo. Zanje je bilo srečanje v tujini nekaj povsem običajnega in nič bolj razburljivo, kot če bi se srečali v Ljubljani na Titovi cesti.

V petek okoli ene ure zjutraj so bile opravljene carinske formalnosti na carini pri špediterjih in kdo bi še vedel, kje. Bojan je drvel z veliko aktovko od okenca do okenca, zbiral pečate in zdi se mi, da je na meji kot doma.

NA MILIJONE KILOMETROV

Kako tudi nel Komaj 28 let ima, pa je že osem let voznik na špediciji, prepotoval je vse evropske države od Španije do Sovjetske zveze, Grčije in Finske. Prevozil je že okoli milijon kilometrov po slabih in dobrih cestah, doživel nič koliko neprijetnih in manj neprijetnih presenečenj. Danes se zdi, da je kot voznik in človek popolnoma dozorel, da ga skoraj ne more nič več presenetiti. Včasih je tudi po štirinrat na mesec potoval v Hamburg na severu Nemčije ali pa dvakrat na mesec v Teheran. In vsako leto se je zgodilo, da je bil le desetkrat ali petnajstkrat doma ob koncu tedna. Kdor misli, da so taka potovanja turistična, se brzdsko moti. Voznik je tako rekoč 24 ur na dan v službi, čeprav vozile osem ur. Ostali čas skrbi za tovor, premišlja o poti, računa, kako bi najhitreje in z najmanjšo porabo goriva prispel na cilj. Večkrat preklinja malomarne mehanike iz domače delavnice, ki se jim niti ne sanja, kaj pomeni voziti tovornjak. Voznik tovornjaka je s tem velikim strojem eno, pomeni mu dom, delavnico, eksistenco. Z njim je zvezan za življenje in smrt in tu se večno rojeva tista strast, tisti, rekel bi celo erotični odnos med voznikom in strojem, za katerega menimo, da je le surova sila. Pa

VOZNIKI SO TUDI VZDRŽEVALCI — Nekje na potje bilo treba v motor ali v enega izmed njegovih delov naliti olje. Šofer mora biti poleg vsega drugega tudi vzdrževalec vozila.

NESKONČNE AVTOCESTE — Nemčija ima v Evropi najgostejše omrežje avtocest, zato je potovanje po njej v primerjavi z drugimi državami za tovornjake lažje.

ni tako. Vozniki so in morajo biti samozavestni, močni, a tudi preudarni, včasih tudi grobi. Skratka, to je moški poklic. Med vožnjo so se vrstili pogovori o dogajanjih v domovini, o tem, kako bi lahko bolje delali in tudi bolje živeli.

V trdi temi je Bojan vozil počasi, malo zaradi vremena — izpod neba je začelo pršiti — malo pa tudi zaradi pogovora. Potem pa je bilo Bojanu vožnje okoli pol tretje ure zjutraj verjetno že dovolj in sva se ustavila na bencinski črpalki v Sammerbergu. Moja prva noč v tovornjaku, v tesni kabini, kjer se ne moreš pošteno obrniti. Zjutraj, ob pol osmih, sva vstala, se umila v umivalnici, potem pa zajtrkovala jajca in kavo ter za pojedino odštela po pet mark. Tam se je Bojan pogovarjal z nemškim voznikom, ki ga je srečal pred časom v Jugoslaviji, kamor je iz Nemčije pripeljal sveže meso, da bi ga v naši tovarni predelali v konzerve. Zunaj je vztrajno pršilo in dež je sproti zmrzoval, tako da je Bojan za hip podvomil, ali bova šla naprej. Do Muenchna je bilo še okoli 60 kilometrov. Tudi meni je bilo kar težko zapustiti bife, kjer je stregla prijazna starejša ženska, strah mi je zbuja tudi rumeni avto ADAC, za katerega se mi je zdelo, da patrolira po cestah tudi zaradi poledice. Toda takih rumenih avtomobilov, po navadi karavanov, da gre vanje čimveč orodja in rezervnih delov, sem potem videl še veliko.

V TOVORNJAKIH CELO TELEVI-ZORJI

Okoli cesete ure sva prispela v Muenchen, kjer je Bojan na svoje stroške opral avto, ker ga tam dobro operejo. V primerjavi z našimi so drugi tovornjaki okrašeni kot noveletne jelke, tudi bolje so vzdrževani, v njih je gretje, imajo celo televizorje. Kapitalist se še kako zaveda, da bo voznik dobro upravljal tovornjak le, če se bo v njem dobro počutil.

Glavno mesto Bavarske, ki je tretje največje mesto v Zahodni Nemčiji, šteje milijon tristo tisoč prebivalcev. V njem so bogate galerije, umetniške zbirke, muzeji, močna pivovarniška, strojna, optična in finomehanska industrija ter sedež znane avtomobilske tovarne BMW. Toda vsega tega si v Muenchnu nisva ogledovala, saj vozniki na špediciji nimajo časa, da bi se šli turizem. Samo kratek sprehod po ulicah okoli železniške postaje, kjer je videti ljudi z vseh kontinentov, med njimi tudi Japonce, ki v znani trgovini Pini kupujejo fotografske aparate, mogoče še kratek obisk v Kaufhofu ali Hertie, hamburger v Wendyju, in že sva spet drvela naprej. Potem mi pripoveduje, da je Muenchen živahno mesto, kjer se na znanem Marijinem trgu poleti dogaja marsikaj.

Naslednji cilj je črpalka Lomo v Ruedenhagusnu, kjer Eurotransovi vozniki tankajo gorivo. Tam nekje se bova dobro najedla, tam bo družba. In res, ko prispeva na črpalko Lomo, sta tam že Herman in France, kasneje pride še Ranko, ki hiti domov, Rajko pa se odpravlja na Angleško. Pojemo kuhano svinjsko kračo, zelje, krom-

PREMISLEK PRED NASLEDNJO ETAPO — Pot je dolga in kljub šoferjevi rutini polna neznan. Zato velja pred sleherno izmed njih temeljito premisliti, kako jo opraviti najbolje.

pir v kosih. Zelo nama gre v slast ta nekoliko sladka hrana, saj je to prvi pravi obrok, odkar sva šla na pot.

ZGODBE IZ VSEGA SVETA

Omizje blizu šanka se kmalu razživi, spet se obujajo zgodbe o potovanju v Iran pa Irak, doživetja z bolgarskimi cariniki, turškimi policaji, Homeinijevimi gardisti, Podkupnine, bakšiši, strah, kaj bo stovorom, napadi neznanec pa doživetja, o katerih se sploh ne govori, vse to sem tam slišal za tisto mizo.

Potem se pomenek spet vrne k domovini, kjer ne znamo ceniti voznikov. France nam pove, da že več kot dvajset let vozi tovornjak, da ni imel že dolgo časa nobene neizgode, pa še ni dobil značke vzornega voznika. In potem govorijo o tem, kako se s temi značkami krtijo vozniki, ki od Triglavske restavracije pa do živilskega trga v Ljubljani vozijo kombi. Ti trubadurji azijskih in evropskih cest pa ostajajo brez priznanj. Pogovor se plete in plete. Podobno je tudi pri sosednjem omizju, kjer sedijo Italijani in ima glavno besedo debel voznik, ki je naročil menda tri večerje skupaj, pa pri nemških, skandinavskih omizjih. Da, pri Lomu je vedno živahno, tu vedno lahko srečaš znanca in tudi natakariča, ki je menda poročena s turškim zdomcem, je prijazna. Celotek nekaj naših besed zna, a je bolje, da jih ne napišem.

In že drviva naprej proti naslednji postaji, kjer bova preživela ves dan, saj tudi v Nemčiji delavci ne razkladajo ob sobotah in nedeljah. Spet je to Texacova črpalka Lomo, kjer se pozno zvečer srečamo z Martinom iz Prečne in Silvom iz Mirne peči, ki vozita za Avto Kočevje. Menila sta, da bosta prispela še pravočasno do Kassla, kjer naj bi razložila, a juje uneslo. Tako sta že vso soboto čepela na bencinski črpalki, kjer sta skupaj z nama preživela tudi nedeljo.

Tu v Guxhagnu, sem lahko spet občudoval prijetno gostišče, kjer je ena sama natakariča postregla vse goste, ki jih ni bilo malo. In to zelo krektno. Resda se ni kdove kako prijazno smehljala, če pa se je že, je to bil profesionalni nasmešek. Toda če bi imel možnost izbrati med našo nekoliko domačo ter nemško profesionalno strežbo, bi se odločil za slednjo. Zanimivo je, dav Nemčiji sploh ne poznajo napitnine, prav tako pa so mi naši fantje dejali, da se skoraj ne zgodi, da bi te v Nemčiji ogoljufali za en sam ptenig.

POČASNOST JE SESTAVINA PEDANTNOSTI

Po enodnevnem postanku v Guxhagnu sva odpotovala proti Mindnu, kamor sva peljala štedilnike. Po nekaj urah spanja naju je prebudilo močno trkanje. Čeprav je bil Bojan verjetno še utrujen od nočne vožnje, je vstal, kot bi ga izstrelili iz topa. Toda prebudili so naju veliko prežgodaj. Tu sem prvič opazil, da je ena izmed sestavin nemške pedantnosti tudi počasnost. Dva delavca, ki sta razkladala štedilnike, nista prav nič hitela, zdela sta se mi celo nekoliko nerodna. Je pa res, da je delo teklo mirno in brez nepotrebnega vpitja. Med razkladanjem je Bojan skočil do telefona in vprašal poslovnega partnerja v Hamburgu, kje je tovor za Jugoslavijo. Dobil je sporočilo, da bo nakladal dvakrat. Enkrat v Hamburgu furnir za tovarno pohištva v Brežicah in drugič vosek za neko ljubljansko kemično tovarno.

Do Hamburga je bil potem lešeskok, le da sva morala vmes ustaviti v obcestnem bifeju, kjer sva pojedla klobaso in industrijsko pripravljeno krompirjevo solato.

TOVORNJAK JE VOZNIKOV DOM — Večino svoje delovne dobe šofer preživi v kamionu, zato je še kako važno, kako je vzdrževan, kakšen je njegov videz. Bojan Boštjančič zelo skrbi za oboje, zato je njegov tovornjak eden izmed najlepših pri Eurotransu.

Hrana je bila še kar dobra. Ko pasem vstopal v bife, sem bil nezaupljiv, saj je bil podoben pisanemu ciganskemu šotoru kje na vzhodu.

Tudi pokrajina na poti proti Hamburgu ni nič drugačna, kot je bila ob vsej poti. Lepo obdelana velika, prostrana polja, le tu in tam kos postrizenega gozda, sicer pa kilometri in kilometri avtocest, ki jih je menda v Nemčiji okoli sedem tisoč kilometrov. Promet teče hitro in brez zastojev, kar nekam dolgočasno. Kmalu so se prikazale luči največjega nemškega pristanišča. Bojan je skočil do nemškega dispečerja, tam izvedel podrobnosti, potem pa je bil večer najin.

In kam naju naj bi peljalapot v skoraj dvomilijonskem mestu? Najprej sva se v neki italijanski restavraciji podprla s porcijo špagetov in pravim espressom, kar je bilo vse skupaj pravo kulinarčno doživetje v primerjavi s sicer okusno nemško hrano in ogabno kavo, ki pa je zelo močna. Potem mi je Bojan pokazal znano zabaviščno četrt Sant Pauli in ulico Reeperbahn. Tu se vso noč odvija peep show v posebnih kabinah, tu so kino dvorane, tu so kabareji, kamor vabijo v smešne administrativske uniforme napravljeni reklamni agenti. Tu so tudi izložbe, v katerih sedijo cipe in čakajo na stranke. Tudi v Hamburgu na Reeperbahnu je Bojan srečal znanca. Slavko iz Titovega Velenja se nama je pridružil in skupaj smo si ogledali peep show. Kar nekaj mark smo zmetali v reže avtomatov pred posebnimi zasloni, za katerimi so se potem prikazala gola dekleta ali pari. Slavko nama pove, da sta se pred nekaj dnevi v parku ubili dve dekleti, o čemer je pisal Bild in o tem objavil veliko sliko na naslovni strani. Peep show naj bi zaradi tega deloval še do novega leta, potem pa naj bi ga bilo konec. Le velika kurbišča, kjer se v spodnjih prostorih sprehajajo mlada, pomanjkljivo oblečena dekleta, naj bi še ostala. Sodoben svet pač potrebuje poleg vseh naštetih industrij tudi industrijo seksa, kjer se lahko za 50 mark v pol ure pozabavaš z dekletom, ki ti je pač všeč ali je vsaj malo podobna ženski, o kateri si nekoč sanjariš. Beden nadomestek za sanje o ljubezni.

Prvih tisoč dvesto kilometrov je bilo za nama, prihodnje jutro je bilo treba spet naložiti kamion. Čakala naju je dolga pot do doma. Spet bežijo mimo table za števila nemška mesta, spet prostrane avtoceste z brezštevilnimi pentljami.

ZEMLJA JE MAJHNA

Nekje blizu Eschwega se povsem približava meji z Vzhodno Nemčijo. Tam je tema, le ozek pas je osvetljen z žarometi in v soju svetlobe je dobro videti visoko žičnato ograjo. Potem sva se ustavila v neki gostilnici, kjer sva bila resnično odlično postrežena za borih 10 nemških mark. Sam gospodar nama je postregel z domačimi pečenicami, neko mesno kašo, klobasami, zeljem in krompirjem.

Ko sva se bližala nemško-avstrijski meji, je Bojan pri nekem obcestnem počivališču oziroma bifeju popravil luči trem mladim dekletom. In taka pomoč je na nemških cestah nekaj normalnega. Voznikom se je že zgodilo, da so jim kakšen del pripeljali tudi policaji, neki nemški šofer pa mu je pomagal zamenjati gumo. In ko ga je hotel povabiti na pijačo, jesamo rekli, da njegov čas za malico potekel. No, svet je v resnici majhen in Bojan se mu je čez nekaj let lahko oddolžil za pomoč, na katero je Nemeček zdavnaj pozabil.

DOKTOR VARNE VOŽNJE

Vse bolj je pritiskal mraz, dišalo je po snegu. In na Schwarzbachu je bilo že nekaj snega, potem pa je vso pot snežilo kot za stavo. To pot sem pridružil mnenju nekdanje direktorice Modne hiše iz Ljubljane, da je Bojan doktor varne in prijetne vožnje. Čeprav se mi je zdelo, da bova zaradi snega, ki ga je bilo že več kot decimeter, zaplesala po cestišču, sva se vozila varno in hitro. Bojan pač ima vožnjo z velikim tovornjakom v mezinu.

Po sedmih dnevih vožnje in po več kot dva tisoč kilometrih sva bila spet pod Ljubeljem. V spodnjem delu Avstrije pa tudi pod Ljubeljem ni več snežilo. In ko sva nekaj časa postala v bifeju pri Maliju, se je vreme spremenilo. Zapihal je oster veter, in začel se je silovit ples snežink. Zaskrbelo me je, kako bova prispela do vrha, kaj bo, če ostaneva na sredi poti, saj se mi je zdelo, da bova zgrmela kam v prepade. Toda srečno sva privozila na vrh, kjer pa carina ni več delala. In tako sva prespala zadnjo noč na Ljubelju.

V Ljubljani sem skočil dol, Bojan pa je moral spet na carino in potem razkladati v Ljubljani in Brežicah. In spet naprej, morda v Teheran, Bagdad ali kam na sever. Časa za oddih ni, tovornjak se mora vrteti, da je od nje-ga kakšen hasek. Morda Bojan prav zdaj pelje naše blago kam daleč, po poteh, ki jih je že sto in stokrat prevozil, a so vedno drugačne in se na njih skrivajo povsem neznane pasti.

Kljub temu da je bilo za Bojana Boštjančiča več kot dva tisoč kilometrov ceste le kratek skok, potovanje po nemških cestah pa prav oddih, sem bil krepko utrujen. Zdi se mi, da bom zdaj drugače gledal na velikanse tovornjake in na voznike, ki so le od daleč podobni nekdanjim „furnanom“. Zdej namreč ni časa za romantiko. Voziti tovornjak je trdo, odgovorno delo, in to pre-malo cenimo.

JOŽE SIMČIČ

V HAMBURGU SVA NALOŽILA FURNIR — Pri Pacifici v Hamburgu sva naložila furnir za tovarno pohištva iz Brežic. Turek, ki je nakladal na tovornjak, je dejal da gre „schlehte“ (to je slaba) samo v Jugoslavijo. Bojan pa je dejal, da bi Turek takoj izgubil službo, če bi za njegovo izjavo slišal lasnik firme.

PAPEŽ KAROL WOJTYLA

premišlja, ob sedmih masuje v svoji zasebni kapeli (Paolinska kapela) v različnih jezikih, odvisno od tega, kdo je navzoč pri maši. Pogosto so povabljeni k maši študentje rimskih kolegijev, škofje, ki so v Rimu na tako imenovanem obisku ad limina (obiski, ki pridejo navrsti vsakih pet let in med katerimi škofje iz neke države poročajo o stanju v svojih škofijah in svojem delu — po tradiciji je to obisk na grobovih sv. Petra in Pavla), ali druge skupine vernikov.

Papeževa kapela sprejme največ 50 ljudi. Po maši se papež pogovarja z gosti, neredko povabi koga na zajtrk, ki je ob osmih. Papež zajtrkuje jajca, narezek in sir, opoldne pa je vesel, če mu sestra Stanisława prinese na mizo krompirjevo juho, kuhan krompir, zabeljen s kisló smetano, popečeno in nato skuhanó meso ali „barszcz“, juho iz rdeče pese; med njegovimi priljubljenimi jedmi je tudi „bigos“, kisló zelje s svinino.

Ob pole devetih papež odide v svojo delovno sobo, kjer se najprej pogovori s svojimi najožjimi sodelavci, nato pa do enajstih dela sam. To je novost v običajih v Vatikanu, toda papež je vztrajal pri tem redu. Zasebni sprejemi, tako imeno-

vane avdiencie, se tako začno šele ob enajstih v papeževi osebni knjižnici in včasih se potegnejo tja do poznega popoldneva, kar je za vatičanske navade nekaj docela neobičajnega.

Papež sprejme vsako leto od 450 do 500 gostov. Vsakega škofa, ki pride poročat, sprejme posebej. Neredko se dogaja, da so obiski po večkrat preloženi, bodisi zaradi nepredvidenih papeževih obveznosti, bodisi zato, ker si papež nalaga več dela, kot ga zmore. Ljudje, ki delajo v rimski kuriji, pravijo, da hoče Janez Pavel II. osebno odločati tako rekoč o vsem, tudi o zadevah, ki bi jih sicer lahko prepustil drugim. Na eni strani to pomeni, da je z večino zadev neposredno seznanjen, na drugi strani pa se mu na delovni mizi kopičijo nerešene zadeve.

Papež sprejema tudi državnike, ki obiščejo Rim — skoraj vsi se želijo ustaviti tudi v Vatikanu, dalje veleposlanike pri Svetem sedežu, ki mu izročajo akreditivna pisma, pa vodje posamezni oddelkov kurije (kongregacij, sekretariatov, komisij), kardinale, ki žive v Rimu, predstavnike javnega življenja itd. Skratka, obiskov je toliko, da je celo papežev vikar ali namestnik za rimsko škofijo, kardinal Ugo Pletti, nekoč potožil, da ga sveti oče v več kot štirih letih ni niti enkrat samkrat sprejel na štiri oči, pa čeprav je znano, da papež ni zadovoljen s stanjem v svoji škofiji in misli, da bi bilo treba marsikaj urediti drugače.

Ob 13.45 papež kosí. To je pogosto delovno kosilo, na katerega povabi tudi koga izmed gostov, ki jih je pred tem sprejel na zaseben

sprejem. Po kosilu pol ure počiva, potem pa odide na teraso, kjer dobro uro moli breviv, premišlja in se uči tujje jezike. Janez Pavel II. poleg poljščine tekoče govori rusko, latinsko, nemško, francosko in italijansko, dokaj dobro pa obvlada tudi angleščino in španščino. Glede na to, da je Vatikan v Italiji in da je papež rimski škof, Janez Pavel II. ob nedeljah pogosto obiskuje rimske fare; vsi kardinali so sicer formalno župniki v rimskih cerkvah, Wojtyla je imel kot kardinal faro pri svetem Cesareo in Palatino, zagrebški kardinal Kuharić pa je dobil hrvaško cerkev (San Girolamo degli Schiavoni) sv. Hieronima, zato je psihološko izrednega pomena, da papež dobro govori italijansko. S tem si je že v prvem nagovoru pridobil italijansko javnost. Medtem ko je njegova italijansčina spočetka še tu in tam malo zašepala, zdaj govori docela gladko in le po nekolič zamolkem naglasu in stavčni melodiji je še mogoče opaziti, da je tujec.

Wojtyla očitno zelo rad govori v tujih jezikih. Igralski dar in občutek za psihologijo množic ga brččas navajata k temu, da tako na potovanjih kakor tudi med splošnimi avdiencami v Rimu nagovori večje skupine romarjev v njihovem jeziku. In kot njegovi predhodniki tudi ob božiču in veliki noči vernikom na trgu sv. Petra ali gledalcem pred televizorji voščil praznike v njihovih jezikih. Medtem ko je Pavel VI. to storil v kakih dvanajstih jezikih, je Wojtyla v tem pravi rekorder, ki ga bo težko potolči. Za veliko noč 1983 je voščil praznike v nič manj kot 44 jezikih, med drugim, kot vedno, tudi v slovenščini, hrvaščini in srbsčini.

Po delu na terasi se papež običajno vrne v svojo pisarno, kjer dela do pol sedmih. Potem so na vrsti redni sestanki s predstavniki kurije. Trikrat na teden sprejme tako imenovanega državnega sekretarja (nekakšnega predsednika vlade), italijanskega kardinala Agostina Casarolija, dvakrat tedensko njegovega namestnika, španskega nadškofa Martineza Somala in tajnika sveta za javne zadeve Cerkve (zunanjega ministra), italijanskega nadškofa Silvestrinija, enkrat tedensko pa prefekta kongregacije za verski nauk zahodnonemškega kardinala Josefa Ratzingerja in prefekta kongregacije za škofe, italijanskega kardinala Baggia.

Papeževa večerja je ob osmih in tudi večerja je delovna. Kadar ve, da bo italijanska televizija poročala o kakem pomembnem dogodku, gleda televizijski dnevnik. (Italijanska televizija izredno pogosto poroča o papeževi dejavnosti, vsekakor pogosteje kot o tem, kaj dela predsednik republike Pertini.)

Po večerji papež v svoji pisarni proučuje dokumente, ki mu jih pošiljajo državni sekretar ali posamezni kurijski uradi. Vsi dokumenti, tudi tisti, ki jih ne podpiše, grede skozi njegove roke. Veliko časa posveti tudi pripravi avdienc za naslednji dan, pisanju osebnih dopisov in branju časnikov in knjig. Okrog 22.45 spet bere breviv, nato gre spat.

Vsak papež živi naporno življenje (zanimivo pa je, da so skoraj vsi v zadnjih sto letih čakali več kot 80 let), Karol Wojtyla še posebej, ker izredno veliko potuje po Italiji in svetu. V Vatikanu so mnogi mislili, da bo moral papež po atentatu, v katerem je bil težko ranjen, upočasniti življenjski in delovni ritem. Kot je znano, je papežovo zdravljenje po atentatu trajalo precej dolgo in moral je dvakrat na polikliniko Gemelli. Poškodbe v črvesju so bile zelo hude, hujše, kot se običajno misli. Predvsem pa je bila velika nevarnost okužbe. In res je moral papež prav zaradi virusne okužbe ponovno v bolnišnico.

Karola Wojtylo so izvolili za papeža tudi zato, ker je bil še sorazmerno mlad in krepak človek. Janez Pavel II. ima, kot nam je povedal eden izmed zdravnikov, ki so ga zdravili, zvišan krvni tlak; njegov poljski biograf Milinski poroča, da mu je zdravnik dr. Stanisław Komacki še kot škofu predpisal počitek in najmanj dva tedna zimskih in prav toliko poletnih počitnic v naravi, in sicer zaradi mononukleoze. Poljski zdravnik še zdaj običajno prihaja v Vatikan in pregleduje papeža, vendar od njega ni mogoče izvedeti prav ničesar o zdravstvenem stanju cerkvenega poglavarja.

Tudi zdravnikov nasvet je spodbudil krakovskega škofa k poletnemu čolnarjenju na jezerih in k zimskim „belim dnevom“, kot jih je sam imenoval. Kot papež pa Wojtyla počiva običajno vsaj mesec dni v avgustu v letni rezidenci v Castelgandolfu pri Rimu. Smučanju se je odpovedal. Kot je nekoč rekel sam, se kardinalu ne spodobi, da bi slabo smučal, papežu pa se najbrž ne spodobi, da bi smučal kakorkoli. Tudi veslo za kanu in papeško pastirsko palico si je težko predstavljati v istem kotu.

Janez Pavel II. pa se tudi po atentatu ni odrekel intenzivnemu življenju in številnim potovanjem. To ne dela sivih las samo varnostnikom, ki so po atentatu še posebno pozorni.

Mnogi v Vatikanu mislijo, da papež pretirava. Janez Pavel II. zavrača očitke, češ da ga vod božja previdnost. Več obiskovalcev, s katerimi smo govorili v letu 1982/83, pa nam je povedalo, da je bil papež videti slab in utrujen, ko so se pogovarjali z njim.

Nekateri opazovalci mislijo, da je srečanje s smrtjo pustilo sledove v papeževi duši. „Rana, smrt, s katero se je gledal iz oči v oči, vse to ga je, kot kaže, umililo,“ piše Luigi Firpo v torinski „La Stampa“. „Nepriisljena ponižnost, neceremonialna prijaznost, naravnost, ki ne meji na dobrodušnost, vse to je obrusilo trde in prekipevajoče poteze in morda se je celo zagozumiril zaradi doživetega pretresa in zaradi tega ker se je papež zavedel velikanskih težav, katerimi se mora spoprijemati v vedno bolj posvetnem svetu in znotraj strukture, ki ga močno omejuje; sicer je njen absolutni vladar vendar ta struktura njegovo moč tako filtrira, da jo nazadnje mogoče docela oslabi.“

Karol Wojtyla na dan prvega obhajila

Italijanski kardinal Pericle Felici (zdaj že pokojni) polaga Janezu Pavlu II. okrog vratu volneni palij, šal, kot znamenje papeške časti, med umestitveno slovesnostjo 22. oktobra 1978.

Osebnó je Karol Wojtyla skromen človek in njegova skromnost ni narejena. V vatičanske dvore je prišel po konklavu v zlizani sutani ter s kovčkom iz umetnega usnja in platneno vrečo v roki. Njegovi okorni čevlji številka 44, narejeni po krakovskem kopitu, so štorkljajoče odmevali po položčenih hodnikih apostolske palače, ko je z dolgimi koraki hitel, da so ga njegovi sodelavci komaj dohitevali. „Potrebujem malo gibanja,“ je pripomnil, ko je jemal po dve in tristo penceh kratki. Vsako jutro še vedno telovadi, toda športu se je moral odpovedati, čeprav nerad.

Papežev delovni dan se začne zjutraj ob pol šestih. Janez Pavel II. spi, tako kot njegovi predhodniki, v vogalni sobi v vrhnjem nadstropju palače, ki gleda na trg svetega Petra. Njegova spalnica je poleg delovne sobe, iz katere vsako nedeljo opoldne pred molitvijo angelskega čaščenja spregovori vernikom, zbranim na ovalnem trgu, na katerem je prostora za 200.000 ljudi. Poleg tako imenovane redne splošne avdiencie, ki je na sporedu vsako sredo — poleti na trgu, pozimi v velikanski dvorani Pavla VI. znotraj vatičanskihi zidov — je to njegovo drugo redno srečanje z verniki oziroma romarji.

Odkar je bil Janez Pavel II. maja 1981 žrtev atentata, so mu na okno v delovni sobi, s katerega govori vernikom, namestili spodaj in zgoraj plošče iz neprebojnega stekla in med splošnimi avdiencami obiskovalce kolikor mogoče skrbno pregledujejo. Na potovanjih pa se zdaj sploh vozi v nekakšni zlati kletki iz neprebojnega stekla, ki se je je prijelo ime „papamobil“.

Toda prve dni po izvolitvi monsinjorjev, ki delajo v papeževem štabu, ni toliko skrbela njegova osebna varnost, ko so opazili, da je Wojtyla na široko odprl polkna na oknih spalnice. Bali so se, da ne bi kdo z močnim daljnogledom oprezal z bližnjega Gianicola; nemara kak fotograf, ki bi rad zaslužil premoženje s fotografijo papeža v pižami, tako kot se kdaj pa kdaj najde kak paparazzo, ki visi kot zrela tepka na drevesih okrog papeške letne rezidence v Castelgandolfu, v upanju, da bo zapazil papeža ob bazenu.

Kardinali in kurijski prelati, ki švigajo po hodnikih vatičanskih palač v elegantnih, po meri ukrojenih talarjih ali duhovniških oblekah, so si sprva začudeno ogledovali papeža, ki je plahotal naokrog z nekoliko zmahano sutano. Zdaj nosi tudi poljski papež elegantno ukrojena bela oblačila znanega krojača Annibaleja Gammarellija, bele čevlje in bele nogavice. Moral se je odpovedati marsikateri navadi iz Krakova. Dan ali dva po izvolitvi se je hotel vsprememstvu poljskega znanca s taksijem incognito odpeljati v mesto, vendar nista imela italijanskega denarja, zavedala pa sta se tudi, da bi ju ob vrnitvi prepoznali švicarski stražarji ob vhodu v vatičanske palače in škandal bi bil neogiben.

Toda v nekaterih pogledih je Wojtyla uveljavil svoje. Zimnico, na kateri sta spala njegova predhodnika Pavel VI. in Janez Pavel II., je dal podložiti z deskami, ker mu je bila premehka. Mali špiritni gorilnik, na katerem si je imel navado zjutraj skuhati čaj, mu je pri priči izginil z nočne omarice, vendar ga je osebni tajnik Dziwisz diskretno spet odkril in postavil nazaj na svoje mesto.

Tudi kuhinja je pri gostitelju Wojtyli pretežno poljska. Prvi dan je novi papež spravil v silno zadrego italijanske sestre, ki so imele dotlej na skrbi papeško kuhinjo, ko se je začudil: „Prečastite matere, kako pato, da danes ni testenin?“ Wojtyla se je bil med pogostim bivanjem v Rimu navadil na italijansko kuhinjo in testenine so mu bile še posebej pri srcu. Toda ko so mu naslednjega dne sestre pripravile špagete, so ga strežnice in monsinjor Caprio zgroženo gledali, kako jih je deset minut rezljal z vilicami in nožem, namesto da bi jih navijal na vilice. Za Italijane nekaj nezasišlanega. Tudi ko bi bili Italijani vedeli, kako malo da krakovski kardinal na vino, nemara ne bi bili glasovali zanj, pravil eden izmed Wojtyliovih poljskih znancev. Papež se zadovolji zvečer s kozarčkom ali dvema vodke, poleti pa mu prija čaša piva.

Kot piše uradni vatičanski dnevnik „Osservatore Romano“, papež zjutraj po vstajanju moli in

VAŠA ZGODBA

Naš natečaj za izvirno zgodbo izpod peresa bralcev Dolenjskega lista se je zaključil in komisija, ki je skrbno in vestno prebrala ter ocenila vseh prispelih 124 vaših zgodb, je po temeljitem razmisleku sklenila, da podeli prvo nagrado v znesku 2.000 din FRANCKI DULAR iz Novega mesta za spis „Moja sončna dolina“. Drugo nagrado v znesku 1.500 din prejme JOŽI PETRIČ iz Medvoda za prispevek „Vrni se, Marija“, tretjo nagrado v znesku 1.000 dinarjev pa je komisija prisodila FRANCU LUZARJU iz Gabrja za zapis „Moč vere.“

Knjižne nagrade prejmejo: PETER VOVK iz Kočevja, ANICA PIRNAR iz Šentjerneja, FRANCKA CIMERMANČIČ iz Stopič, DANIJEL ŠTIRN iz Novega mesta, ZDENKA LOGAR iz Mirne, MATEJA BOGOVIČ iz Artič, DARJA JORDAN iz Metlike, ALBINA KOMAN iz Kočevja, JOŽE KOVAČIČ iz Trbovelj in CVETKA ILOVAR iz Trebnjega. Vsi nagrajenci bodo seveda poleg nagrad prejeli tudi običajni honorar 300 din, ko bo njihova zgodba objavljena. Prav tako tudi vsi ostali, ki so nam poslali svoje prispevke. Žal je nagrad premalo za vse, ki bi jih zaslužili.

Skozi vse prihodnje leto boste lahko prebrali zgodbe na sredini Dolenjskega lista, tokrat pa nekaj najboljših objavljamo na tej strani.

MOJA SONČNA DOLINA

Jesen plameni v tisoč odtenkih. Prabitna energija večnih menjav struja skozme. Trga in cefra me po vročih poteh poletja tja do razgaljenih vonjav pomladi.

Na pot moram, takoj, v mojo sončno dolino. Skorajšnje zmrzali bodo ovile svet v sivino, vetrovi se bodo lovili med golim drevjem in ob poteh vodo ves dan čemele sence.

Oktoberkega jutra se odpravim po sledih preživetega v kraj, kjer me je življenje postavilo na trda tla spoznanja dobrega in zlega.

Oblačno je, a za Gorjanci se rahlo svetlika. Upam, da bo lep dan, čeprav se iz Krke vzdigujejo cunjaste megle. Nebo se pogreza niže in niže, ko ečem skozi mesto. Jasnina na vzhodu spretoči v sivo zavešo dežja. Na postaji v Centru izpod dežnika občudujem jesensko naravo tja do Portovala.

Suho zapiska motorni vlak. Z velikimi očmi pogleda iz predora in zdrsi na peron. Namehkem sedežu se udobno stisnem k oknu. Spominim se sajaste parne lokomotive pred desetletji. Rojster je takrat švigal mimo ozkih oken.

Dežuje. Skozi veliko okno se slika valovit tolenjski svet. Polja so pospravljena, ponekod kupi gnoja, zelene rebri sledovi nekdanjih njiv. Vlahne domačije v varstvu sadnega drevja, edke nove gosposke hiše, ki nekam motijo skladnost okolja.

V Trebnjem izstopim v pravi nali. Sprehodim se po urejenem peronu, pogledam za čas vrnitve in poklepetam z domačinko.

— A, v Dobrnič greste? Avtobus odpelje malo pred enajsto.

— Grem čez Grmado.

— V takem vremenu? Redko kdo še hodi gor ez.

Obrnem se proti gradu. Trebni vrh je zakopan v neglo. Ueberem bližnjico čez tračnice, preskričim jarek, poln kalne vode in splezam po zasaslem nasipu gor na cesto. Zastrim se v elegantne linije odcepa in priključka na avtomobilsko cesto. Premerim bencinsko črpalko ter otel s parkirišči. Skladnost oblik in urejenost rotorov me prevzame. Ko sem zadnjič šlatod, je ilo vse to le še skica na papirju. Iščem Temeico, v kateri sem si umivala blatno obutev ali pa e tam preobuvala in umazane čevlje spravljala grmovje.

Po nadvozu prečkam dolensko magistralo in e zagledam v trebanjski grad. Ni spremenil lica, leze vase, starost ga načinja. Zavijem na desno o nizkih hišah. Nekdaj so bila okna polna cvetja. li so pomrli tisti, ki so ga ljubili?

Krenem ob hosti mimo smučišča, ki se v široki oseki vzpenja po pobočju Trebnega vrha. Pot je ladka, prava cesta. Ne zaupam ji, da je prava, restopim na zmeččana zvožena tla. Zaidem na metišče. Torej je le prava ona bela cesta.

Vztrajno dežuje. Skozi tanko tkanino mi prši v ce. Upočasnim korak navkreber. Nasproti hitijo rivi potočki. Nekdaj je bil tod kotanjast kolovoz, repreden s koreninami.

Predam se užitkom trenutka. Svinčena debela ukev, orumenele krošnje listavcev, vmes temne ostave smrek. Veter poševno nosi odpadlo tije. Uživam v ritmu predsmrtnega plesa.

Mehko se odejajo tla, v koreninah čutim sokove za novo rast.

Mocneje začne deževati. Zahodnik mi dviga dežnik in bije v obraz. V takem vremenu se nisem hodila čez hrib. Oblizne me snop luči, ayto leze navkreber.

Pot zavije ostro v levo in se strmō vzpne. Za tem ovinkom bom stopila na čistino. Zmotila sem se. Od šumberške strani zavija veter čedalje močnejše. Zvija mi dežnik, z obema rokama se branim. Mrzel pot mi polzi po hrbtu. Srh me spreletava.

Grmada! se razveselim planjave na vrhu. V oči se mi natoči akvarel njiv na policah, košenic, grmovja na strmih mejah. Gruča domačij med drevjem. Priklenjen čuvaj se zaganja vame kot pred desetletji. Najbrž se vozi na isti verigi.

V vasi se cesta porazgubi po domovih. Naprej je kolovoz poln luž in mastega blata. Poberem nekaj češpelj in iščem varno stopinjo do kozolca tik ob poti.

Tu sem vedno počivala pred spustom. Naslonila sem se na late in odložila breme na tla. Stebri so zdaj betonski, srešnega napušča ni več.

V trenutku se elementarnasilar razbesni v vihar. Obrne mi dežnik. Zgrbim se v dve gube, dih mi zastaja. Mokra sem do kože, srce mi tedeni. Zajame me bivanjski strah.

— Zdaj pa imaš poezijo jeseni in idilo spominov! Kaj rineš na pot brez potrebe?

Nagonsko objamem glavo, se sklonim in kot klobčič zdvim čez goljavo na gozdno pot.

Po vsej širini dere kalna voda, le tu in tam štrli zlizana skala. Kar na slepo padam s hudournikom navzdol. Vihar je ostal gori, dež pojenjuje.

Ze sem na razpotju. Na Marencah se iz megle lušči spomenik žrtvam zadnje vojne. Obidem šipkov grm, prepoln koralno obarvanih plodov, in že se odpre dolina. Ustavim se.

— Moj Dobrnič!

A vse je v morju megle, le cerkveni zvonik se riše kvišku. Hrbet Lisca tja čez je črna gmota.

Bridkost mi zalije srce.

— Kako sem hrepenela po tebi, moja ljubljena dolina! Podoživeti sem hotela najlepši del moje-ga bivanja, pa te še videti ne morem po tej mučni poti.

Zaprem oči. Mokri lasje se mi lepijo čez obraz v redkih štrinah. Zdaj gledam s srcem kot Mali princ.

Megla se razmakne. Moja dolina valovi v bleščeči luči. Prijazne vasice mežikajo v sonce.

— Pozdravljena! Do konca ne bom pozabila vaših imen. — Mavrica v neskončni paleti jesenskih barv poje od šumberške strani preko Lisca do gozdov, Ostrega vrha.

Nahranim se s kruhom lepote.

Hrepenenje povesti peruti. Vrnem se v deževen dan in nadaljujem pot k dobrim ljudem.

FRANCKA DULAR

VRNI SE, MARIJA!

Tistega dne je deževalo, zato nisem mogla prekopati vrta kot sem se namenila prejšnji dan. Bilo mi je kar prav, saj se še nisem privadila delu po dolgi, mrzli zimi, ki nas je obdala z obilico snega. Šele pred nekaj dnevi se je toliko otopilo, da so drevesa pognala prve liste ter so se plaho začele oglašati ptice. Spomladi sem vedno tako utrujena, da ne morem pričeti z delom, čeprav je polje že klicalo in so se sosedje jezili. Balo so se, da bo moj plevel prišel tudi nanjihova polja. Toda kaj so vedeli sosedje o mojem počutju, o moji nesreči, ki se je začela preteklo poletje ter me spremljala vso zimo. Tudi sama sem nekako otopela, nisem več uživala ob malih radostih kot doslej, nenadoma sem začutila, da je življenja za mene konec.

Marija je odšla. To mi je ponavljal veter, ki je vel po krošnjah dreves, ponavljala so mi klopotajoča

kolosa viaka, ki je vsakih nekaj minut peljal mimo nje, ponavljali so mi sosedje, brez besed, vendar s pogledi, ki so bili zgovornejši od besed.

Da, Marija je odšla. Nenadoma. Lansko poletje je pobrala vse, kar je lahko odnesla v velikem očetovem kovčku. Poklicala je taksi, s čimer je vznemirila vso vas, naložila svoje stvari in se odpeljala, ne da bi se poslovila od naju. Še zdaj vidim njene dolge, mehke, svilnate lase, kako so zavihrali v vetru, njene lesketajoče se oči ter nežno zardela lica, v pričakovanju novega, vznemirljivega življenja.

Nič ni pomagalo. Zbolelo je toliko bolj, ker je prišlo tako nenadoma. Nobenega znaka, nobenih nesoglasij ali celo preprirov, ki bi dali vsaj malo slutiti bližajočo se nevihto. Kajti če bi lahko udarec vsaj malo pričakovala, bi se nanj pripravila in ga lažje prenesla.

Marija je najina edinka. Tisto poletje je končala srednjo šolo. Bila je odrasla, čeprav se nisem mogla sprijazniti s tem. Vedno je hodila z nama, nikamor, razen v šolo, ni šla sama. Včasih, ko zvečer nisem mogla zaspati, sem premišljevala, da to ni prav. Danes živi mladina drugače kot v naših časih. Morala bi jo pustiti živeti njeno življenje ali ji vsaj malo pomagati, da bi se osamosvojila. Midva pa sva jo, priznam, celo zavirala. Nešteto krat ji nisem dovolila oditi s prijateljicami na kratek klepet, češ da imamo toliko dela na polju. Pa nismo imeli prav nič več polja kot sosedje, ki so si po delu zvečer privoščili kozarček ob klepetu in obujanju spominov.

Verjetno je iskrica upora tlela v njej že nekaj let, pravzaprav vse od malega, ko svajji ssilo zadušila upornost, s katero je poizkušala pokazati svojo voljo. Tlela je skozi vsa šolska leta, v katerih sva ji nenehno ponavljala, da za dober red ne zasluži pohvale ali celo nagrade, ker se uči zase, za svojo lepšo bodočnost. Kaj bi naju stalo, če bi, kadar je vsa zaračea prinesla odlično spričevalo, pokazala vsaj zadovoljen obraz. Prepričana sem, da popolne prekinitve ne bi bilo in če bi že odšla, nama bi dala roko prijazno v slovo in bi se vračala domov. Nekoč morda za vedno.

Mož je odšel takoj za njo z izgovorom, da jo bo poiskal. Nazaj ga ni bilo. Na pomlad sem slišala, da si je poiskal priložnostno delo v mestu, delain poviva. Domov ga ni bilo, niti sene oglasil. Zdaj bi morala poiskati krivdo v sebi. Poizkusila sem, vendar ne gre. Vse življenje sem obema poizkusila dati, kar sem največ mogla in dvomim, da sem sama kriva za polom.

Spet je močnejše zavel veter ter prinesel dežne kaplje prav do okenskih stekel. Morala bi biti pomlad, vendar me zebe. Zebe od osamljenosti in skrbi.

Ne pogrešam moža. Če se ne želi vrniti, ga ne morem prisiliti. Dovolj izkušenj ima, da bo znal živeti svoje življenje. Pogrešam pa Marijo. V njenih letih človek z lahkoto zgreši pravo smer in zavije na krivo pot. Zato vsa v skrbeh dan za dnem gledam po poti v daljavo z meglenim upanjem, da bom nekoč zagledala njeno drobno postavbo na poti proti domu.

MARINA

MOČ VERE

Čudodelna voda v Lurdu (v Franciji, da bi kdo ne mislil na onega pri Šentjerneju) pa atomské toplice v Podčetrtku ne pomenijo nič proti zdravilom, ki jih je dajala po vsej okolici znana domača „zdravnica“, poznana pod imenom baba z Gomile.

Sestrična moje matere, Klara, je bila, kakor je ugotavljal njen mož Francelj, „na smrt“ bolna in to večkrat, nekako plansko. Tistega poletnega večera mi je mati povedala, da pa je zdaj s Klaro konec, če ne bo nujne pomoči. Pomaga ji lahko le še baba z Gomile. Potem mi je rekla, naj naredim „človeško delo usmiljenja“ in grem naslednji dan namesto njenega moža po zdravila. Za tako pot

sem bil takoj pripravljen. Rad bi tudi videl tisto žensko, o kateri se je toliko govorilo.

Ko sem se zjutraj oglašil pri Klemenovih, kakor se je reklo pri hiši, so me že pričakovali. Tam je bilo zbranih več babnic, ki so bile sosede ali pa sorodnice. Klara je ležala in buljila nekam odsotno. Predlogi za uspešno zdravljenje so kar padali. „Na Brezje se zaobljubi,“ je predlagala prva. „Bomo videli, če bodo pomagala zdravila,“ je ugovarjala druga. Francelj, ki je imel (vsaj na videz) svojo Klaro rad, čeprav ji je večkrat očital, da je njena krivda, ko ni naraščaja v hiši in da je prav zato vedno bolna, ni rekel nobene. „V božjo pomoč se moramo podati,“ je poudarjala najstarejša, ki je sedela pri peči. Ko sem dobil nekaj drobiža za potne stroške in še enkrat toliko za zdravila, mi je mati izročila v papir zavito stekleničko, z naročilom, naj jo dam babi. Drugo, prazno, pa, da bo za zdravila.

Po dobri uri hoda, sem prišel na Tolsti vrh, kjer sta bili takrat gostilna in mesarija. Tu sem se hotel najesti in napiti in sem tudi se okrepčal. Gospodinja je hotela vedeti, kam da grem. Ko sem ji povedal, kam sem namenjen, se je pojavil še njen mož, in z njim stari očanec. Moral sem ponoviti, kam grem in po kaj. „Jaz sem bil tudi že pri tisti babi, ko me je naučil revmatizem,“ je začel pripovedovati gospodar. „Tudi jaz jo dobro poznam,“ je dodal očanec, potem pa nadaljeval: „Takrat smo bili trije hkrati pri njej. Neka ženska, ki jo je v vampu nekaj dajalo, mene je tiščalo v prsih, oni drugi pa je stokal, da ga trga po ušesih. Zdravila smo dobili vsi enaka: kuhan janež.“ „Meni je dala tudi neko pijačo, da bi tako pregнал revmatizem,“ je povzel besedo gostilničar. Udaril je po mizi, kot bi hotel prebiti resnico. „Samo s sempirjem sem se pozdravil. Staraga je poparila, dala v vrečo in ko sem se spotil, je pomagalo.“

Pot se je nagnila proti Gracarjevemu turnu, skozzi kostanjev gozd. Mah je bil kot perzijska preproga. Kdo bi si v tem hladu in na mahu ne provoščil počitka!

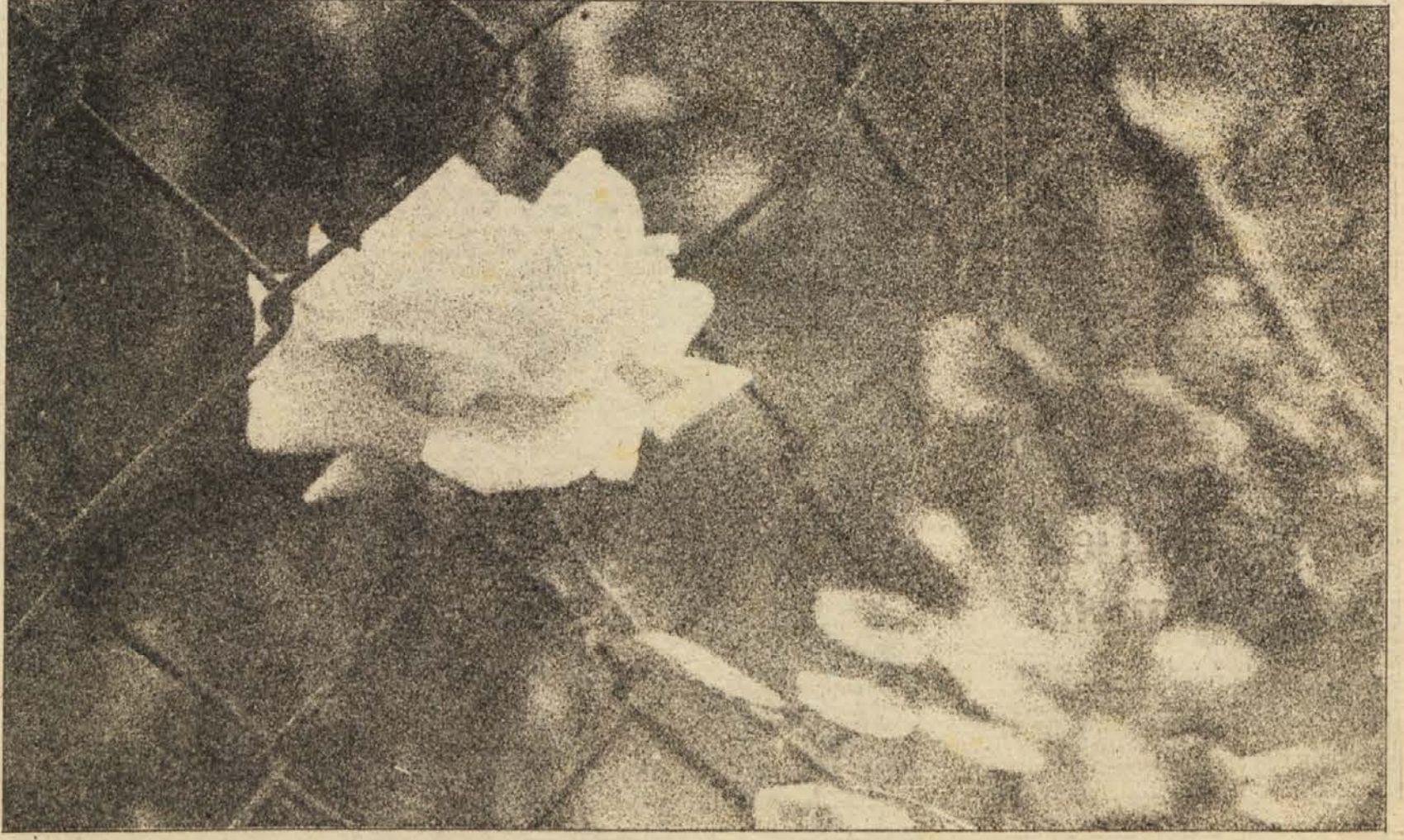
Ko sem se prebudil, je bilo sonce že nad kočevskimi hribi. Bil sem zmeden. Ali naj grem, kdaj se bom vrnil? Do Šentjerneja bi še prišel in za dne tudi nazaj, toda kje je še Gomila. V papir zavito stekleničko, v kateri je bila Klarina voda, sem vrgel v grmovje. Spodaj pod potom, je bil sod vode za galico; to sem ugotovil po barvi, ki je bila malo modra. Natočil sem stekleničko in jo mahnil domov.

Ko sem se vrnil, je bila že noč. Mati, ki je bila menda ves dan tam, je kozarec z „zdravili“ malo pomajala, pogledala proti svetilki, ki je visela pod stropom in ugotavljala, kakšna naj bi bila in iz česa narejena ta „zdravila“. Radovedne so bile tudi druge ženske, ki so menda teže čakale moje vrnitve kot pa Klara.

„Kaj je rekla baba?“ je bilo prvo vprašanje. „Nič“, sem bil skop in tudi iskren. „Je bilo zadosti denarja?“ je skrbelo Franceljna. „Ravno prav,“ sem prikimal. „Kako naj dajemo zdravila?“ je bila radovedna moja mati. Zdaj sem se zdrznil. „Trikrat na dan po eno žlico,“ sem prepričljivo odgovoril. „Pa pred jedjo ali po jedi?“ je skrbelo ono najstarejšo. „Ni nič rekla,“ sem povedal po pravici. Mati je malo pomajala kozarček in trdila, da se tako mora narediti, da se lahko vse zmesi, ki so notri, dobro pomešajo. Nalila je te kalne vode v žlico, bolnici privzdignila glavo in ji žlico potisnila v usta. Ustrašil sem se tako, da sem čutil, kako mi bije srce. Kaj bo, kaj bo...? Olajšanje pa sem čutil, ko je Klara z roko potegnila od vratu po prsih in dahnila: „Kako me hladi!“

Ko sem naslednje jutro gnal živino napajat, sem od daleč videl ob potoku Klaro, ki je zajemala vodo. Najprej sem mislil, da je prikazen, če je bila ponoči slučajno umrla, ko pa sem se približal, sem bil tudi jaz vesel kakor ona. „Hvala ti, da si mi prinesel tako dobra zdravila. Samo še enkrat sem jih ponoči vzela, pa poglej, kako mi je pomagalo.“

FRANC LUZAR

obzorja

iz izložbe

prebrali smo

boleče slovenstvo

Med letošnjimi slovenskimi knjižnimi novostmi je zagotovo še posebej zanimiva knjiga iz založniškega programa Cankarjeve založbe, „Tržaški mozaik“ Borisa Pahorja. To je delo, ki bralca ne pusti hladnega in neprizadetega. Vznemirja ga, razjezi, pretrese, a tudi razžalosti.

Avtor je delo podnaslovlil „Izbor občasnih zapiskov“. Res gre za obsežne dnevniške zapise, v katerih se, kot je v tej zvrsti običajno (postaja pa zelo zanimiva za naše založništvo in najbrž tudi za bralstvo), mešajo esejijski elementi z dokumentarnimi in mestoma s čisto leposlovnimi. Pahorjevi zapisi, ki govore o Trstu, Tržčanin, njegovih prijateljih in znanjih, premišljevanjih o literaturi in umetnosti, o poto-

vanjih po Franciji, Kataloniji, Italiji, o spominih, se kot glavno izhodišče in kot osnovna preokupacija izrisuje slovensko narodno vprašanje, ki ga pisatelj vidi v luči pripadnika ogrožene slovenske manjšine. Tako Pahor čuti vprašanje slovenstva mnogo bolj usodno in hkrati čistje kot identiteto človeka, kakor pa to čutimo Slovenci v

Jugoslaviji. Odrežanost slovenskega življa od matice, njegove neuresničene zahteve in pravice, boj za priznanje ter zaščito materinega jezika, vse to v Pahorjevem pisanju daje močnejši poudarek čutenju slovenstva in seveda daje ton in barvo mnogemu razmišljanju v „Tržaškem mozaiku“.

„Umsko in čustveno prost v izpovedovanju svoje resnice“ je Pahor „izpovedovalec svojih misli in čustev in doživetij“, ker ga prav to v slovenstvu namenjenem izpovedovanju čvrsti v pristnosti, kateri je najbolj zavezan. Rodna bit, ki ji je kot tržaški Slovenec globoko zavezan, mu narekuje poseben odnos do zgodovine, umetnosti, matične domovine in vsega, kar se v nji dogaja. Prost vsakršnih notranjih zavor piše in izraža svobodno misli in občutja, ki našemu bralcu v matični domovini morda zvane heretično. Pahorjeve „obsodbe“ slovenskega političnega vodstva, ki da je premalo narodnostno usmerjeno, njegovo zanikanje literarne avantgarde, ki da se odmika osnovnim zahtevam slovenskega slovenstva, kritični pogledi na marksistično pojmovanje naroda in njegovega konca, vse to bralcu tu in tam zveni heretično, ker pač ni vajen, da lahko kdo kaj slabega ali drugačnega misli in zapiše o našem sedanjiku, ki je vendar v primerjavi z vsemi obdobji zgodovinskega obstoja slovenskega naroda najvišja stopnja v narodnem samouresničevanju.

Toda tudi takšni glasovi, ki so tu in tam nepremišljeni in zgrešeni v sodbi, so za nas pomembni. Če drugega ne, silijo bralca v aktivnejši miselni odnos do stvarnosti, v preverjanje sprejetih resnic, v ponovno okušanje slovenstva in ne nazadnje v moralni premislek o tem, kje je naša človeška solidarnost, če za naše rodne brate, ki jih je krivična meja odrezala od nas, tako malo vemo, če jih prepuščamo njihovi (izgubljeni?) borbi, če jim namesto narodne čvrstosti kažemo mlahavo, neodločno in indiferentno narodnostno zavest. Potem so tudi naše

siceršnje proklamirane in na veliki zvon obešene solidarnosti le prazna poza, mi pa smo le samozadovoljni egoisti.

Zaradi tega je Pahorjeva knjiga žalostna.

M. MARKELJ

pregelj— pisatelj in človek

V letu, ki se izteka, smo med drugimi obletnicami manj opaženo praznovali tudi stoletnico rojstva slovenskega pisatelja Ivana Pregljeja, pisatelja, ki je več desetletij ostal v senci pozornosti, odrinjen na obrobje slovenske književnosti, čeprav si tega s svojo izvirno ustvarjalnostjo nikakor ni zaslužil. Šele novejši čas je z manj dogmatičnim pojmovanjem umetnosti kot množice stilnih in miselnih tokov odkril vrednote Pregljevega pripovedništva in njegovo visoko mesto med slovenskimi literarnimi ustvarjalci.

Ta čas je vsem, ki jih zanima ta slovenski pisatelj, na voljo dvoje novosti, ki ponujata dvoje različnih pogledov na Pregljeja. Prva je izbor najboljših Pregljevih novel, ki je pod naslovom „Thabiti kumi“ izšel v knjižni zbirki Kondor pri Mladinski knjigi. Izbor je pripravil Marjan Dolgan in ga tudi opremil s spremno besedo ter opombami. V knjigi je predstavljeno Pregljevo krajše pripovedništvo, s katerim pa je pisatelj ustvaril svojim najboljšim romanom enakovredne umetnine. V novelah, kot so „Thabiti kumi“, „Matkova Tina“ in „Regina Roža ajdovska“, je Preglej dosegel vrh svojega „stilnega artizma“, s katerim dosega „posebne estetske in pomenske učinke, kakršne zama iščemo pri drugih slovenskih pripovednikih“ (Dolgan).

Drugačen pogled na pisatelja, ne iz njegovega dela, se bralcu ponuja v knjigi „Moje oče“, ki jo je napisala pisateljeva najmlajša in danes edina še

Za razliko od prejšnjih let, ko se je trudila, da je svojo redno knjižno zbirko izdala na sam dan Prešernovega rojstva (3. decembra) ali vsaj zelo blizu tega datuma, je Prešernova družba letos po hitela in šest knjig predstavlila že sredi novembra na slovenskem knjižnem sejmu.

Prešernov koledar za 1984. leto je opremljen s slikami Iva Šubica, po zapisih ob smrti F. Kimovca—Žige in M. Kranjca pa je v nad 200 strani debelo knjigo uvrščenih še veliko besedil, po vsebini na moč raznovrstnih. Velja opozoriti na pogovor z V. Tomšičevo, ki ga je opravila A. Puharjeva, o Socialistični zvezi kot naši matici piše F. Šetinc, boj Slovencev v Italiji za zaščitni zakon je razčlenil L. Kante, čigar je tudi besedilo o tamkajšnji kulturno gospodarski zvezi. „Od Luthra do Trubarja“ je naslov zapisa F. Gestrina. S. Sitar je opisal izmerjeno središče Slovenije, A. Radovan prizadevanja za skrajšanje delovnega časa v svetu, P. Schauer pa t. i. genski inženiring. V več zaokroženih poglavjih je D. Benko podal kroniko 1983. leta, sicer pa koledar prinaša še več zapisov, ne nazadnje tudi veliko literarnih vložkov, bodisi pesniških (J. Menart, M. Kravos) ali proznih (M. Mihelič, M. Šega, J. Vipolnik, M. Mikeln).

Kot pisatelj si Louisa Adamiča z vsvo pravico lasti ameriška književnost, nič pomenljivega o njegovem življenju in delu pani mogoče doreči brez upoštevanja Adamičevih „korenin“, ki so pognale na Slovenskem. Zdaj imamo priložnost Adamiča spoznati tako rekoč iz prve roke, skozi pripoved njegovega brata Franceta. Ta v knjigi „Spomini in pričevanja o življenju in delu Louisa Adamiča“ podaja vrsto osebnih, a hkrati tudi dokumentarnih pogledov na to, kako je spremljal bratovo življenjsko in delovno rast in preobrazanje v tuji deželi, sploh pa Louisoovo nenehno vračanje v prvotno domovino, kateri je posvetil dober del svojega pisateljskega dela.

Podoba slovenskega izseljenstva je v glavnih črtah razvidna tudi iz pripovedi Ivana Dolenca. „Za dolar človečnosti“ je naslov njegove knjige: besede, ki ga navsezadnje lahko označimo tudi kot roman, občuteno razkriva vso tragiko človeka, ki se odpravil na tuje in pri vračanju v novo okolje, kjer je o vsem odločil samo denar, dobival zvečine trde udarce in slednjič spoznal, da je rodna domovina nezamenljiva.

Za današnjega slovenskega bralca je okolje, v katerem se odvijajo zgodbe, ki jih je pisateljica

Nada Kraigher zbrala v knjižnici „Iz moje tržaške mape“, tudi tujina. Pisateljica pa na nekda slovensko obmorsko mesto priklepajo nepozabni spomini na otroštvo, to je v marsičem zaznamoval njen oče, pomorščak, ki je znal otrokom z besedami pričarati številne dogodivščine iz širnega sveta. Na te je Kraigherjeva navezala lastne mladostne doživljaje, tako zastavljene svojevrstne spomine pa je z risbami opremila Tinca Stegovec.

V povesti „Jesen v Soteski“ je Mjmi Malenšek literarno prenetla življenjsko pot kmeta in žagarja, partizana in slednjič upokoje nega gozdarskega delavca. Temu ni bilo vseeno, ker je propadala domačija, vzroke za to je najdeval pri sebi in drugod, celo v velikih zgodovinskih in družbenih premikih, ki so povzročili, da so se ob tovarnah širila mesta, praznile vasi, pokončni kmetje pa ostali na robu dogajanja.

Za nagradno knjigo zvestim proročnikom pa je Prešernova družba za letošnji pripravila slovenski prevod (ta je delo Janka Modra) „Petrijinega venca“. To je roman, za katerega je srbski pisatelj Dragoslav Mihailović pred leti prejel Andričevno nagrado, poznavalci pa pravijo, da je v povojni jugoslovanski književnosti malo knjig, ki bi tako človečansko pristno govorile o usodi preproste ženske, kiz ljudsko modrostjo in silno voljo prenaša tegobe, s katerimi ji ne prizanaša življenje.

D. R.

živeča od njegovih sestero otrok Bazilija Pregelja. Z visoko kultiviranim jezikom in precejšnjo pisateljsko spretnostjo

Pregljeva zloga drobne kamenčke spominov na svojega očeta v zanimivo in pretresljivo podobo tega slovenskega razumnika, pisateljskega garača, pregnanca in nerazumljenega

ustvarjalca. Iz vse knjige diha topla ljubezen in iskren odnos do očeta, razkrivajo se nekatere podrobnosti iz pisateljevega življenja in izrisuje se vzdušje čustveno in intelektualno bogate Pregljeve družine. Bazilija kaže očeta predvsem v njegovi človeškosti, s čimer torej daje bralcu zelo pomembna vedenja, kakršnih sicer ne more pričarati nobena z dokumenti preplavljena razprava. Knjigo, ki je izšla pri Cankarjevi založbi, plemeniti tudi izbor reprodukcij slik pisateljevega sina Marija Preglja. Obe knjigi, ki ne predstavljata večjega finančnega odteglaja za žep običajnega ljubitelja slovenske književnosti, se tako lepo dopolnjujeta in sta resnično vredni, da se ju človek prej ali slej loti.

M. MARKELJ

papež karol vojtyla

Pri Cankarjevi založbi je izšla knjiga „Papež Karol Wojtyła“, ki jo je napisal Andrej Novak, dopisnik Dela v Rimu. Novak skuša v orisu osebnosti Janeza Pavla II., na osnovi njegovih besed in dejanj ter na temelju odmevov, ki jih vzbuja papežovo delo tako v katoliškem svetu kot tudi zunaj njega, predstaviti prva leta Wojtyłovega pontifikata in izluščiti osnovne smernice, ki so ga vodile doslej in ga

bodo verjetno tudi v prihodnje. Pisec je v dnevnem in revijalnem tisku, v knjižni publicistiki ter v pogovorih z ljudmi, ki dobro poznajo Vatikan, papežovo delo, nekateri pa tudi Janeza Pavla samega, zbral pričevanja in mnenja o tem, kako se papež loteva naloge, ki si jo je zadal: okrepiti današnjo Cerkev v zgodovini krščanstva in zgodovini sveta.

Kot pravi Andrej Novak, njegova knjiga ni strokovno delo, niti nima pretenzij, da bi dajal dokončne ali splošno veljavne ocene. Seveda pa ne gre za nevtralno besedilo. Novak ponuja bralcu svoja razmišljanja, hkrati pa mu natrosi dovolj podatkov in iztočnic za samostojno presojanje in razumevanje tega papeža, ki je — ne glede na to, na kateri konec se postavimo — zagotovo ena najvidnejših osebnosti našega časa.

Janez Pavel II. je namreč karizmatičen voditelj neomajnih prepričan, ki vzbuja na eni strani slepo zaupanje, na drugi pa ostre očitke. To ne olajšuje ocene njegovega dosedanjega dela, še posebej, ker je naloga, ki si jo je zastavil, zelo dolgoročna. Petlet za papeža, ki je takoj oznanil, da vodi Cerkev proti obzorjem leta 2000, ni veliko. Kaj bi ostalo po Karolu Wojtyli, če bi se danes umaknil s cerkvenega vrha?

Iz pričujoče najave je lahko spoznati, da gre za zanimivo branje, po katerem bo posegel vernik in nevernik, intelektualc in preprost človek. Andrej Novak je bleščeč pisec, svoj stil je izbrusil med dolgoletnim ukvarjanjem z novinarstvom. Knjigi publicistični prijem prav nič ne škodi, rekli bi, da ji je celo v korist. Razmišljanje o osebnosti Janeza Pavla II., papeža, „ki zna mojstrsko voditi množice tja, kamor mislijo, da hočejo iti“, človeka, ki je na čelu 784 milijonov katolikov, bo tako seglo v širši krog in v več plasti. Delo „Papež Karol Wojtyła“ namreč ni samo knjiga o današnjem poglavarju katoliške cerkve, ampak tudi poskus opisa podobe današnjega sveta.

V današnji Prilogi objavljamo iz knjige krajši odlomek.

M. BAUER

svet poezije, poezija misli

Zadnje mesece se v „Novolesu“, glasilu straškega lesnega kombinata, stalno pojavlja tako imenovana „Pesniška delavnica“, literarna rubrika, ki jo s svojimi pesniškimi izdelki napolnjujejo člani tega kolektiva. Do zdaj se je v njej zvrstilo šest imen, kaj več pa

jih bržčas ne bo, saj pisanje verzov tudi v Novolesovih tozdih ni in ne more biti množičen pojav. Preprosto zato, ker pesnikovanje ni obrt, ki se je lahko naučiš pri mojstru, marveč moraš smisel zanj prinesiti na svet.

Pesmi nastajajo iz različnih pobud in spoznanj, razkrivajo avtorjev miselni in čustveni svet, njegovo duhovno bogastvo in čisto na koncu tudi njegov odnos do same poezije. Z vsem tem se srečujemo tudi ob prebiranju „Novolesove“ „Pesniške delavnice“, ki je bralcem ponudila v več ozirih zanimiv cvetober. Ne moremo sicer trditi, da pišejo Novolesovi pesniki same visoko vredne umotvore, saj njihovim izdelkom še marsikaj manjka, zlasti nekaterim, lahko pa ugotovimo, da je zelo raznolik njihov intimni svet, od koder zajemajo.

Po načinu upesnjevanja in pesniškem izrazu se avtorji med seboj zelo razlikujejo. V tem pogledu izstopajo pesmi 24-letne Milene Medic, administratorke v Novolesovi komercialni službi. Že bežno lahko ugotovimo, da je ta pesnica najdlje od vseh, ki se preizkušajo v sodobnem slogu. Ne toliko zaradi zunanje oblike svojih verzov, bolj zavoljo samega pesniškega tkiva, vsebine. Slednja ni nič kaj svetla, optimistična. Pesnično občutenje sveta je prepreženo s starahom, zato se zapira v svoj miselni svet, ki pa ni preprost. Je tudi težko dostopen, na trenutke celo hermetičen.

„Sama se tega še kako zavedam,“ pravi Milena, „vem pa, da je to del mene, kakršna sem zdaj. Morda bom kdaj kasneje zlezla iz te kože, čeprav ne verjamem, da povsem. Se vedno se bom zapirala v svet misli, ker se samo v njem počutim povsem svobodno in resnično. Iz tega izhaja tudi moje pojmovanje poezije. Čami svet, ki mu pravimo poezija, je zame poezija misli. Šele takrat, ko so misli o nečem zgoščene, medsebojno

prepletene, samostojne in vendar le vezane ena na drugo, lahko kaj napišem. In temu pravim pesem. Seveda ne pesem v tradicionalnem pojmovanju, ko je na prvi pogled vse jasno in razumljivo, pač pa nekaj, kar hoče biti skrivnostno in v njem lahko uživaš, če se mu ves predaš. Nočem reči, da sama že zmorem vse to, pač pa, da tako dojemam poezijo.“

Je pisanje Mileni muka ali radost? „Radost je samo nastajanje pesmi,“ odgovori. „Radostni so tisti trenutki, ko se začne misli gostiti v zavesti, ko nastopi njih prečiščevanje. Pisanje je le opravilo, brez katerega pač ne gre, ena od nujnih faz, da pesem sploh pride na papir. Vse drugo, tako je pri meni, nastopi prej, med tako imenovanim ustvarjanjem. Vselej pa me je najbolj strah trenutka, ko odložim pero in imam pesem za napisano. Postanem neznanško vznemirjena. Zato, ker pride tisto, da si dal na papir le drobec, okrušek gmote, ki bi jo moral upesniti.“

Ali postane pesnik razočaran sam nad sabo? „Ne vem, če to lahko imenujem razočaranje, ni pa prijetno. Obsede te drugačen občutek kot takrat, ko napišeš slabo pesem in se tega zavedaš. S tolažbo, češ da ni še nič zamujenega, da imaš dovolj časa, v takem primeru res ne veš kam. Navdih pride ali ne pride, slab občutek pa ostane.“

Milena veliko piše. O tem so se že lahko prepričali uredniki „Pesniške delavnice“ in tudi člani novomeškega literarnega kluba, s katerimi se Milena druži od ustanovitve. Tudi za prihodnje je več in bolje delati, bolje služiti pesniškim muzam, njeno glavno vodilo. „Če hočem kaj doseči, se moram še veliko naučiti. Učiti se in spoznavati življenje. Pisati iz življenja,“ pravi Milena. Iz življenja kot takega ali iz življenja misli? „Vseeno, iz življenja pač,“ odvrne.

I. ZORAN

OBRAZI

ŽIVETI Z ODPRTIMI OČMI

V pogovoru s človekom, ki je videl svet z odprtimi očmi, pogledal mnogim ljudem, ki jih je srečal, globoko v dušo in jih spoznal, ki je sam oblikoval ta svet in občutil mnogo njegovih lepote pa tudi grenkih tegob na lastni koži, ki je kljub osmim križem na plečih še vedno telesno in duševno čil in mladostno dovteten za vsa dogajanja okoli sebe, se ti odpro nova obzorja, v katerih je čas in ljudje v njem eno samo valovanje in so posamezniki in posamezni dogodki le drobni kamenčki v skrivnostnem mozaiku, ki mu pravimo življenje. Kateri od teh kamenčkov je bolj pomemben, to je težko ugotoviti, saj bi brez vsakega bila končna podoba nepopolna, spomin, ta nezvesti človekov prijatelj, pa vrže luč zdaj na tega zdaj na onega. Zvesto živčemu človeku so zvesta le spoznanja, ki so v mnogih izkušnjah postala njegovo merilo za presojo o dobrem in zlem, in kdor jim je zvesto sledil, lahko reče, da je živel pošteno.

„Veliko sem se klatil po svetu in lahko rečem, da sem se naučil presojati ljudi“, pravi Jože Moškon, ki se je sedaj, ko čaka na svoj osemdeseti življenjski jubilej, le umiril v svoji oazi ob Trdinovi cesti v Novem mestu. V nekaj urah sva prehodila njegovo življenjsko pot in se zavrtele v vrtincu časa. Naglas ga izdaja, da ni slovenske gore list, pa vendar: oče je bil Gorenjec, mati iz Podsrede. Ko si je mladi gorenjski tkalec v Veliki Gorici pri Zagrebu osnoval družino, je ta postajala vse številnejša. Dvanajst otrok je štela in Jože ali Jozo, kakor so ga klicali takrat doma, je najmlajši in edini še živeči med njimi. In že mi v nekaj minutah razgrne pred sabo podobo Velike Gorice izpred prve svetovne vojne, njene ljudi in živahno dogajanje v kraju, ki mi je bil dosedaj povsem nepoznan. Bil je to kraj veleposestnikov, plemenitašev, kmetov in revežev, kraj velikih živinskih

sejmov, na katere so prihajali Slovenci, Hrvatje, Bosanci in Madžari, kraj, v katerem je bilo sedem slovenskih gostiln. Tudi Jožetov oče je odprl gostilno, v kateri so se zbirali domačini, sejmarji in sezonski delavci celo tam iz Slovaške. Domačini so pili in jedli največ na kredo, saj je bilo v kmečkem žepu le redkokdaj več gotovine, ko pa so prodali pridelek ali živinče, so poravnali dolgove. Na ta način oče s tako veliko družino seveda ni obogatel in Moškonovi otroci, čeprav gostilniški, so okusili več sirote kot pa dobrote.

Jože se je izučil za čevljarja in temu poklicu je ostal zvest vse do upokojitve. Čevljarstvo kopito ga je spremljalo po Slavoniji, Bosni in različnih mestih Hrvatske. Kot mlad in razgledan proletarec je okusil, na kateri strani sta moč in oblast. Tako je prišel leta 1926 v Sisak ravno v času velikega štrajka. Udeležil se ga je in bil kaj hitro na cesti in brez posla. Nekako se je tam le pretolkel nekaj let, potem pa ga je pot za kruhom peljala v Zagreb, Sibenik in Split. Tu je ostal dlje časa, saj so bile razmere kar ugodne in dela ter zaslužka je bilo dovolj. Ko pa so se po gospodarski krizi stvari zaostrile, so delavci zopet dvignili svoj glas in Jože je, ožigosan že od prej, izgubil delo in bil izgnan. Tako se je znašel v Križevcih, kjer ga je prijatelj, novomeški vrtnar Janez Medle, ki je tedaj vrtnaril na kmetijski šoli v Križevcih, napotil v Slovenijo. Tako je leta 1936 prišel v Novo mesto, potem je bil še v Grosupljem, po razpadu stare Jugoslavije pa je prišel zopet v Novo mesto, kjer je že prej spoznal svojo sedanjo ženo Francko. Po vojni sta imela s Francko vsak svojo obrt: on čevljarstvo, žena pa šiviljsko. Nič ne skrivata, da sta imela veliko težav, saj je bila uradna družba do obrtnikov še veliko bolj nenaklonjena, kot pa je sedaj, vendar sta z vestnim in poštenim delom prebrodila vsa nasprotovanja. Tako sta si prislužila tudi pokoj.

Francka in Jože imata še sedaj, ko sta že precej let upokojena, dovolj dela. Hiša s skrbno urejenim vrtom in vinograd na Trški gori jima nudita veliko veselja, k sreči sta še kar pri zdravju in sta delu kos, rada pa se posvetita tudi branju. Jože tudi veliko premišlja o svojem življenju, včasih ga prime, da bi napisal spomine, pa kaj, ko ne more zdržati pri miru. Raje, kot piše o življenju, na glas pomodruje o njem: „Življenje ne sme biti samo rožnato, malo trnja mora biti, da človek čuti, da je, da se preizkusi. Včasih je bilo vse bolj skromno, vendar smo otroci živeli zdravo. Ni bilo čokolade, ne lizik. Če si kdaj dobil kos belega kruha ali kifelj, si bil zelo vesel. Hodili smo zašiti, in en par čevljev na leto smo imeli. Če so zazijali, smo pa kar pri čevljarju počakali, da jih je zašil. Seveda je sedaj marsikaj boljše, kajti včasih ni bilo niti za moko ali sol.“ In ko tako Moškonov Jože premišlja nazaj, mu kar sama od sebe pride na jezik pesem, ki so jo prepevali slovaški dninarji v njihovi gostilni tam nekje v začetku tega stoletja. Zrecitira jo v čisti slovaščini — in ni kaj reči, dober spomin ima takele na pragu osemdesetih.

TONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV

SVEČE GREDO ZA MED

Ko smo Slovenci spoznali, da tako kot ostalim Jugoslovanom tudi nam ne bodo prizanesli z redukcijami električnega toka, smo začeli množično kupovati petrolejke, svetilke na baterije in plin, ponekod pa je zmanjkalo celo sveč. Takrat si je kateri izmed kranjskih Jančev, ki je zaman iskal kakšno bolj zanesljivo svetilo, kot je žarnica, nemara dejal: „Ko bi imel doma vsaj delavnico s svečami! Vsaj v času odklopov električnega toka bi bil preskrbljen.“

Čeprav v metliški občini doslej redukcij še ni bilo, pa, četudi le zaradi preventive Popovičevi s Hrasta pri Suhorju s takšnimi pobožnimi željami ne brskajo po trgovinah za svečami. Popovičevi imajo namreč doma delavnico sveč ali točneje: Ljubica izdeluje steno za sveče, mož Janko pa sveče.

Začelo se je pred petnajstimi leti, kosta Ljubica in Janko, takrat še fant in dekle, kupila od zasebnika tri stroje za izdelavo steno za sveče. V sosednji Hrvaški sta kmalu našla kupce, tri delovne organizacije s proizvodnjo sveč, ki sta jim ostala zvesta do danes. Toda Janko, ki je od vsega začetka nabavni in prodajni „referent“, se je med obiskom pri svojih odjemalcih Cosmochemiji iz Like, Iskri iz Zeline pri Zagrebu ter Meteorju v Džakovem zanimal tudi za tehnologijo svečarstva ter se odločil, da z delom, ki se mu ni zdelo pravič zapleteno, poskusi tudi sam. Deset let je tega, kar je pripeljal k hiši prvi stroj. Tako sta Popovičeva združila pod eno streho dve dejavnosti, ki si tako tesno podajata roki, da ena brez druge pravzaprav ne more.

Z izdelavo sveč začnejo pri Popovičevih zvečer, ko zlomijo mehak in trd parafin, ki ga dobijo v petkilogramskih štručah pri ljubljanskem Petrolu, v kotel, kjer se topi do jutra. Okrog 150 kilogramov parafina, kolikor ga hkrati segrejejo na 80 do 90 stopinj Celzija, zlijejo v modele, v katerih stoji ta vosku podobna snov uro in pol do dve uri, torej toliko časa, da se strdi. Strjevanje pospešuje tudi mrzla voda, ki kroži okrog modelov, sicer pa mora biti primerno hladno tudi ozračje. Poleti se mnogokrat zgodi, da stroji zaradi prevelike vročine stojijo, saj se parafin ne hladi, ampak le prijemlje na kalupe.

Oblike sveč, ki jih izdelujejo na Hrastu, so že vsa leta enake, spreminja se lahko le velikost. Kot pravi Janko, so modeli predragi, da bi jih zamenjeval vsakih nekaj let, pa še ne dobijo se pri nas. Poleg tega pa so ljudje obstoječimi oblikami kar zadovoljni.

Izdelke nato barvajo v posebnih, analinskih barvah za sveče. To opravljajo kar ročno: primejo jih za steno in potopijo najprej v barvo, potem pa še v vodo, da dobijo sijaj, ter takoj pakirajo.

Pri Popovičevih delajo sveče na zalogo, na trg oz. trgovskim podjetjem pa jih dostavijo septembra, saj gre, kot je dejal Janko, predvsem za nagrobne sveče. Izdelki, ki jih končujejo danes, bodo torej na prodajnih policah šele prihodnje leto, pa četudi bo po Sloveniji še naprej strašil električni mrk. Vendar pa priznajo, da se je ob napovedi redukcij

pri njih že ogasilo nekaj kupcev, ki jih ni motilo to, da bodo svetili v našo temno sedanost z okrasnimi ali celo nagrobnimi svečami.

Predvsem poleti, ko je za svečarstvo prevročje, a tudi sicer, je izdelava stenojev pomembna dopolnilna dejavnost pri Popovičevih, po besedah Ljubice tudi tako preprosta, da ne potrebuje dodatne razlage. Bombažne niti, ki so navite na vretenih, se združujejo v eno, ker pa se vretena vrtijo, se niti sukajo v steno. Steno je lahko debelejši ali tanjši, kar je seveda odvisno od števila niti.

Proizvodnja, ki jo imajo, je, lahko rečemo, povsem industrijska. Nikoli pa niso razmišljali, da bi poskusili tudi z ročno izdelavo sveč, z dekorativnimi svečami, ki se zadnja leta vedno bolj in že v pravim fantazijskih oblikah pojavljajo na našem trgu. „Za to mora imeti človek tudi umetniško žilico, pa tudi časa ni dovolj“, pravi Janko, ki je zadnje čase veliko zdoma. Težave z materialom pač niso obšle njihove delavnice, poleg tega pa mora zagotoviti kupce za celoletno proizvodnjo. „V Sloveniji je veliko svečarjev, zato je konkurenca velika in če želim obdržati kupce, jim moram ponuditi blago ceneje, kot ga prodajajo tekmeči“, prizna svečar.

Kljub vsemu imajo kupcev, vsaj zaenkrat, dovolj, potrebam odjemalcev stenoja pa ne morejo ustreči v celoti. O razširitvi proizvodnje pa zaenkrat ne razmišljajo. „V delavnici, ki jo ima v kleti stanovanjske hiše, imamo zdaj 11 strojev in za kaj več niti ni prostora. Sicer pa se na našem trgu takšni stroji niti ne dobijo, uvažati pa ne smemo“, pravi ta Popovičeva, ki se jima letošnje oz. prihodnje leto gotovo ni treba bati, da ne bosta prodala svojih izdelkov ali da bi morala celoletno proizvodnjo obdržati v skladišču prav do jeseni. Če se bo prihodnje leto nadaljevalo tako, kot se končuje letošnje — in zaenkrat še nismo dobili zagotovila, da ne bo tako — bodo sveče pogostne gostje v naših domovih.

M. BEZEK

